

TÜRKİYE’DE KASTEN ADAM ÖLDÜRME SUÇUNU İŞLEMİŞ
FAİLLERİN KİŞİLİK YAPILARININ ANALİZİ VE ADAM
ÖLDÜRME SUÇUNUN YORDAYICILARININ İRDELENMESİ

NAZMİYE ARDUÇ

Işık Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü, 2014

Işık Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Klinik Psikoloji Bölümü, 2016

Bu Tez, Işık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü’ne
Yüksek Lisans (MA) derecesi için sunulmuştur.

IŞIK ÜNİVERSİTESİ

2016

İŞIK UNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

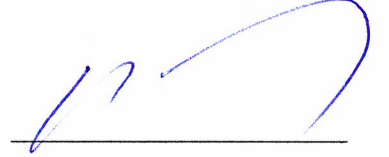
TÜRKİYE'DE KASTEN ADAM ÖLDÜRME SUÇUNU İŞLEMİŞ FAİLLERİN KİŞİLİK
YAPILARININ ANALİZİ VE ADAM ÖLDÜRME SUÇUNUN YORDAYICILARININ
İRDELENMESİ

NAZMIYE ARDUÇ

ONAYLAYANLAR:

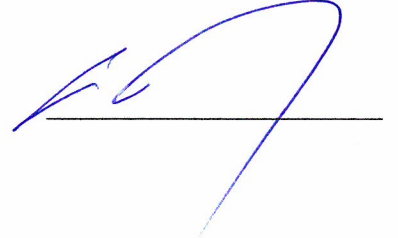
Prof. Dr. Ömer Saatçioğlu
(Tez Danışmanı)

Işık Üniversitesi

Prof. Dr. Duran Çakmak

Arel Üniversitesi

Yrd. Doç. Dr. Hivren Özkol

Işık Üniversitesi

ONAY TARİHİ: 27.05.2016

TÜRKİYE’DE KASTEN ADAM ÖLDÜRME SUÇUNU İŞLEMİŞ FAİLLERİN KİŞİLİK YAPILARININ ANALİZİ VE ADAM ÖLDÜRME SUÇUNUN YORDAYICILARININ İRDELENMESİ

ÖZET

Giriş: Kasten adam öldürme, şiddetin en travmatik şeklidir. Geçmişte yapılan araştırmalar kişilik özellikleri ile şiddet derecesi arasında bir ilişki bulunduğunu destekler yöndedir. Bu çalışmada, Türkiye’de kasten adam öldürmek suçundan hükümlü erkek faillerin; kişilik özellikleri, psikopatolojik özellikleri, sosyo-demografik özellikleri ve klinik özgeçmişleri incelenerek, suçlu profillerinin çıkarılması amaçlanmıştır. Suçluluğun hangi kişilik özellikleri ve psikopatolojik belirtilerle ilintili olduğu irdelenmiştir. Bu çalışma ile Türkiye’de suç oranlarının azaltılmasına ve suçlu profillerinin çıkarılmasına katkı sağlamak amaçlanmıştır.

Yöntem: Bu araştırma Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü’nden alınan resmi izin ile Ankara 1 No’lu L Tipi, İzmir 4 No’lu T Tipi ve Ümraniye E Tipi Cezaevleri’nde yapılmıştır. Kasten adam öldürme suçundan hükümlü, yaşları 18-65 arasında değişiklik gösteren 77 gönüllü erkek katılımcı çalışma grubunu, daha önce hiç suç işlememiş ve ceza almamış 77 gönüllü erkek ise kontrol grubunu oluşturmuştur. Araştırma öncesinde tüm katılımcılardan bilgilendirilmiş gönüllü katılımcı onam formu alınmıştır. Sosyo-demografik bilgi formu ile birlikte, grupların kişilik boyutlarının ve psikopatolojilerinin ölçümünde Mizaç ve Karakter Envanteri-MKE (Temperament and Character Inventory-TCI) ve Belirti Tarama Listesi (Symptom Check List-SCL-90-R) kullanılmıştır. Şiddetin derecesi ise Taylor Şiddet Derecelendirme Ölçeği uygulanarak ölçülmüştür.

Bulgular: Bu çalışmada grupların; yaş, medeni durum ve eğitim düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Mizaç ve Karakter Envanteri’ne ilişkin elde edilen puanlara bakıldığında, Sebat Etme dışında diğer tüm alt ölçekler için gruplar arasında anlamlı bir farklılık görülmüştür ($p<0.05$). SCL-90-R skorlarının da gruplar arasında farklılık gösterdiği %95 güven düzeyinde tespit edilmiştir ($p<0.05$). Şiddetin

derecelendirilmesine ilişkin soruya verilen yanıtlar değerlendirildiğinde görülmüştür ki kasten adam öldürme fiili; hükümlülerin %18,2 tarafından minimal şiddet, %13,0'ı tarafından orta derecede şiddet ve %2,6'sı tarafından şiddet dışı olarak derecelendirilmiştir.

Sonuç: Bu araştırmada, çocukluk döneminde; bakım veren kişi, uygulanan disiplin, gösterilen ilgi, fiziksel şiddete maruz kalıp kalmama, anne-babanın eğitim durumu ve gelir seviyesi gibi kişilere göre değişkenlik gösteren faktörlerin suç işleme motivasyonu üzerinde etkili olduğu görülmüştür. Bu nedenle suçun azaltılması ve/veya önlenbilmesine dair yapılacak rehabilitasyon çalışmalarında bu konuların üzerinde ehemmiyetle durulması, yapılacak çalışmaların olumlu sonuçlar doğurabilmesi açısından önemli olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Şiddet, suç, kasten adam öldürme, kişilik, mizaç

THE ANALYSIS OF FIRST DEGREE HOMICIDE OFFENDERS AND THE EXAMINATION OF THE PREDICTORS OF THE CRIME OF HOMICIDE

ABSTRACT

Introduction: First degree homicide is the most traumatic form of violence. Past research support the existence of a connection between personality traits and the level of violence. The purpose of this study is to profile of the male offenders in Turkey convicted of first degree homicide by examining their personality traits, psychopathological features, socio-demographic features and their clinical history. Also explored in the study is which personality traits and psychopathological symptoms are related to criminality. A further purpose of the study is to help reduce crime rate in Turkey by profiling the criminal.

Method: This study was conducted in Ankara L-Type Prison No.1, İzmir T-Type Prison No. 4 and Ümraniye E-Type Prison through a special research permit granted by the Ministry of Justice General Management of Prisons. The study group consisted of examined 77 male participants, aged 18-65, convicted of first degree; and the control group consisted of 77 male volunteer participants who have never been tried or convicted of any crime. Prior to the study, all participants signed the Informed Voluntary Participant Consent Form. In addition to the Sociodemographic Information Form, Temperament and Character Inventory (TCI) and Symptom Check List (SCL-90-R) were used for the measurement of the groups' personality dimensions and psychopathologies; and Taylor's Violence Rating Scale was used for the measurement of violence.

Findings: A meaningful difference has not been found between the two groups' age, marital status and education level. When the points obtained from TCI are examined, a significant difference between the two groups has been observed for all subscales except for Perseverance ($p < 0.05$). Also, SCL-90-R scores are observed to be different on a reliability level of 95% between the two groups ($p < 0.05$). The offenders' answers to the question regarding the levels of violence indicate that 18.2% of the offenders

see the first degree homicide as minimal level of violence, 13.0% as moderate level of violence, and 2.6% as non-violence.

Conclusion: In this study, it is observed that factors varying from person to person, such as the caregiver, the discipline applied, the attention devoted and subjection to physical violence in childhood, as well as the parents' level of education and income affect the motivation to commit crime. Therefore, it is essential to take these issues into serious consideration in order to ensure positive outcomes from any rehabilitation works to prevent and/or reduce crime.

Key Words: Violence, crime, first degree homicide, personality, temperament

TEŞEKKÜR

Bu araştırmanın yapılabilmesine olanak sağlayan, Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürü Sayın Enis Yavuz Yıldırım'a,

Ankara 1 Nolu L Tipi, İzmir 4 Nolu T Tipi ve Ümraniye E Tipi Ceza İnfaz Kurumları'nda görev yapan sevgili meslektaşlarıma ve görevli tüm personele,

Araştırmada gönüllü olarak yer alan tüm katılımcılara,

Araştırmanın planlanması, yürütülmesi ve sonuçlandırılması aşamalarında sağladığı katkılarından dolayı, öğrencisi olmanın haklı gururunu taşıdığım, tez danışmanım Sayın Prof. Dr. İbrahim Ömer Saatçioğlu'na,

Bilgi ve deneyimlerini her daim şahsımla paylaşan, bu süreçte kendimi güçlü ve şanslı hissetmeme olanak sağlayan değerli hocam Sayın Prof. Dr. Falih Köksal'a,

Yoluma her zaman ışık tutan, kıymetli hocam Sayın Prof. Dr. Müjgan Tez'e,

Bu yolculukta beni hiç yalnız bırakmayan değerli hocam Sayın Ebru Gündem Kızıldağ'a,

Bu zor süreçte desteğini her daim hissettiğim eşim Halit Arduç'a, sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Bu çalışmamı, hayatımın en kıymetli varlıkları olan evlatlarıma;

***Simay ve Nehir**' e ithaf ediyorum.*

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY

ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	iii
TEŞEKKÜR.....	v
İTHAF.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLO VE ŞEKİLLER DİZİNİ.....	viii
SİMGE VE KISALTMALAR DİZİNİ.....	x

1 GİRİŞ VE AMAÇ.....	1
2 GENEL BİLGİLER.....	5
2.1 SUÇ.....	5
2.1.1 Suçun Tanımı.....	7
2.1.2 Suçun Unsurları.....	8
2.1.2.1 Kanuni Unsur	8
2.1.2.2 Maddi Unsur.....	8
2.1.2.3 Hukuka Aykırılık Unsuru.....	9
2.1.2.4 Manevi Unsur.....	9
2.1.3 Suç Teorileri.....	10
2.1.3.1 Coğrafi (Kartografik) Ekol.....	10
2.1.3.2 Klasik Ekol.....	13
2.1.3.3 Sosyolojik Ekol.....	14
2.1.3.4 Psikolojik Ekol.....	15
2.1.4 Suçlu Profili Çıkarma.....	16
2.1.5 Türkiye’deki Suçlu Profili Analizleri.....	17
2.1.6 Kasten Adam Öldürme.....	20
2.1.6.1 Hukuksal Açıdan Kasten Adam Öldürme.....	22
2.1.6.2 5235 Sayılı Yeni T.C.K.’ da Kasten Öldürmek Suçu.....	22
2.2 KİŞİLİK.....	23
2.2.1 Kişiliğin Tanımı.....	23

2.2.2	Kişiliğin Gelişimine Etki Eden Faktörler / Çevre ve Genetik.....	25
2.2.3	Kişilik Kuramları.....	26
2.2.3.1	Yapısal Kuram / Freud'un Kişilik Kuramı.....	27
2.2.3.2	Biyolojik Kuram / Cattell ve Eysenck.....	27
2.2.3.3	Kendini Gerçekleştirme / Jung, Adler, Maslow, Rank.....	27
2.2.3.4	Gestalt Kuramı.....	28
2.2.3.5	Davranışçı Yaklaşım.....	28
2.2.3.6	Bilişsel Davranışçı Yaklaşım.....	29
2.2.3.7	Varoluşçu Yaklaşım.....	29
2.2.4	Karakter, Mizaç, Huy.....	29
2.2.5	Mizaç Boyutları.....	31
2.2.5.1	Yenilik Arama (YA) ve Zarardan Kaçınma (ZK).....	32
2.2.5.2	Ödül Bağımlılığı (ÖB).....	32
2.2.5.3	Sebat Etme (SE).....	33
2.2.6	Karakter Boyutları.....	33
2.2.6.1	Kendini Yönetme / Suç-Kast İlişkisi.....	34
2.2.6.2	İşbirliği Yapma.....	34
2.2.6.3	Kendini Aşma.....	35
3	YÖNTEM	36
3.1.1	Katılımcılar.....	36
3.1.2	İşlem.....	36
3.1.3	Form ve Ölçekler.....	37
3.3.1	Sosyo-Demografik Özellikler ve Bilgi Formu.....	37
3.3.2	Mizaç ve Karakter Envanteri.....	37
3.3.3	SCL-90-R Psikolojik Belirti Taraması.....	38
3.1.4	Taylor Şiddet Derecelendirme Ölçeği.....	39
4	BULGULAR	40
4.1	Çalışma Grupları.....	40
4.2	Sosyo-Demografik Özellikler.....	41
5	TARTIŞMA	74
6	SONUÇ ve ÖNERİLER	81

KAYNAKÇA

EKLER

ÖZGEÇMİŞ

TABLO ve ŞEKİLLER DİZİNİ

GRAFİK LİSTESİ

- Grafik 1.** Ceza İnfaz Kurumu Nüfusu ve Artış Oranı Grafiği, 2004-2013
- Grafik 2.** İBBS 1. Düzeyde Suçun İşlendiği İle Göre Hükümlüler İçin İlk Dört Sırayı Alan Suçlar Grafiği (%), 2013
- Grafik 3.** Suç İşlediği Andaki Yaş Grubuna Göre Giren Hükümlüler Grafiği, 2013
- Grafik 4.** Eğitim Durumuna Göre Giren Hükümlüler Grafiği, 2013
- Grafik 5.** Ceza İnfaz Kurumuna Giren Hükümlülerin Medeni Durumu Grafiği, 2004-2013
- Grafik 6.** Grupların Yaş Dağılımlarına İlişkin Grafik
- Grafik 7.** Grupların Medeni Durumlarına İlişkin Grafik
- Grafik 8.** Grupların Eğitim Düzeylerine İlişkin Grafik
- Grafik 9.** Grupların Çocuk Sayılarına İlişkin Grafik
- Grafik 10.** Grupların Sosyo-Ekonomik Durumlarına İlişkin Grafik
- Grafik 11.** Gruplarda Annelerin Eğitim Durumuna İlişkin Grafik
- Grafik 12.** Gruplarda Babanın Eğitim Durumuna İlişkin Grafik
- Grafik 13.** Grupların Dini İnançlarına İlişkin Grafik
- Grafik 14.** Grupların Klinik Özgeçmişlerine İlişkin Grafik
- Grafik 15.** Grupların Aile Üyelerinin Klinik Özgeçmişlerine İlişkin Grafik
- Grafik 16.** Hükümlülerin İşlediği Suça Yönelik Duygusuna İlişkin Grafik
- Grafik 17.** Hükümlülerin Suç Tarihindeki Yaşlarına İlişkin Grafik
- Grafik 18.** Hükümlülerin Suç Tarihindeki Medeni Durumlarına İlişkin Grafik
- Grafik 19.** Hükümlülerin Suçu İşlerken Kullandığı Alet ve Yönteme İlişkin Grafik

- Grafik 20.** Hükümlülerin Mağduru/Mağdureyi Tanıyıp Tanımama Durumuna İlişkin Grafik
- Grafik 21.** Hükümlülerin Mağdura/Mağdureye Olan Yakınlık Derecesine İlişkin Grafik
- Grafik 22.** Hükümlülerin Aile Üyelerinin Suç Geçmişine İlişkin Grafik
- Grafik 23.** Gruplarda TCI Alt Ölçek Skorları Ortalama Değerlerine İlişkin Grafik
- Grafik 24.** Grupların SCL-90-R Alt Ölçek Skorları Ortalama Değerleri İlişkin Grafik
- Grafik 25.** Hükümlü Grupta Şiddetin Derecelendirilmesine İlişkin Grafik

TABLO LİSTESİ

- Tablo 1.** Kasten Adam Öldürme Suçu ve Karar Sayıları Tablosu, Türkiye (2004-2014)
- Tablo 2.** Grupların Yaş, Medeni Durum ve Eğitim Düzeylerine İlişkin Tablo
- Tablo 3.** Grupların Çocuk Sayıları, Mesleki Durumları, Çalışma Süreleri, Gelir Düzeyleri ve Sosyo-Ekonomik Durumlarına İlişkin Tablo
- Tablo 4.** Grupların Çocukluk Dönemlerine İlişkin Sosyo-Demografik Özellikler Tablosu
- Tablo 5.** Grupların Anne-Baba Eğitim Durumlarına İlişkin Tablo
- Tablo 6.** Grupların Dini İnançlarına İlişkin Tablo
- Tablo 7.** Grupların ve Grupların Aile Üyelerinin Klinik Özgeçmişlerine İlişkin Tablo
- Tablo 8.** Hükümlü Grubun Suça İlişkin Demografik Özellikler Tablosu
- Tablo 9.** Suça İlişkin Demografik Özellikler Tablosu (Devam)
- Tablo 10.** Grup ile Medeni Duruma İlişkin Çapraz Tablo
- Tablo 11.** Gruplar ile Eğitim Durumuna İlişkin Çapraz Tablo
- Tablo 12.** Gruplar ile Çocuklukta Bakım Veren Kişiye İlişkin Çapraz Tablo
- Tablo 13.** Grup ile Çocuklukta Görülen İlgkiye İlişkin Çapraz Tablo
- Tablo 14.** Grup ile Çocuklukta Uygulanan Disipline İlişkin Çapraz Tablo
- Tablo 15.** Grup ile Çocuklukta Fiziksel Şiddete Maruz Kalmaya İlişkin Çapraz Tablo
- Tablo 16.** Gruplar ile Çocuk Sayılarına İlişkin Çapraz Tablo
- Tablo 17.** Gruplar ile Gelir Düzeyine İlişkin Çapraz Tablo
- Tablo 18.** Grup ile Sosyo-Ekonomik Duruma İlişkin Çapraz Tablo
- Tablo 19.** Grup ile Annenin Öğrenim Düzeyine İlişkin Çapraz Tablo

- Tablo 20.** Grup ile Babanın Öğrenim Düzeyine İlişkin Çapraz Tablo
- Tablo 21.** Grup ile Meslekte Çalışma Sürelerine İlişkin Çapraz Tablo
- Tablo 22.** Grup ile Yaşanılan Yere İlişkin Çapraz Tablo
- Tablo 23.** Grup ile Dindarlık Düzeyine İlişkin Çapraz Tablo
- Tablo 24.** Grup ile Geçmişte Psikiyatrik Tedavi Görüp Görmediklerine İlişkin Çapraz Tablo
- Tablo 25.** Gruplarda TCI Ölçek ve Alt Ölçeklerinin Ortalama, Standart Sapmalarına İlişkin Tablo
- Tablo 26.** Hükümlü Grupta TCI Ölçekleri ve Yaş arasında Pearson Korelasyon Değerleri
- Tablo 27.** Kontrol Grubunda TCI Ölçekleri ve Yaş arasında Pearson Korelasyon Değerleri
- Tablo28.** Gruplarda TCI ölçek ve alt ölçeklerinin ortalama ve standart sapmaları ve Cronbach's α
- Tablo 29.** Gruplarda SCL-90-R Ölçeklerinin Ortalama ve Standart sapmaları ve Cronbach's α Değerlerine İlişkin Tablo
- Tablo 30.** Kontrol Grubunda SCL Alt ölçekleri ve Yaş arasında Pearson Korelasyon Değerleri
- Tablo 31.** Hükümlü Grubunda SCL Alt ölçekleri ve Yaş arasında Pearson Korelasyon Değerleri
- Tablo 32.** Kontrol Grubunda TCI Alt Ölçekleri ile SCL-90-R Alt Ölçekleri Arasındaki İlişkiye Yönelik Tablo
- Tablo 33.** Hükümlü Grupta TCI Alt Ölçekleri ile SCL-90-R Alt Ölçekleri Arasındaki İlişkiye Yönelik Tablo (Hükümlü Grubu)
- Tablo 34.** Hükümlü Grupta Taylor Şiddet Derecelendirme Ölçeği Skorları

SİMGE VE KISALTMALAR DİZİNİ

ANX - Kaygı

BTL - Belirti Tarama Listesi

CİK - Ceza İnfaz Kurumu

CMK - Ceza Mahkemesi Kanunu

DEP - Depresyon

DSÖ - Dünya Sağlık Örgütü

EK - Ek Maddeler

GBO - Genel Belirti Ortalaması

HOS - Öfke - Düşmanlık

INT - Kişilerarası Duyarlılık

İBBS - İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırması

MKE - Mizaç ve Karakter Envanteri

PAR - Paranoid Düşünce

PHOB - Fobik Anksiyete

PSY – Psikotizm

O – C – Obsesif-Kompulsif

ÖB – Ödül Bağımlılığı

SE – Sebat Etme

SOM – Somatizasyon

TCI - Temperament Character Inventory

TCK - Türk Ceza Kanunu

TDK - Türk Dil Kurumu

TÜİK - Türkiye İstatistik Kurumu

YA - Yenilik Arayışı

ZK - Zarardan Kaçınma

WHO - World Health Organization

SCL-90-R - Symptom Check List

TÜRKİYE’ DE KASTEN ADAM ÖLDÜRME SUÇUNU İŞLEMİŞ FAİLLERİN KİŞİLİK YAPILARININ ANALİZİ VE ADAM ÖLDÜRME SUÇUNUN YORDAYICILARININ İRDELENMESİ

1. GİRİŞ VE AMAÇ

Şiddet, dünyanın her yerinde insan sağlığını ve hayatını tehdit eden çok önemli toplumsal ve sosyal bir sorundur. 1996 yılında Dünya Sağlık Birliği (World Health Assembly) şiddeti küresel bir halk sağlığı problemi olarak tanımlamıştır. Bu tespit Dünya Sağlık Örgütü (WHO)’nü 2002 yılında Dünya Şiddet ve Sağlık Raporu’nu hazırlamaya yöneltmiştir. Söz konusu raporda (WHO, 2002) şiddetin tanımı şu şekilde yapılmıştır: “Kişinin sahip olduğu güç ve iktidarı, fiziksel ya da ruhsal bir zedelenmeye ve kayba sebebiyet verecek şekilde başka bir insana, kendisine ya da bir topluluğa direkt ya da dolaylı yollarla uygulamasıdır.” Söz konusu raporda, her yıl 1,6 milyon insanın şiddet sebebiyle hayatını kaybettiği belirtilmiştir. Dünyada 15-44 yaşları arası bireylerin ölüm sebepleri incelendiğinde ise şiddete maruz kalmanın birinci sırada yer aldığı görülmektedir. Yine aynı rapora göre, erkeklerin %14’ü, kadınların ise %7’si, her yıl şiddete maruz kalma nedeniyle ölmektedir (WHO, 2002). Dünya Sağlık Örgütü, 2002 yılında yayınladığı bu raporda şiddeti üç kapsamda değerlendirmiştir. Bunlar: kendine yönelik şiddet, kişilerarası şiddet ve toplumsal şiddettir.

İnsan topluluklarında, davranışlara yön veren ve davranışların şekillenmesine katkı sağlayan birçok kural vardır. Bir bireyin dünyaya gelişiyle birlikte, öncelikle aile ortamında başlayan akabinde okuldaki çevresi ve sosyal çevresinde gelişen sosyal

olma süreci, bireyin hayatı boyunca devam etmektedir. Bireyin yaşadığı kültüre özgü; gelenek-görenek, örf ve adetler ile hukukun belirlediği kaidelere uymayan diğer bir deyişle bu normların dışında kalan davranışlar sapkın davranış olarak değerlendirilmektedir. Ancak hukuk kurallarına uymamak ile kültürel kurallara uymamak benzer ölçüde tepki görmemektedir. Bu nedenle kanunların belirlediği yasalara uygun olmayan davranışların yaptırımları ayrıca yasalarda yazılı biçimde belirlenmiştir.

Suç, dünyanın tüm coğrafyalarında, toplumlarında ve topluluklarında birbirinden farklılık göstermekle birlikte her zaman toplumsal yapı mevcuttur. Toplumsal yapıyı belirleyen öğeler, bireylerinin ortak değerlerini ve söz konusu toplumun genel iyiliğini korumaya yönelik anlayış ve yaklaşımlardır. Dolayısıyla, toplumsal yapının temeli kurumsallaşmış davranış, norm ve kurallar sistemini temel alır. Modern toplumda bu davranış, norm ve kurallar bütünü kanunlara dönüştürülerek toplumun bireylerinin can ve mal güvenliğinin ve toplumun yapısının korunması öngörülmüştür. Kanunların genel olarak içeriğinde öncelikli olarak can ve mal güvenliğinin sağlanması ile birlikte korunması hedeflenmiştir. Ayrıca, bireysel ve toplumsal amaçlara ulaşma imkân sunacak yeni araçların üretimini sağlamak, eğitim ve iş hayatının düzenlemek gibi geniş bir yelpazeye de sahiptir (Topses, 2013).

Kanunlara aykırı davranılması, toplumun işlevselliğine tehdit oluşturması nedeniyle suç olarak kabul edilir ve suçun faili yasaların öngördüğü cezaya çarptırılır. Suçu; örf ve adetler, terbiye kuralları gibi toplumsal normlara uymama durumundan ayıran özellik de işte bu kanunsal çerçevedir.

Suç davranışı ile ilgili tarihsel süreçte birçok kavram ortaya atılmıştır, Geliştirilen bu teoriler suç kavramının nedenlerine farklı açılardan bakmışlardır. Pek çok düşünür, hukukçu ya da kriminolog suç kavramına; psikolojik, sosyolojik, coğrafi

veya biyolojik açılardan açıklama getirmiştir. Bu teoriler suç kavramını incelememizde önemli ölçüde yararlıdır ancak suçun oluşumunda birden fazla faktör etkili olabilir. Bu konuda ortaya atılmış ekolleri bir bütün olarak yani multidisipliner bir bakış açısı ile ele almak daha yararlı olacaktır. Günümüzde; suçun oluşumunda sosyo-ekonomik, bireysel, ailevi, psikopatolojik, coğrafi birçok neden araştırılarak suç oluşumunun nedenleri araştırılmaktadır. Bu konuda kriminal incelemeler yapılmakta ve suçlu profili çıkarmaya büyük önem verilmektedir. Bu sayede suçlu ve şüphelilerin yakalanması ve giderek artan suç olaylarında önleyici tedbirler alınması amaçlanmaktadır.

Ülkemizde de suç oranları giderek artmakta ve suç işleme oran ve türleri bölgelere göre değişiklik göstermektedir. TÜİK (2013), Ceza İnfaz Kurumu İstatistiki verilerine göre; ülkemizdeki suçlu profillerine bakıldığında, her 100 kadına karşılık 2.750 erkeğin hapis cezası aldığı görülmüştür. Bu nedenle, Türkiye’de kasten adam öldürme suçunu işlemiş failerin kişilik özellikleri ve psikopatolojilerinin irdelendiği bu araştırmada Ankara 1 Nolu L Tipi, İzmir 4 Nolu T Tipi ve Ümraniye E Tipi Ceza İnfaz Kurumları’nda bulunan erkek hükümler ele alınacaktır.

“Türkiye’de kasten adam öldürme suçunu işlemiş failerin kişilik yapılarının analizi ve adam öldürme suçunun yordayıcılarının irdelenmesi” konu başlığı altında bu çalışma yapılırken; öncelikle şiddetin “suç” boyutu ele alınacaktır. Bir kişiye bilerek isteyerek şiddet uygulamak suçtur. Bu çalışmada hızla artan “suç” olaylarına dikkat çekilerek, suçu oluşturan unsurlar ve TCK’da “suç” un oluşabilmesi için hangi maddi ve manevi şartların bulunması gerektiğine değinilecektir. “Suç” kavramı hukuksal ve psikopatolojik açılardan irdelenecektir.

Ayrıca bu çalışmada kişilik ve mizaç kavramları ile ilintili olarak literatür araştırması yapılacak ve bireyleri “suç” işlemeye iten nedenler araştırılacaktır. Yapılan

araştırmalar, kişilik özellikleri ile Şiddet derecesi arasında bağlantısal ilişki olduğunu göstermektedir. Kişilik ve mizaç yapıları, bireylerde suç işleme eğilimini belirlemekte ve etkilemektedir. Çeşitli nedenlerle kasten adam öldürme olayları günden güne artmaktadır ve özellikle erkeklerin bu suçu işleme nedenlerinin belirlenmesi önem arz etmektedir. Erkekler tarafından işlenen Şiddet içeren suçlar kadınlara oranla daha fazladır (Dönmezer, 1994).

Bu bağlamda bu çalışmanın konusu kasten adam öldürme suçu işlemiş erkeklerin psiko-sosyal yaşamlarına ilişkin dinamikleri incelemektir. Bu çalışmada bireylerdeki suç işleme eğiliminin çevresel ve kalıtsal nedenleri tüm boyutları ile ele alınacaktır. Bu araştırmanın bir diğer amacı ise kasten adam öldürme suçu işlemiş hükümlü erkeklerin; suç işleme nedenlerinin kişilik özellikleri açısından incelenmesidir. Bu nedenle; hükümlülerin suç iŐlemesine yönelik karakter boyutları (kendini yönetme, kendini aşma, işbirliği yapma) ve mizaç boyutları (yenilik arama, zarardan kaçınma, ödül bağımlılığı, sebat etme) gibi konuların ayrı ayrı incelenmesi hedeflenmiştir.

Bireye yönelik Şiddet suçu işlemiş bir kişinin, işlediği suçtan hüküm giymesi ve tutuklanarak ceza ve tevkif evine gönderilmesi, belirlenen ceza süresince toplum için güvenli bir yaşam alanı yaratırken, diğer taraftan verilen ceza süresi sınırlı kalmaktadır. Bir kez suça yönelmiŐ bireyin, ceza süresi bittikten sonra daha önce işlediği suçlara benzer nitelikte suçlar işlediği görülmektedir. Bu nedenle, ülkemizde bireye karşı Şiddet suç işleyen Őahısların kişilik ve psikopatolojik özelliklerinin belirlenmesi, iŐlenmiŐ suçun özelliklerinin irdelenmesi yoluyla risk değerlendirmesi ve suçlu profillemeye çalışmaları için gerekli kuramsal çalıŐmalara zemin hazırlayacağı dŐnlmektedir.

2. GENEL BİLGİLER

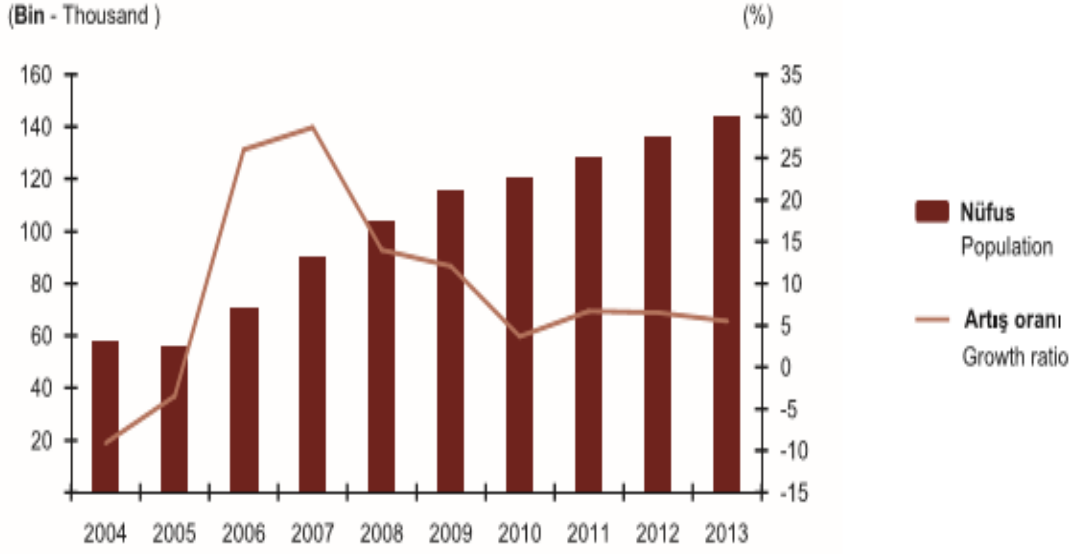
2.1. SUÇ

Suç kavramı insanlık tarihi boyunca irdelenen bir kavramdır. Günümüzde her yıl artan suç olayları ile birlikte toplumların derinlemesine incelediği ve çözüm bulmaya çalıştığı en önemli konulardan biridir.

Bireysel kuramlar genel olarak klasik kriminoloji, pozitif kriminoloji ve coğrafi kriminoloji olmak üzere üç alt başlık altında incelenebilir. On sekizinci yüzyılın ortalarında Avrupa’da Aydınlanma’ya paralel olarak, o güne dek hüküm süren suçu ve suçluyu doğa ve din öğeleriyle açıklama ve cezalandırma anlayışına bir tepki olarak çıkmış olan klasik kriminoloji, suça bilimsel bir yaklaşım getiren ilk akımdır. Klasik kriminolojinin temelinde bireylerin eylemlerden doğacak sonuçlarını tarttıktan sonra suç isledikleri varsayımı yatmaktadır (Brown, S.E. ve ark., 2010). Klasik kriminolojide, kişilerin suç davranışı doğaüstü değil, doğal nedenlere bağlanır ve bireyin davranışlarının ancak cezai yaptırımla kontrol altına alınabileceği düşünülür. Bu anlamda, klasik kriminoloji hukukta ve polis örgütlenmesinde önemli bir reformun başlangıcı olarak görülmektedir (Brown, S.E. ve ark., 2010).

İlk kez toplumsal açıdan 18.inci yüzyılda ele alınmaya başlanan suç kavramı (İçli, 1993) bugün geliştirilen teorilerle hala araştırılmakta ve bireyi suça iten nedenlerin ortaya çıkarılması ile çeşitli çalışmalar yapılmaktadır. Bu bölümde suçun tanımı, unsurları, teorileri, suçlu profili çıkarmadan bahsedilecek ve Türkiye’deki kasten adam öldüren hükümlüleri incelenerek kasten adam öldürmenin hukuksal açıdan değerlendirilmeleri yapılacaktır.

1 Ceza infaz kurumu nüfusu ve artış oranı, 2004-2013
Prison population and growth ratio, 2004-2013

Grafik 1. Ceza İnfaz Kurumu Nüfusu ve Artış Oranı Grafiği, 2004-2013

Kaynak: TÜİK, Ceza İnfaz Kurumu İstatistikleri, 2013 (<http://www.tuik.gov.tr>)

TÜİK'in hazırladığı Ceza İnfaz Kurumu istatistiki verilerine göre cezaevlerinde hükümlü bulunan suçluların, 2004-2013 yılları arasında hızla arttığı görülmektedir. Sadece 2004-2005 yılları arasında bu artış oranı bir azalma gösterirken 2006 yılından başlayarak tekrar artmıştır. 2004 yılında 58.016 olan hükümlü sayısı 2013 yılında 144.098'e çıkmıştır. En büyük artış ise %28,7 oranında 2007 yılında görülmektedir (Grafik 1).

2.1.1. Suçun Tanımı

Suçun birbirinden farklı birçok tanımı yapılmıştır. İnsanları suç işlemeye iten faktörler incelenmiş ve tarih, sosyoloji, psikoloji, felsefe, kriminoloji gibi pek çok bilim dalı tarafından suç kavramına farklı açılardan yaklaşılmaya çalışılmıştır.

Genel bakış açısı olarak suç kavramı; toplumda kabul gören kuralların dışına çıkmak olarak tanımlanabilir. Burada bahsedilen kurallar, toplumda genel kabul

görmüş kural ve normlardır. Ancak, suç kanunlar tarafından cezai yaptırımlar ile çerçevelenmiş olduğu için diğer toplum dışı davranış biçimlerinden farklıdır (Kızılcılık ve Erjem, 1994.). Her toplumun kendine ait bir takım gelenek, görenek ve aneneleri vardır. Her toplumda, bu davranışlardan sapmak yasaları ihlal etmekle aynı derecede tepki çekmeyebilir. Hukuk kuralları ile belirlenmiş yaptırımlar, kanunlarla açıkça düzenlenirken, örf ve gelenekler kimine göre kuralların dışına çıkmak kimine göre değildir. Burada bahsedilen toplumsal kuralların dışına çıkmak kavramı toplumsal normlardan sapmadır. Pek çok suç; davranışın sapmış hali ve anormal olan davranıştır (İçli, 2004). Sapma ya da toplumsal kuralların dışında davranmak ise; toplumda kabul edilebilirlik sınırlarını aşan davranışlardır.

Bunun yanısıra suç; göreceli bir kavramdır, zaman ve oluştuğu şartlara göre değişkenlik gösterebilir, kanunlar tarafından belirtilen, toplumsal hayata zarar verdiği kabul edilen ya da verebilme olasılığı bulunan eylemlerdir (Dönmezer, 1994). Bir suç tanımlanırken dönemsel olarak farklılıklar ortaya çıkabilir. Örneğin; teknolojik gelişmelerle birlikte, geçmiş dönemlerde suç olarak görülmeyen bilişim suçları 1970'li yıllarda ilk olarak Amerika'da ortaya çıkmış ve yaygınlaşarak artık toplumlar için önemli bir suç olarak görülmektedir. Bu insanlık tarihi için yeni ve farklı bir suç türüdür (Bal, 2003). Bu konuda örnekler genişletilebilir. Bu anlamda suçun tüm toplumlar için genel bir tanımını yapmak güçtür. Suç, toplumlarla birlikte değişkenlik gösterir ve sosyal bir kavramdır. Örneğin; eşcinsellik bazı toplumlar tarafından kabul görürken hatta yasal bir davranış biçimi iken, İran' da eşcinsel ilişkide bulunmanın idam gibi ağır bir cezası vardır. Ayrıca geçmişte suç olarak görülen davranış, günümüzde toplumsal değişim ve gelişmelerle birlikte artık suç kapsamından çıkarak, doğal kabul edilebilir (Bal, 2003). Kasten adam öldürme bütün uygar toplumlarda suç olarak kabul edilmektedir. Ancak ilkel toplumlarda kasten adam öldürme aile içinde

değerlendirilmesi gereken bir problem olarak ele alınabilir ya da bir savaş ortamında komutanın emirlerine itaat etmesi sonucu kasten adam öldüren bir askerin hüküm giymemesi bu açıdan değerlendirilebilir.

2.1.2 Suçun Unsurları

Bir suçun Türk Ceza Kanunu'na göre hukuki açıdan suç kabul edilebilmesi, kanuni, maddi, hukuka aykırılık ve manevilik unsurları bakımından değerlendirilir. Daha önce bahsedilen “davranışlardan sapma” ve başka bir deyişle “antisosyal davranış” ların her zaman suç oluşturmayacağı konusuna benzer olarak suçun ancak yukarıda bahsettiğimiz unsurları taşıması sonucu gerçekleşebileceğini söyleyebiliriz.

Barlow'a göre; kişilerin birbirlerinden farklı suç eğilimleri ve yapıları vardır ve suç kavramı incelenirken, suçun unsurlarının biraraya gelmesinin yeterli olmayabileceğini savunur (Türkçapar, 1999). Bu durumda bireyin mutlaka içsel dünyasına bakılarak değerlendirilmesi gerekir.

2.1.2.1 Kanuni Unsur

Bir davranışın suç kabul edilebilmesi için kanunlarda net bir ifade ile belirtilmesi gerekmektedir. Suçta tipiklik unsuru olarak da bilinen bu unsur, kanunlarla çizilen çerçevede hukuksal düzene aykırı davranış biçimi olarak ele alınabilir. Burada temel kavram “kanunsuz suç ve ceza olmaz” ilkesidir. Bu konuda düzenlemeleri ise sadece Türkiye Büyük Millet Meclisi yapabilir (Artuç ve Bayyurt, 2007).

2.1.2.2 Maddi Unsur

Suçun maddi unsurunda ise; suç kavramı ile ilgili bir sebep sonuç ilişkisi aranır. Suçla ilgili maddi bir unsurdan bahsedebilmek için ortada bir hareketin yani fiilin olması gerekmektedir (Gündoğan ve ark. 2010). Suçun maddi olarak oluşabilmesinin ölçütü suçlu ve mağdur arasında bir nedensellik bağı kurulması ile

mümkündür. Fiil, sonuç, suçun nedeni, suçlu ve mağdur, suçu oluşturacak öğelerdir. Ayrıca, bireyin mutlaka ne yaptığını biliyor ve anlayabiliyor durumda olması yani bilincini kaybetmemiş olması gerekmektedir. Burada suçlunun kusurlu iradesine bakılır (Akpınar, 2005).

2.1.2.3 Hukuka Aykırılık Unsuru

Bir fiil tipe uygun bulunmasına karşın, hukuka kurallarına aykırı olmayabilir. Suçta hukuka aykırılık unsuru; gerçekleşen bir suçun, kusurlu bir eylemin; kanunlara uygun olmasına rağmen hukuksal düzene uygun bulunmadığı durumdur. Örneğin; Ceza Muhakemeleri Kanunu'nun 90. maddesinde herkese belirli şartlarda suçluyu yakalama yetkisi verilmiştir. Yolda bir başkasının çantasının çalındığı ve kimin çaldığını gören bir kişi, hırsız yakalarsa, TCK'nın 109. maddesindeki, hürriyeti kısıtlama suçunu işlemiş sayılamaz, başka bir ifadeyle 90. maddedeki bu yetkiyi kullanarak suçluyu alıkoyan kişi suçlu sayılamaz.

2.1.2.4 Manevi Unsur (Kast, Taksir)

Bir davranışın suç kabul edilebilmesi için suçun kasti olarak gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Bir kusurlu bir fiil gerçekleşmiş olsa bile suçun oluşabilmesi için kast aranır. TCK'nın 21. maddesinde, "Suçun oluşması kastın varlığına bağlıdır. Kast, suçun kanuni tanımındaki unsurların bilerek ve isteyerek gerçekleştirilmesidir." ifadesi yer almaktadır. Bu durumlarda kişinin kusuru sonucu, bir davranışı kişinin ölümüne dahi sebep olsa suçluya kasten adam öldürme suçu olan müebbet hapis cezası verilmez ve cezasında indirimler uygulanır. Bu araştırmada ele alınan kasten adam öldüren erkek failer, adam öldürme eylemini bilerek ve isteyerek gerçekleştirmişlerdir. Eğer suçun oluşmasında bir kasıt yoksa bu durum kanunlarda "taksir" olarak değerlendirilir. Taksir, kısaca suçlunun ihmalkâr davranışlarını tanımlamak için kullanılan bir terimdir.

2.1.3 Suç Teorileri

Tarihsel süreçte bireyleri suçluluğa iten nedenlerle ilgili çeşitli teoriler ortaya atılmıştır. Bu teoriler coğrafi, klasik, sosyolojik ve psikolojik olarak dört farklı ekol olarak açıklanabilir. Bu bölümde bu teorilerin, suçluluk nedenlerinin aydınlatılması açısından detaylarına yer verilecektir.

2.1.3.1 Coğrafi (Kartografik) Ekol

Bu yönetime göre; suç, coğrafi bölgelere göre incelenmektedir. Bu yöntemde bölgesel farklılıkların, iklim özelliklerinin ve coğrafi konumun bireylerin suç işlemelerine etkileri üzerinde durulmuştur.

Montesquieu'nun ortaya koyduğu iklim teorisine göre; toplumlar coğrafik özelliklerine göre farklılaşırlar. Bu durum bireylerin suç işleme oranlarında da etkisini göstermiştir. Ekvatorial iklimlerde suç oranlarının daha fazla olduğunu ileri süren Montesquieu, kutup bölgesinde ise alkollü içeceklerin daha fazla tercih edildiğini savunmuştur. Doğa koşullarının bireylerin yaşamına, toplumsal hayata dolayısıyla yasalara etkisi üzerine Aristoteles'in görüşlerinin, Montesquieu ile paralellik gösterdiğini söylemek mümkündür (Long, 1996). Bu bağlamda; Aristoteles'in soğuk iklimlerde yaşayan bireylerin özgürlükçü olmalarını savunması ve sıcak bölgelerde yaşayan toplumlar için özgürlüğün bir anlam ifade etmediğini söylemesinin; İbn-i Haldun'un sert hava koşullarında yaşayan bedevilerin cesur insanlar olduklarını söylemesi ile bağlantılı olduğunu düşünmek mümkündür (Demircioğlu, 2013). İbn-i Haldun önemli bir toplumbilimci, düşünür ve siyasetçidir. İbn-i Haldun'un iklim şartlarının toplumların geleceğine etki ettiği varsayımını, bugün hala derinlemesine incelenmektedir (Uygun, O., 2008).

Coğrafi ekole göre, iklim yapısı insanların psikolojik süreçlerine ve toplum yapısına etki eder, hatta kişilik oluşumunda büyük ölçüde rol oynar. İklim koşullarının beslenmeyle ilgisi bilinen bir gerçektir. Ayrıca toplumların iktisadi faaliyetleri de coğrafyalarının elverdiği ölçüde gelişir. Teknoloji ile birlikte bu durum; toplumların eskisi kadar gelişmişlik düzeylerinin açıklanabileceği tek ölçüt olmasa da belirleyicidir, hangi doğal kaynaklara sahip oldukları ya da hangilerine sahip olmadıkları devletler için hala çok önemlidir. Ortadoğu'daki petrol kaynaklarının tüm dünyanın ilgi odağı olmasını buna örnek gösterilebilir.

Toplumlarda lüks ve israf arttıkça yapısal bozulmalar başlar. Bu da toplumda çözümlere yol açar. Kötü ekonomik şartlar, iş hayatındaki olumsuzluklar, elverişsiz çalışma ortamları, hava şartları, beslenme şekilleri, toplumsal statüler gibi birçok neden insan psikolojisine negatif etki eder (Günay, 2012).

Dexter'in de iklimin, insanlar hatta canlılar üzerinde etkilerini araştıran birçok çalışması vardır. Dexter, iklim şartlarının; rüzgâr, nem miktarı vb. meteorolojik araştırmaların, canlılar üzerindeki etkilerini; suçu açıklayan ve suçlu insanın neden bu suçu işlediğine dair fikir veren olgular arasında sayılması gerektiğini öne sürer (Dönmezer, 1975).

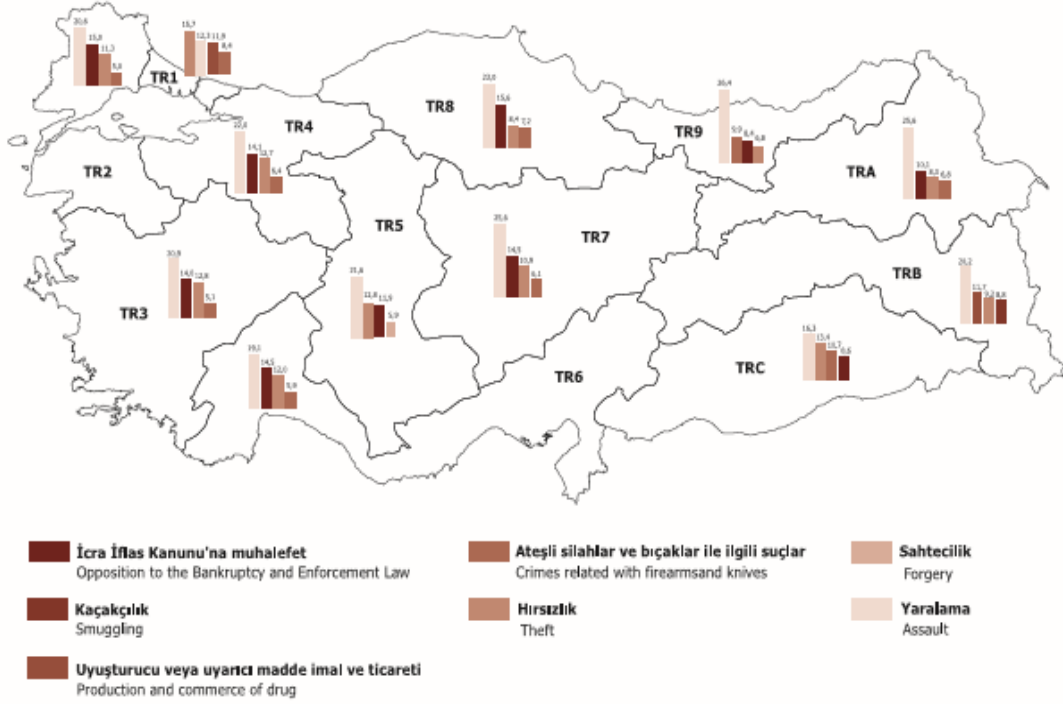
Quetelet ise kişilere yönelik suçların güney bölgelerde ve sıcak iklimlerde arttığını tam tersi olarak ise kuzey bölgelerde ve soğuk iklimlerde mülkiyete yönelik ihtilafların çok olduğunu ve bu tür suçların daha çok işlendiğini savunmuştur. Bu teorisini "suçluluk hakkındaki ısı kanunu" olarak anlatmıştır (Dönmezer, 1994). Coğrafi ekol, suçu sosyal ve coğrafi bölgelere göre ayırarak inceler. Daha çok suçluların coğrafi ve sosyal bölgelerdeki dağılışı ile uğraşmaktadır.

Türkiye'deki bölgelere göre, işlenen suç türlerine bakacak olursak Quetelet'in bu varsayımı ile paralellik gösterdiğini söylememiz mümkündür. Türk Ceza Kanunu

kişilere yönelik işlenen suçları, ateşli silahlar ve bıçaklar ile ilgili suçlar kapsamında değerlendirmektedir. Quelet'in belirttiği mülkiyete yönelik suçlar ise TCK'na göre hırsızlık veya parasal konularda muhalete düşme kapsamında algılanabilir. TCK'nda bu suç türü, hırsızlık ve İcra İflas Kanunu'na muhalefet olarak iki ayrı suç türü olarak tanımlanmaktadır.

Aşağıdaki haritada bölgeler bazında işlenen suç türleri İBBS 1. düzeye göre harita üzerinde gösterilmiştir. Tabloda, İstanbul bölgesi hırsızlığın en yoğun olduğu bölge iken, diğer tüm bölgelerde en çok işlenen suç türü yaralamadır. Ayrıca, Trakya, Karadeniz, İç Anadolu ve Ege Bölgesi'nde İcra İflas Kanunu'na muhalefet suçları yoğunken, ateşli silahlar ve bıçaklar ile ilgili suçlar en çok en çok güney bölgelerde yaşanmaktadır. Doğu Anadolu Bölgesi ise hırsızlıktan sonra ateşli silahlar ve bıçaklarla ilgili en çok suçun işlendiği bölgedir. Doğu Anadolu'dan sonra, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde ateşli silahlar ve bıçaklar ile ilgili suçlar sıklıkla işlenmektedir. Ancak Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde, diğer tüm bölgelere göre hırsızlıktan sonra kaçakçılık en çok işlenen suç türüdür (Grafik 2).

3.2 İBBS 1. Düzeyde, suçun işlendiği ile göre çıkan hükümlüler için ilk dört sırayı alan suçlar (%), 2013
The first four crimes for discharged convicts by province where the crime was committed at SR Level 1 (%), 2013

Grafik 2. İBBS 1. Düzeyde Suçun İşlendiği İle Göre Hükümlüler İçin İlk Dört Sırayı Alan Suçlar Grafiği (%), 2013

Kaynak: TÜİK, Ceza İnfaz Kurumu İstatistikleri, 2013 (<http://www.tuik.gov.tr>)

2.1.3.2 Klasik Ekol

Suçla ilgili ekollerden, klasik ekol; 18. yüzyılın ortalarında Paul W. Tappan, Cesare Beccaria gibi bu ekolün önde gelen temsilcileri tarafından ortaya atılmıştır (İçli, 1993) ve suç kavramına ilk kez bilimsel bir bakış açısı getirilmiştir. Günümüz anlamıyla klasik ekolde suç kavramının anlamı kısaca ceza yasalarını ihlal eden insan davranışdır. Birey davranışlarını gerçekleştirirken özgürdür, kendi iradesiyle yasal olan ve olmayan davranışlarda bulunabilir. Bireyler gerçekleştirdikleri tüm eylemlerle ilgili sebep-sonuç ilişkisi kurabilecek yetenektedir, yanlış eylemlerinden sonucu karşısına çıkan cezalarla bu hatalarından vazgeçebilir. Toplum açısından cezanın şiddeti, suçtan elde edilen haktan daha fazla olduğu için, davranışları kontrol edebilmek mümkündür. Ceza miktarı, yasal olmayan davranışta bulunan bireyleri en

ağır Şekilde cezalandırmaya y6nelik olmalıdır. B6ylece birey yanlışlarından ders alacak ve benzer yasadıŐı eylemlerde bulunmaya hazırlanan bireyler iÇin ise caydırıcı nitelikte olacak ve 6rnek teŐkil edecektir.

Klasik ekol; suÇ ve ceza oranlarındaki bu tutumu ile toplumu kontrol altına almayı hedeflemekte ve suÇ oranlarının azalmasının ancak suÇlu bireylere ağır cezalar vererek m6mk6n olabileceğini savunmaktadır (Beccaria, 2004).

2.1.3.3 Sosyolojik Ekol

Sosyolojik ekole g6re; suÇu doğuran toplumdur. SuÇun nedenleri, sosyolojik aÇıdan irdelenerek, sosyal ortam, sosyal yapı ve toplumsal normlar g6z6n6ne alınarak ortaya konmalıdır. SuÇ, sosyolojik yapının 6rettiği bir kavramdır, başka bir ifade ile suÇu işleyen bireyin kendisi değil toplumdur (İÇli, 2004).

SuÇlu bireylerin davranışları ele alınırken suÇun sosyal y6nleri araŐtırılmalıdır. SuÇun toplumsal yapı ile birlikte geliŐtiđine dikkati Çeken sosyolojik ekol, bu s6reŐte ŐeŐitli konularda ortaya Çıkan kişilerarası rekabetin bir suÇ unsuru oluŐturabileceđini ve bireyleri suÇa itebileceğini savunur. Daha geniş bir tanımla; toplumlardaki k6lt6r farklılıkları, sınıfsal ayrımlar, eğitim durumu, medeni hal, sosyal stat6, siyasal ve dinsel farklılıklar, ekonomik nedenler ayrıca iŐsizlik gibi sorunlar bireyin suÇ iŐlemesine zemin oluŐturmaktadır.

Bir suÇun nedeni araştırılırken veya suÇu işleyen birey incelenirken, suÇun hangi toplumsal yapı iÇerisinde gerŐekleŐtiđine ve bireyin hangi sosyal koşullar iÇinde bu suÇu işlediğine bakmak gerekir. IŐlenen suÇlar toplumsal yapı farklılıklarına g6re değişiklik g6sterir. Dolayısıyla farklı toplumlarda, farklı suÇ t6rlerine bunun beraberinde kanunlara rastlamak m6mk6nd6r. Cezalar da toplumsal yapıya g6re Şekillenir. 6rneğin; Alman Hukuku ve T6rk Ceza Hukuku'na g6re; kasten adam

öldürme suçunun detaylı inceleme ve karşılaştırmasını yapmış olan Olgun, araştırmasında; Alman Ceza Kanunu'nda, kasten adam öldüren kişinin, 6 aydan başlayarak müebbet hapis cezasına kadar ceza alabildiğini ve töre olayları ile işlenen kasten öldürmeye yer verilmediğini belirtmiştir. Adı geçen yasada (Alman Ceza Kanunu) hâkimin takdir yetkisi esastır ve ceza ile ilgili nitelikli haller belirtilmemiştir. Oysaki T.C.K.'da kasıtlı adam öldürme ağırlaştırılmış müebbet hapis ile cezalandırılır. Ayrıca, ülkemizde suçun bazı nitelikli halleri de ayrıntılı biçimde düzenlenmiştir ve Türkiye'de önemli olan ve bireyleri kasten adam öldürmeye itebilen “töre”, “kan gütme” gibi niteliklere ayrı ayrı yer verilmiştir. Bu durum Alman toplumunda, töre olaylarına rastlanılmamasının bir sonucudur (Yenisey, Plagemann, 2009). Sosyolojik ekole göre suçun nedenleri araştırılırken bazı temel teoriler ortaya atılmıştır. Bunları; fonksiyonalist, gerilim, alt kültür ve sosyal ekoloji teorileri olarak sıralamak mümkündür.

2.1.3.4 Psikolojik (Pozitif) Ekol

Psikolojik ekole göre; kriminologlar, suçlu bireyin neden bu suçu işlediğine dair motivasyonlarını bilmeden suçlu psikolojisini anlayamazlar. Psikiyatristler ve psikologlar, suç biliminin yani kriminolojinin sorularına yanıt aramak için bireylerin zihinsel süreçlerini inceleyerek, anormal davranışlarının nedenlerini bulmaya çalışır ve bu tür vakaları incelerler. Daha önce bahsettiğimiz toplumsal kuralların dışında davranışlar geliştiren yani sapma yaşayan bireylerin, antisosyal olarak nitelendirilen saldırgan davranışlarını ölçebilmek için suçlu bireylere bir takım deneyler ve testler uygularlar. Ayrıca, bazı durumlarda terapistler suçluları, onları bu suçu işlemeye iten psikolojik nedenleri anlamak için birebir görüşerek terapiye alırlar.

Psikolojik ekol; suçu, bireydeki kişilik bozukluklarının yarattığı bir sonuç olarak algılar. Kişi, iradesi dışında suç işlemeye itilir. Pozitif (psikolojik) ekol suçun

yasal (hukuksal) anlamını reddederek konuya psikolojik açıdan bakar. Suçlu bireylerin bu kriminal davranışlarını, kişilik sorunları ışığında anlamaya çalışır. Pozitif (psikolojik) ekol, klasik ekolün cezanın önleyici etkisinden farklı olarak, ceza ve suç kavramlarının incelenmesinin toplumsal hayatı korumaya yardımcı olacağına dikkat çeker (Yücel, 1971). Hatta 1850’li yıllarda psikolojik ekolün temsilcilerinden Lombroso’nun hükümlüler üzerinde yaptığı araştırma sonuçlarından yola çıkarak, bazı bireylerin hayvanlarda olduğu gibi vahşi ve saldırgan özelliklerle dünyaya geldiklerini yani “doğuştan suçlu” olduklarını savunur. Lombroso cesetler üzerinde de araştırmalar yapmış, kriminolojiyi antropolojik açıdan da incelemiştir. Bireyler bedenlerindeki bazı özellikleriyle birbirlerinden farklılaşırlar. Bu da kendi kontrolleri dışında onları suç işlemeye iter (Dönmezer, 1994).

2.1.4 Suçlu Profili Çıkarma

Suçlu profili çıkarma; suçun işlendiği yerle alakalı çeşitli incelemelerin yapılarak suçu işleyen birey ve/veya bireyler hakkında elde edilen bilgiler ışığında analiz yapma sürecidir. Bu sayede suçu işleyen hakkında; mesleği, yaşı, öğrenim düzeyi, eğer yaşadığı yer de tespit edilmişse içinde bulunduğu sosyal koşullar, ekonomik durumu, aile yapısı, cinsel kimliği vb. konularda profillemeye yapılır. Suçun işleniş şekli ile de bu bilgiler karşılaştırılarak bir sonuca ulaşılmaya çalışılır. Ayrıca o bölgedeki geçmiş benzer suçlarla ilgili istatistiksel veriler kıyaslanır ve suçu işleyen birey hakkında profil analizi yapılmaya çalışılır. Eğer suçun kim tarafından işlendiği biliniyorsa; suçlu profili araştırmaları, suçun nasıl işlendiği konusuna da açıklık getirmeye çalışır.

Suçlu ile ilgili profil çıkarma çalışmalarında; çeşitli psikopatolojik durumların varlığı yani suçun işleniş türüne göre psikopatolojik bulguların gözlemlenmesi oldukça yarar sağlar. Bir suç incelenirken suçlu profilinde kişilik bozukluğu

gözlemlenirse, profil çıkarma çalışması, suçlunun gerçekten o suçu bilerek işleyip işlemediği hakkında önemli bulgular sağlar (Gebert, 1996).

Suçlu profili çıkarma sadece suç ve suçlunun ortaya çıkarılmasında değil suçun önlenmesine de pozitif katkı sağlar. Suçlu profili çıkarılırken yapılan çalışmaların en önemli amaçlardan biri de budur. Bu sayede suça engel olunmaya çalışılır. Çünkü suçlu profili analizi diğer şüpheli kişilerin yakalanabilmesi için bir takım veriler sunar. Suçlu profili çıkarılırken; sınıflandırma, eğitim, kültür yapısı, yetiştiriliş şekli, varsa gelişimsel bozuklukları, sosyal statü, çalışma, ekonomik durumu vb. unsurlar incelenir. Bu sayede bazı davranış ve demografik eğilimlerinin ortaya çıkabilmesi için önemli adımlar atılmış olur (Bilgin, 2000).

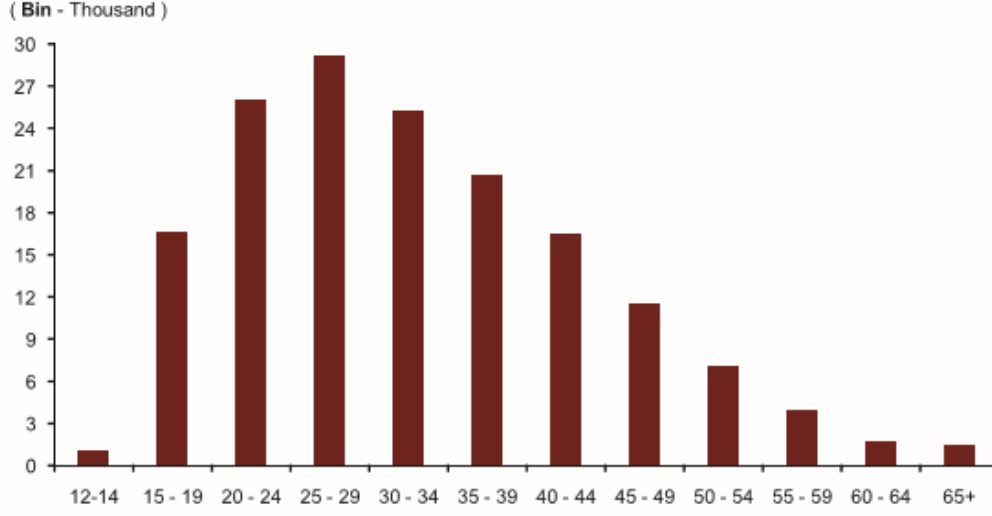
Suçlu profili çıkarma genellikle adli görevliler tarafından yapılır ve kriminologlar ülkemizde bu konudaki çalışmaların yetersiz olduğunu savunurlar.

Kasten adam öldürme ile ilgili yapılan bir araştırmada mağdur profillemesi yapılmıştır ve mağdurların genellikle suçlunun yakın çevresinden oldukları saptanmıştır. Ayrıca failleri suç işlemeye iten nedenlerin kişisel olduğu, kasten adam öldürme suçunun da genellikle bu durumlarda işlendiği gözlemlenmiştir (Schmidt H. P., Padosch, 2003). Suçlu profili çalışmalarında yapılan analizler, suç ve suçlu ile ilgili önemli bilgiler verir.

2.1.5 Türkiye'deki Suçlu Profili Analizleri

Ceza İnfaz Kurumu'na giren hükümlülerde 2013 yılı verilerine göre en düşük oran 18 yaş altı grupta görülmektedir. Fakat bu oran son dört yılda artma eğilimine girmiştir. 25-29 yaş aralığı cezaevlerinde tutuklu bulunan hükümlülerde en yüksek yaş aralığıdır (Grafik 3).

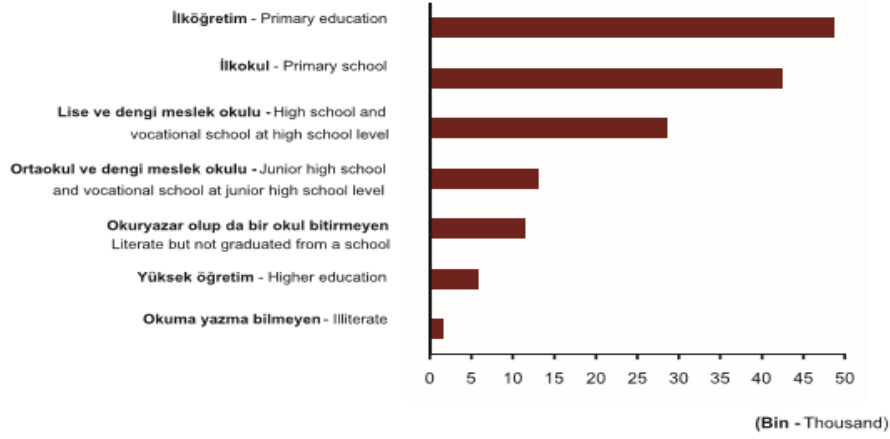
2.1 Suç işlediği andaki yaş grubuna göre giren hükümlüler, 2013
Convicts received by age group at the time of committed crime, 2013

Grafik 3. Suç İşlediği Andaki Yaş Grubuna Göre Giren Hükümlüler Grafiği, 2013
Kaynak: TÜİK, Ceza İnfaz Kurumu İstatistikleri, 2013 (<http://www.tuik.gov.tr>)

Ceza İnfaz Kurumu'na giren hükümlülerde 2013 yılı verilerini incelediğimizde; en çok ilköğretim mezunu hükümlü bulunduğunu görüyoruz. Bu oran son 10 yılda genellikle ilkokul mezunu hükümlüler olarak karşımıza çıkmaktayken burada sadece 1 yıllık rapora göre gözlem yapmamız gerekmektedir. İkinci sırada ise ilkokul mezunu olan hükümlüleri görüyoruz. Hükümlülerin eğitim durumlarına göre incelendiği bu grafikte, sırasıyla ilkokul mezunlarından sonra lise ve dengi meslek okulları, ortaokul ve dengi meslek okulları, okur - yazar olup da bir okul bitirmeyenler ve son olarak okuma yazma bilmeyenler gelmektedir (Grafik 4).

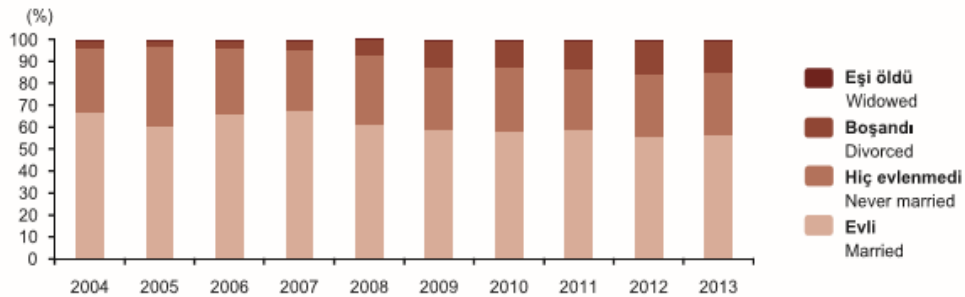
2.2 Eğitim durumuna göre giren hükümlüler, 2013
Convicts received by educational status, 2013

Grafik 4. Eğitim Durumuna Göre Giren Hükümlüler Grafiği, 2013
Kaynak: TÜİK, Ceza İnfaz Kurumu İstatistikleri, 2013 (<http://www.tuik.gov.tr>)

Ceza İnfaz Kurumu'na giren hükümlülerin medeni durumlarına ilişkin tabloya bakıldığında; hükümlülerden çoğunun evli oldukları görülmektedir. 2004 yılında bu oran %66,6 iken 2013 yılında bu oran %57,7'dir. 2006 ve 2007 yıllarında küçük artışlar gösteren Ceza İnfaz Kurumu evli hükümlü sayısı, 2012 yılında azalma eğilimine girmiştir. Ancak genel olarak hiç evlenmeyen, eşi vefat eden ve boşanan hükümlülere nazaran oldukça fazladır. Hiç evlenmeyen hükümlü sayısı, evli hükümlü sayısından sonra oransal olarak ikinci sırada yer almaktadır (Grafik 5).

6 Ceza infaz kurumuna giren hükümlülerin medeni durumu, 2004-2013
Marital status of convicts received into prison, 2004-2013

Veri için tablo 8'e bakınız.
For data, see table 8.

Grafik 5. Ceza İnfaz Kurumuna Giren Hükümlülerin Medeni Durumu Grafiği, 2004-2013
Kaynak: TÜİK, Ceza İnfaz Kurumu İstatistikleri, 2013 (<http://www.tuik.gov.tr>)

2.1.6 Kasten Adam Öldürme

Kasten adam öldürmek suçu bir kişinin bir başkasının hayatına bilerek son vermesidir. Suç kapsamı içindeki en yüksek şiddet derecesi olarak belirtilen cinayet suçu, anlık öfke sonucunda ya da kendini müdafa etmek için de gerçekleştirilmiş olabilir. Kendini müdafa (savunma) etmek için gerçekleştirilen öldürme olayları, diğer planlı kasten adam öldürme vakalarına göre daha az korku uyandırmaktadır (Polat, 2004). Kasten adam öldürme, bir bireyin hayatının, başka bir bireyin hukuka aykırı davranışı sonucu oluşur ve maddi suçlardandır.

Geçmişten bugüne, adam öldürme suçu tüm suçların en ağırı olarak kabul edilegelmiştir. Bunun nedeni, genel olarak tüm toplumlarda yaşam hakkının en öncelikli ve en kutsal hak olarak görülmesidir. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 17. maddesinde, *“herkes yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir”* ifadesi yer almaktadır. Buna paralel olarak, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 2/1. maddesinde de *“her ferdin yaşama hakkı kanunun himayesi altındadır. Kanunun ölüm cezası ile cezalandırdığı bir suçtan dolayı hakkında mahkemece hükmedilen bu cezanın infazı dışında hiç kimse kasten öldürülemez”* denmekte ve toplumdaki bireyin yaşam hakkı öncelikli tutulmaktadır. Kasten adam öldürmeyi diğer suçlardan ayıran nokta, telafisinin mümkün olmamasıdır. Daha da önemlisi, bir kişinin yaşam hakkının elinden alınması sadece öldürülen kişiyi değil, söz konusu kişinin ailesini ve yakın çevresini de derinden etkilemektedir. İşte bu nedenle, kasten öldürme, 5235 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun ikinci kısmında yer alan Kişilere Karşı Suçlar'ın birinci bölümünde Hayata Karşı Suçlar başlığı altında düzenlenmiştir ve aynı sayılı kanunun 81. maddesinde kasten adam öldürme suçu için sabit görülen ceza müebbet haptir. Kasten adam öldürme, bir kimsenin (bireyin)

hayatının, başka bir kimsenin (bireyin) hukuka aykırı davranışı sonucu oluşur ve maddi suçlardandır.

Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü verilerine göre; 2004-2014 yılları arasında kasten adam öldürme suç ve karar sayıları açıklanmıştır. 2004 yılında kasten adam öldürme suçu ile ilgili dava/suç sayısı 7.705 iken, 2014 yılında %121'lik artışla 18.716'ya çıkmıştır. Mahkûmiyet sayıları ise 2004 yılında 9274 iken 2014 yılında 14.478'e ulaşmıştır (Tablo 1).

Kasten Adam Öldürme Suç ve Karar Sayıları, TÜRKİYE (2004-2014)

Yıllar	Açılan Dava/Suç Sayısı	TCK Uyarınca Açılan Toplam Dava/Suç		Çıkan Dava/Suç Sayısı	TCK Uyarınca Çıkan Toplam Dava/Suç		Mahkûmiyet	%	Beraat	%	Diğer Kararlar		Toplam Karar
		Dava/Suç Sayısı	%		Dava/Suç Sayısı	%					Kararlar	%	
2004	7 705	789 156	1,0	6 494	710 141	0,9	9 274	71,8	1 985	15,4	1 661	12,9	12 920
2005	11 368	887 602	1,3	10 066	851 150	1,2	13 118	75,0	2 256	12,9	2 108	12,1	17 482
2006	10 362	732 746	1,4	10 568	732 319	1,4	14 010	74,1	2 495	13,2	2 409	12,7	18 914
2007	9 160	738 681	1,2	9 041	702 524	1,3	11 389	70,4	2 041	12,6	2 743	17,0	16 173
2008	8 324	861 550	1,0	8 500	806 533	1,1	10 209	65,2	2 178	13,9	3 277	20,9	15 664
2009	13 870	2 023 307	0,7	13 157	1 833 874	0,7	14 992	74,1	2 869	14,2	2 377	11,7	20 238
2010	14 308	2 224 905	0,6	14 080	1 997 069	0,7	15 871	74,2	3 124	14,6	2 397	11,2	21 392
2011	14 213	2 339 234	0,6	13 986	2 226 657	0,6	15 215	71,7	3 417	16,1	2 574	12,1	21 206
2012	15 563	2 686 906	0,6	14 759	2 673 505	0,6	17 804	73,8	3 425	14,2	2 894	12,0	24 123
2013	17 121	2 826 268	0,6	16 530	3 032 259	0,5	20 905	73,7	4 115	14,5	3 340	11,8	28 360
2014	18 716	2 736 431	0,7	18 670	2 876 663	0,6	14 478	57,2	3 660	14,5	7 184	28,4	25 322

Not: 2004 - 2008 arasında dosya bazında (dosyadaki en ağır suç esas alınarak) sayım yapılırken, 2009 ve sonrasında dosyadaki tüm suçlar ve kararlar ayrı ayrı sayılarak suç bazında sayım yapıldığından, tablo verileri değerlendirilirken bu durum göz önüne alınmalıdır.

Tablo 1: Kasten Adam Öldürme Suçu ve Karar Sayıları Tablosu, Türkiye (2004-2014)

Kaynak: Adalet Bakanlığı Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü (<http://adlisicil.adalet.gov.tr>)

Bu bağlamda kasten adam öldürme sayılarının nüfus artışı ile birlikte orantısal olarak arttığını düşünebiliriz. TÜİK'in nüfus sayımı verilerine göre; 2000 yılında ülkemizde nüfus 67.803.927'dir. 2014 yılında ise yaklaşık %15'lik artışla bu sayı 77.695.904 olarak açıklanmıştır. Bu durumda kasten adam öldürmenin son 14 yılda gerçekleşen nüfus artışı ile birlikte arttığını ancak nüfus artış oranının kasten adam öldürme artış oranına göre çok daha fazla olduğunu söylememiz mümkündür.

2.1.6.1 Hukuksal Açıdan Kastan Adam Öldürme

Madde 1- (1) Ceza Kanunu'nun amacı; kişi hak ve özgürlüklerini, kamu düzen ve güvenliğini, hukuk devletini, kamu sağlığını ve çevreyi, toplum barışını korumak, suç işlenmesini önlemektir. Kanunda, bu amacın gerçekleştirilmesi için ceza sorumluluğunun temel esasları ile suçlar, ceza ve güvenlik tedbirlerinin türleri düzenlenmiştir (TCK, 5227 sayılı kanun). Türk Ceza Kanunu'na (5237 sayılı) göre suçlar; insanlığa karşı suçlar, kişilere karşı suçlar, topluma karşı suçlar, millete ve devlete karşı suçlar olarak sınıflandırılmıştır. Kastan adam öldürme suçu kişilere karşı suçlardandır.

2.1.6.2 5235 Sayılı Yeni Türk Ceza Kanunu'nda Kastan Öldürmek Suçu

1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe giren, yeni TCK'ya göre ise; suç, bir haksızlık olarak tanımlanmıştır. Her suç, bir haksızlık teşlik eder. Ancak her haksızlık bir suç oluşturmaz. Kişilere karşı işlenen suçlardan; hayata karşı suçlar olarak ele alınan kasten adam öldürme, 5235 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun ikinci bölümünde düzenlenmiştir. Bu kapsamda ilgili 81. madde "Bir insanı kasten öldüren kişi, müebbet hapis cezası ile cezalandırılır. " hükmünü içermektedir ve Türk Ceza Kanunu'na göre maddi suçlardandır. Cezalar, her ülkenin ceza kanunu sistemi ile belirlenmiştir. TCK'ya göre; suçun oluşumunda kanunilik, maddi, hukuka aykırılık ve manevi

unsurların oluşması gerekir. Kasten adam öldürme suçunun TCK'ya göre karşılığı müebbet haptir.

2.2. KİŞİLİK

Dünyada yedi milyardan fazla insan yaşamaktadır ve herbiri birbirinden farklı özellikler taşır. Psikoloji insanlar arasındaki bu farklılıkları incelemeye ve nedenlerini bulmaya çalışır. Benzer durumlar karşısında insanların neden değişik tepkiler verdiği sorularına cevaplar arar.

Kişilik terimi; bireylerin bu farklılıklarını tanımlamak için kullanılır. Bir kişiden bahsederken, sıcakkanlı, dürüst, sinirli, hamarat, sessiz vb sıfatlar kullanırız, bu sıfatlar bireyin davranış özelliklerini tanımlamak için kullanılır. Kişilik bireyin davranış özelliklerinin yanısıra görünüş, yetenek, konuşma tarzı, çevresi ile olan iletişim biçimi vb. tüm özelliklerini tanımlamak için kullanılan genel bir terimdir. Psikologlar ise konuya daha da geniş bir açıdan bakarlar. Onlara göre bu sıfatlar, kişiliği açıklamada tek başlarına yetersiz kalmaktadır. Psikologlar, kişiliği ele alırken, bireyle ilgili zihinsel ve psikolojik gelişim süreçlerini de incelerler (Robbins, 2013).

2.2.1 Kişiliğin Tanımı

Temel psikoloji kavramlarından kişiliğin henüz genel kabul görmüş bir tanımı ve ölçme yöntemi yoktur. “Persona” sözcüğünden türediği bilinen kişilik kavramının Roma’da MÖ. Çiçero tarafından kavramsal olarak ele alındığını böylece kişiliğin insonoğlunun tüm gelişim süreçlerine tanıklık ettiğini söyleyebiliriz. Latince “maske” anlamında kullanılan “persona” teatral bir terim olarak karşımıza çıkar. İnsanların farklı yönlerini (yüzlerini) tanımlamak için kullanılır (Köknel, 2005).

Bireyin her türlü davranış ve tutumu onu anlamak ve tanımak için fikir verir. Çünkü kişilik, insanları birbirinden ayıran en önemli unsurların başında gelir. Kişilik bireyleri toplum içerisinde farklılaştırır. Başka bir ifadeyle, kişilik, bilinçli bir bireyi,

toplumsal hayatta farklı ve devamlı kılar, onun toplumda kişiliği ile birlikte tanımlanarak algılanmasını sağlar. Kişinin belli başlı özelliklerini ifade etmek, gösterebilmek anlamında kullanılır (Allport, 1837).

Bu konuda genel bir literatür araştırması yapacak olursak pek çok tanım vermek mümkündür. Örneğin; Vecchio kişiliği bireyleri birbirinden farklı kılan eğilim ve özellikler olarak tanımlar. Greenberg ise kişiliği bir duygu kalıbı olarak ele alır, diğerlerinden farklı ancak kendi içinde sabit düşünce ve davranışlar bütünü olarak ifade eder.

Kişilik denilince herkes neden bahsettiğimizi anlar ancak, kesin bir tanımlama yapmak bir o kadar zordur. Kişiliği en genel anlamda bireyin zihinsel ve sosyal ayrıca fizyolojik ve duygusal özelliklerinin bütünü olarak ele alan Aiken (1993) burada; doğuştan sahip olunan ve sonradan edinilen yetenek, mizaç, karakter, huy kavramlarının tamamından bahsetmektedir. Ancak özellikle karakter ile mizaç ve huy kavramlarının karıştırılması bu yüzdendir (Somer, 1998).

Kişilik psikolojisinin başlıca kuramsal görevinin binlercesi içinde belli başlı olanın ayırılması olduğunu söyleyen Buss ve Craik (1985) kişiliği tanımlarken, psikolojik eğilimlerde temel çerçeve oluşturacak bir ölçüt bulmak gerekmektedir. Ancak psikolojide kişilik tanımlaması yapılırken tarihsel süreçte hiçbir dönemde tek bir ölçüte göre ortak fikir birliğine varılmadığını görüyoruz. Cüceloğlu (2002) ise kişilikte yapı kavramına dikkat çeker, bireyin içsel ve dışsal olarak kurduğu ilişkilerde kendini diğerlerinden ayıran, tutarlı bir yapı oluşturduğuna işaret eder.

Kişilik yani (personality) bir başka ifadeyle yapısal ve gelişimsel etkenlerin bir takım deneyimlerden yola çıkarak bireyin kendine has davranış tutumlarını belirleyen içe sindirilmiş duygu ve hareket kalıplarıdır (Köknel, 2005).

Günlük yaşamda ise; kişilik kavramını çeşitli anlamlarda kullananlar vardır. Sosyal başarı kavramı ile bağlantısal şekilde popüler bir kişiliğim var ifadesi ile ya da çok yönlü bireyler ise çok kişilikliyim gibi anlamlarda kullanabilirler. Kimileri de yukarıda bahsettiğimiz gibi kibar, düşünceli gibi belirgin özelliklerini ifade etmek için kullanırlar. Tüm bu tanımlardan hareket edersek, en geniş anlamda kişiliği, bireylerin genetik, çevresel, fiziksel, düşüncesele özelliklerinin çevre ile etkileşime girerek ortaya çıkardığı, kişiye özel, bir bakıma özgün, kendi içinde tutarlı olma ihtimali yüksek, sıklıkla tercih ettiği, tüm davranış, duyu, düşünce kalıpları şeklinde tanımlayabiliriz.

2.2.2 Kişiliğin Gelişimine Etki Eden Faktörler/ Çevre ve Genetik

Kişiliği etkileyen faktörler arasında aile, öğrenme, sosyal ortam vb. gibi çevresel faktörlerin mi yoksa genetik faktörlerin mi daha önemli olduğu konusunda çeşitli tartışmalar vardır. Bu konuda farklı araştırmacıların birbirinden ayrı görüşleri olsa da hem kalıtsal hem çevresel faktörlerin ayrı ayrı etkinli olduğunu söylemek mümkündür.

Kişiliğin gelişimine etki eden faktörlerden biri genetikdir. Kişinin anne ve babasının bazı özelliklerinin genetiksel olarak kişide bulunması anlamını taşır. Kişinin güzellik, yüz yapısı, zekâsı diğer dış görünüş şekilleri gibi özellikleri genetik faktörün etkisi ile gerçekleşir. Ancak yine de bireyin genetik yapısı, içinde bulunduğu şartlara göre değişebilir. Bu konuda tek yumurta ikizleri arasında yapılan araştırmalar ikizlerin farklı doğa koşullarında kalıtsal özelliklerinin bile değişim gösterebileceğini doğrulamıştır. İkizlerin yetiştikleri ortamlar farklılaştırılarak davranış ve kişilik özellikleri incelenmiş böylelikle, genetik faktörlerin kişiliğe olan etkisi ortaya konmuştur (Luthans, 2010). Zaten kişilik gelişiminin tek bir faktöre bağlanması görüşü artık neredeyse tamamen terk edilmiştir.

Kişiliğin gelişimine etki eden bir diğer faktör, çevre faktörüdür. Burada çevre kavramı kişinin genetiksel olarak taşıdığı özelliklerin dışındaki tüm faktörleri ifade etmektedir. Yani doğumdan sonra kişilik gelişimine etki eden faktörler kısaca çevresel faktörler olarak ele alınmıştır. Baldwin ve Kalhorn tarafından yapılan bir araştırmada; maddi durumu yetersiz bir ailede yetişen bir çocukla, daha fazla maddi imkânları olan bir ailenin yanında yetişen çocuk arasında gerek yaşam tarzları gerekse, öğrenme düzeyleri bakımından farklılıkların sonucu olarak kişilik özelliklerinde farklılıkları tespit edilmiştir (Bacanlı, 2007). Bu araştırmada çocukların, birbirinden farklı yetiştirme tarzlarına sahip anne, baba ve hatta bazen kardeş davranışlarını isteyerek ya da istemeyerek benimsedikleri kanısına varılmıştır. Bireyler sadece aile üyelerinin değil genel toplum yapısının ve içinde buldukları kültürel yapının da izlerini taşırlar, konuşmalarından, kıyafet tercihlerine, hatta sevdikleri ve sevmedikleri şeylere kadar içinde buldukları çevrenin etkilerini taşırlar. Ayrıca eğitim ve deneyimleri de bireylerin kişilik gelişimine etki etmektedir.

2.2.3 Kişilik Kuramları

Birey, yukarıda da incelediğimiz gibi inanç, düşünce ve duygu bakımından birden çok yönü olan karmaşık bir yapıdadır. Bu nedenle tarihte psikologlar bireyleri incelerken farklı kişilik kuramları geliştirmişlerdir. Bu kuramların genel anlamıyla yaklaşımı işlevselliktir. Kişilikle ilgili tarihsel süreçte birçok kuram ortaya atılmıştır. Genellikle ortalama bireyler seçilmiş ve ruh sağlığına etki eden faktörler genel olarak ele alınmıştır. Kişilik kuramcıları bireylerin daha çok doğal ortamlarında incelenmişler ve bunun gerekli olduğunu savunmuşlardır. Buldukları çağa ışık tutmuş ve farklı hipotezler ortaya atmışlar ve psikopatolojiye öncülük etmişlerdir.

2.2.3.1 Yapısal Kuram / Freud'un Kişilik Kuramı:

Freud; tarafından alana kazandırılan yapısal kuram, kişilik kavramını; ego, id ve süper ego olarak üç bölümde inceler. Burada; ego benlik, id alt benlik, süper ego ise üst benliktir. Freud'a göre kişilik, kişinin bebeklik ve çocukluk dönemlerinden oluşur. Alt benlik bireyin ilkel ve içgüdüsel davranışlarını simgeler, benlik ise kişideki dengeyi sağlamaya çalışır. Yani doğuştan varolan ve zamanla şekillenen ego kişiliğin yürütme organıdır, sevdiği herşeyi yapabilen insandaki benliktir, süper ego ise vicdan ve bilinç ilkelerini kapsar, doğuştan varolmaz, zamanla ve gelişmeyle birlikte ortaya çıkar ve bireydeki değer yargılarını kapsar (Brown, S. E. ve ark., 2010)

2.2.3.2 Biyolojik Kuram / Cattell ve Eysenck

Eysenck'in faktör analizi ismini verdiği yaklaşımında, kişilik boyutları; deney, test ve anket gibi benzeri yöntemlerle incelenmeye ve ölçülmeye çalışmıştır, diğer kişilik kuramlarında somut bir analiz yapılamadığını o nedenle karmaşık ve anlaşılmasız olduklarını savunur.

Faktör kuramcısı olarak da kabul edilen Cattell ve Eysenck, kişilik analizlerini sayısal yöntemlere göre değerlendirerek gerçekleştirmişlerdir. Cattell kişilik gelişiminde Freud' un yapısal kuramına (psikanalitik yaklaşım), öğrenme biçimini de ekler. Eysenck'e göre kişilik davranışlarını, içe dönüklük, dışa dönüklük, nevrotiklik ve normallik olarak dörde ayırır.

2.2.3.3 Kendini Gerçekleştirme / Jung, Adler, Maslow, Rank

Analitik Psikoloji'nin kurucularından olan Jung, kişinin kendi geleceğini şekillendirebileceğini savunur, kendini gerçekleştirme kavramını ilk kez ortaya Jung atmıştır. Jung'a göre ruh dinamik, hareketli ve kendini düzenleyebilen bir sistemdir ve kişiye bu enerjiyi veren de "libido"dur. Kişi kendini yenileyebilen bir varlıktır, bireyin kendini gerçekleştirme bir başka deyişle kendini yeniden inşa etmesi uzun bir uğraş

gerektirir ancak mümkündür. Davranışlar geçmişten izler taşır ancak gelecek motivasyonu ile yapılır. Bu yaklaşımı ile kişiliğin değişip, gelişebileceği gerçeğini savunur. Rank'a göre ise birey kendini yeniden gerçekleştirebilir. Bu onun yaratıcılığıdır demiştir (<http://www.angelfire.com>).

Maslow, ise insanın kendini gerçekleştirme için yani bu motivasyonla güdülenebilmesi için birtakım ihtiyaçları olduğunu ortaya atar. Bu güdüler hiyerarşik bir yapıdadır. Maslow; bu güduları fizyolojik ihtiyaçlar, güvenlik ihtiyaçları, ait olma ve sevgi, saygı ihtiyaçları ile kendini gerçekleştirme ihtiyacı, olarak söz konusu motivasyonları sıralamıştır (Maslov, 1970).

2.2.3.4 Gestalt Kuramı

Gestalt kuramına göre, bireylerin geçmiş yaşantısındaki bir takım nefret, keder, suçluluk, vazgeçme gibi tamamlanmamış ya da çözüme kavuşmamış yaşanmışlıkları, benliklerinde gezinip durur ve bu duygular tam olarak yaşanmadığı için bireyin kişilik yapısını etkilerler. Bireyin bu duygularıyla başa çıkması bir diğer ifade ile yüzleşmesi önemlidir, bilinçaltındaki bu duygular çözüme kavuşana kadar bireylerin yaşamlarına etki eder. Gestalt kuramına göre kişi bir bütündür, organizma kendini oluşturan parçaların örgütlenmiş bir bütünüdür ve kişiliği anlamaya çalışırken; bireyi, çeşitli yönleriyle (fiziksel ve kimyasal elementleriyle) anlamaya çalışmak yanlıştır. Gestalt kuramına göre bütün, parçaların toplamından daha fazladır ve farklıdır

2.2.3.5 Davranışçı Yaklaşım

Davranışçı yaklaşımı destekleyen kuramcılara göre; saldırganlık davranışı ve öfkeye verilen duygusal tepkiler tüm davranış biçimleri gibi öğrenilerek kazanılır, içgüdüsel değildir. Özellikle saldırganlık ve öfkenin kontrolü, davranışçılara göre olasılığı düşük bir ihtimaldir. Çünkü bir kişinin kasıtlı bir kusurlu hareketi geçmişte

kendisine yapılmış bir kusurlu harekete tepki olarak verilmiştir. Davranışçılar için öfke ilk uyarıcıdır, korkunun tersine kişiyi saldırganlığa iter. Öfke ile ilgili hedef zafer kazanmaktır, burada bir kişiye saldırmak saldırgan kişi için durumla ilgili bir fırsattır ve kişi bu fırsatı yakalamaya çalışır.

2.2.3.6 Bilişsel Davranışçı Yaklaşım

Bilişsel davranışçı kuramın savunduğu anlayışa göre bireyler, içinde bulunduğu durumları başka şeylerle ilintili olarak açıklarlar. Bu yaklaşıma göre, insanlar karşılaştıkları olaylarda ilk tepkilerini buna göre verirler, bu da bireyleri aşırı öfke, haksızlık ya da kötü muamele karşısında olaylarla ilintili başka şeyleri de suçlamak gibi bir davranışa itebilir. Patolojik biçimde, sinirli kişi başına gelmiş olumsuz bir olay karşısında bağlantısız olarak, sadece kendisine zarar gelmiş gibi düşünmez, bu durumun birilerinin kötü niyetli tavırları, dikkatsizliği, ihmalkârlığı ya da özensizliği sonucu oluştuğunu bu nedenle kötü duruma düştüğünü düşünür.

2.2.3.7 Varoluşçu Yaklaşım

Burada bireyin kendine yönelik eleştirel yaklaşımlarını kabullenememe durumu vardır. Varoluşçu kuramın öncülerinden Fritz Perls'e göre, birey, kendisine yöneltilen olumsuz duygular dâhil tüm duyguların sorumluluğunu almalı, sorumluluğu başkalarına yöneltmemelidir. Bireyler olumlu veya olumsuz davranışlarının karşılığında kendilerine gösterilen duygu ve düşünceleri başkasına yansıtmamalıdır. Bireyin kendisine öfke vb duygularını başkalarına ait gibi göstermemelidir. Özellikle eleştiriler karşısında bireylerin göstermiş olduğu tepkilere dikkati çeken varoluşçular, kişiliğin en belirleyici faktörlerinden birinin bu olduğunu düşünürler.

2.2.4 Karakter, Mizaç, Huy

Daha önce kişiliği, kişilikle ilgili genel kuramları ve kişilik gelişimini etkileyen faktörleri inceledik. Mizaç, karakter ve huy kavramlarını; kişilik gelişimini etkileyen

ana iki faktör olan çevre ve genetik yani kalıtsal özelliklerimiz temelinde tanımlamakta yarar vardır. Kişiliğin iki önemli bileşeni vardır. “Mizaç”, bireyin genetik yani doğuştan sahip olduğu genel tavır ve yatkınlıkları iken, “karakter” ise doğumdan sonra oluşmaya başlayan, bireyin çevresel faktörlerle birlikte kendiliğinden oluşturduğu, yapısal özellikleridir. Burada çevresel faktörler; eğitim, deneyim, sosyal ortam, bireyin çevresi ile kurduğu ilişki biçimleri vb. birçok konuyu kapsar.

“Mizaç” kelimesi arapça kökenlidir. TDK’nın Genel-Türkçe sözlüğünde mizaç, “huy, yaratılış, tabiat, karakter” anlamında bir isim olarak geçer. Karakter ile mizaç kelimelerinin genellikle eş anlamlı olarak kullanılmasında bu durumun etkili olduğunu söyleyebiliriz. Örneğin; Necip Fazıl Kısakürek bir şiirinde “Bilmem buna aceleci mizacım müsaade edecek mi?” derken kendine has bir tavır ve üslubundan bahsetmektedir. Hikâye ve roman yazarı Aka Gündüz ise Üç Kızın Hikâyesi romanında “Yıldız’ın iyi bir eğitimi, kuvvetli bir karakteri var.” diyerek roman kahramanı Yıldız’ın kendine özgü yapısı, ayırdedici özelliği ve temel davranışı ile irade ve öz yapısından bahsetmektedir (Gündüz, A., & Ali, N. 1943).

Psikolojide mizaç, duygularla birlikte gelişen bireydeki bazı alışkanlıkların altında yatan motivasyon süreçleridir. Karakter ise, duygusal bir motivasyonla değil kavramsal olarak öğrenmeye dayalı motivasyonla gelişir. Felsefik açıdan ise “karakter” bireylerin kendi benliklerine hâkim olmalarını, kendi kendileriyle bir uyum içinde yaşamalarını sağlayan bir bütündür, onların sağlam ve ayakta kalabilmelerini sağlar. İnsanlarda mizaç ve karakter, iki farklı bellek yapısına sahiptirler. Mizaç kişiliğin duygusal yönü, karakter ise kişiliğin kavramsal yönüdür (Cloninger ve Svrakic, 2000).

TDK'da “huy” kelimesinin anlamına bakacak olursak, farsça kökenli olduğunu görüyoruz. Huy “insanın yaradılış ve ruh özelliklerinin bütünü, mizaç, tabiat” olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2000).

Bir Türk atasözünde “Can çıkar huy çıkmaz” denilmektedir. Bu atasözünde “huy” kelimesinin mizaç kelimesi ile benzer anlamda kullanıldığını görüyoruz. Bu durumda mizaç ve huy kavramları eş anlamlı iki kavramdır. Biz çalışmamızda huy ve mizaç eş anlamlı iki kavram olduğu için “karakter” ve “mizaç” kavramlarının boyutlarını ele alacağız.

2.2.5 Mizaç Boyutları

Mizaç, doğuştan gelen, yaratılışımızdan sahip olduğumuz duygu durumlarımızdır. Tehlikeli anlarda, ceza ve ödüle karşı ya da bir yenilik karşısında bireysel farklılıklarımıza verdiğimiz tepkiler anlamına gelir. Bazı uyaranlara doğuştan verilen tepkimelerdir. Psikologlar, kişilik yapısını anlayabilmek için bireylerin mizaçlarını ölçerek kişi ile ilgili bir tanımlama yapmaya çalışırlar. Genetik faktörler genellikle mizaç tipini yani boyutlarını belirler (Akiskal, 1992).

Bireylerdeki mizaç boyutları genellikle çocukluktan erişkinlik dönemlerine kadar değişim göstermez. Farklı sosyo kültürel ortamlarda ve ailelerde yetişen bireylerde yapılan araştırmalarda mizaç özelliklerinin değişmediği saptanmıştır (Aslan, 2005). Bunun yanısıra yetişkinlik döneminde, kısmi miktarlarda mizacın değişebileceğine de inanılmaktadır. Bireyler örneğin sinirli bir mizaca sahipse zamanla mizacından gelen bu sinirli yapısını kısmen değiştirebilir. Ancak yine de genetik kodlarımızdan gelen bu mizaç tipimiz (boyutumuz); ödül, ceza ve tehlike ayrıca yenilikler karşısında verdiğimiz tepkilerde büyük farklılıklar göstermez.

2.2.5.1 Yenilik Arama ve Zarardan Kaçınma

Çeşitli davranış ve duygu durumumuzu belirleyen, karşımıza çıkan duygusal bir uyarana verilen, otomatik yanıtların mizaç olduğunu belirtmiştik. Mizaç boyutlarından birisi bireylerin yeni şeylere verdiği tepkilerdir. Yeni bir şey karşısında istekliliğimiz ya da isteksizliğimiz, hızlı karar verme, hedefin sonunda ödül veya ceza alma ihtimali ile ortaya çıkan aşırılık ya da çabukluk ve sinirliliktir. Örneğin; bir yenilik karşısında; (burada yenilik farklı, ilk kez denenene ya da gördüğümüz yeni bir şey anlamındadır) karşımıza çıkma ihtimali olan cezayı düşünerek vazgeçmek, mizacın yenilik arama boyutuna verebileceğimiz bir örnektir. Yeni bir şey gördüğünde meraktan onu almak isteyen ancak ailesinin kızma ihtimaline karşı alacağı cezayı düşünerek vazgeçen çocuğun durumunu burada örnek gösterebiliriz. Bireylerin yenilik arama mizacı ile ilgili değerlendirmeler YA (Yenilik Arama) puanlarına göre yapılır. Zarardan kaçınma ile ilgili de ZK yani “zarardan kaçınma” puan kodlamaları belirlenmiştir, psikologlar ya da psikiyatristler bireylerin yenilikten kaçtıkları yani zarara karşı tepki geliştirdikleri duygusal durumlarını bu kodlara göre ölçerler. Bu durumlar; engelleyen, ödül sayılmayan, ceza olasılığına verilen tepkilerde; davranışın genetik biçimini yani mizaç boyutunu gösterir.

2.2.5.2 Ödül Bağımlılığı

Ödül Bağımlılığı; sosyal bir ödülün harekete geçirdiği aşırı duygusallık, sosyal bağımlılık ve diğerlerinin onayına bağımlılık gibi davranışlarının yanıtının ve devamlılığının genetik yatkınlığını gösterir. ÖB puanları yüksek olan bireyler; sevecen, sıcak, duyarlı, bağımlı ve sosyaldirler. ÖB puanları düşük olan bireyler pratiktirler. Fakat sosyal olarak ilgisiz yani duyarsızdırlar. Soğuk ve yalnız başına olmaktan memnundurlar. Bu bireyler ilişkilerinde mesafelidirler.

2.2.5.3 Sebat Etme

Sebat eden kişiler, genellikle engellenmeye karşı ve yorgunluğa karşı yukarıda bahsettiğimiz bir ödül motivasyonu olmasa bile ya da karşılaçakları ceza vb. caydırıcı uygulamalarda dahi direnç gösterirler. Yani motivasyonlarını ödül ve ceza değil bağlılık dürtüsü tetikler. Bu mizaç türü, bireyde çoğu zaman hırsıla, beklenenden fazlasını gerçekleştirmek gibi motivasyonlar sağlasa da beklenmedik olaylar karşısında isteksizleşebilirler. Bu durumlarda ödül veya ceza motivasyonları dahi kişiyi harekete geçirmez, kişi tembel ve isteksiz olur, engellenmeye ya da yorgunluğa karşı dahi sabitleşir, tepkisizleşir. Ancak genel olarak yüksek sebat etme eğiliminde olan insanlar, çalışkan, istekli, yardımsever olurlar. Bir engellenmeye karşı örneğin hatalarının yüzüne vurulması, daha da kamçılanarak istekli hale gelip çalışmalarına sebep olur. Genellikle iş disiplinleri yüksek olur ve yaptıklarından daha fazlasını yapmaya hatta yaptıklarından daha iyisini yapmaya çalışırlar.

2.2.6. Karakter Boyutları

Tarihsel süreçte; karakter analizi ile ilgili yapılan çalışmalar, karakterin (içgörü temelli öğrenme), mizaçtan sonra ve öğrenme yatkınlıkları ile zamanla oluştuğunu düşünmemizi sağlamıştır (Cloninger ve Gillian, 1987).

Karakter çocukların yaşadıkları olaylardan, örneğin geliştirdikleri bir takım savunma mekanizmalarından güdülenerek oluşur. Karakter oluşumunda mutlaka mizaçla birlikte gelen genetik yatkınlıklar etkilidir ancak karakterin kalıtım özelliği daha azdır. Karakter bir takım istemli amaç ve güdüler karşısında kişinin verdiği yanıtlarla oluşur ve şekillenir, kimlik yani karakter kavramı artık mizaç gibi bilinçdışı verebildiğimiz tepkileri değil beynimizin bazı sebep sonuç ilişkileri kurarak şekillendirdiği davranışları simgeler. Birey yaşayıp deneyimleyerek öğrendiği şeylerle artık kendi kendine bir takım sorular sormaya başlar, ben neyim ve kimim gibi

sorduğu sorulara bağlantısal olarak yanıtlar verir ve karakteri bu şekilde oluşmaya başlar. Karakter bireyin mizaç eğilimlerinden doğarak, çevresel bir takım etki ve tepkilere bağlı olarak değişim ve gelişmelerinin yani bir bakıma bu adaptasyonun bir sonucu olarak karşımıza çıkar.

2.2.6.1 Kendini Yönetme / Suç - Kast İlişkisi

Bireylerde kendini yönetme özellikle negatif yönlü olduğunda, kişilik bozukluklarının nedenlerini açıklayabilecek en önemli karakter boyutlarından biridir (Svrakic, Whitehead, Przybeck ve Cloninger, 1993). Kendini Yönetme'nin temel anlamı, bir bireyin seçilmiş hedeflerini ifade etmesidir, yani birey bir takım duygu ve düşünceleri sonucu kendisine çeşitli yol haritaları çıkarır, tercihlerde bulunur, kendi ile ilgili kararlar alır, kendini kendi istekleri doğrultusunda düzenler ve harekete geçer, işte burada kişinin kontrol (self-determination) ve iradesi ortaya çıkar. TCK'nuna göre daha önce bahsettimiz kasten öldürme suçunda aranan kast şartı bireyin karakter boyutlarından "kendini yönetme"si ile ortaya çıkan bilinçli bir hareketini ifade etmektedir. Eğer birey daha önce de bahsettiğimiz gibi suçun manevi unsurlarından "kast"ı gerçekleştirmişse yani davranışında bir "taksir" yani ihmal yoksa ya da bilinç dışı bir hal bulunmuyorsa, bu davranışın sorumluluğunu taşımalıdır ve her birey kusurlu hareketi sonucu TCK maddeleri uyarınca ceza alır.

2.2.6.2 İşbirliği Yapma

İşbirliği yapma bireyin yardımseverlik, vicdanlılık, adillik vb. karakter eğilimlerini gösterir, intikam negatif işbirliği yapma karakter eğiliminin bir sonucudur, suç işleme eğilimi ve kasten adam öldürme karakteristik olarak bireyin negatif işbirliği yapma eğiliminin bir sonucu olabilir. Çevreye, toplumsal olay veya durumlara olan bakış açıları bireylerin çevreleriyle işbirliği yapma düzeylerini belirler. Karakterin

kendini yönetme boyutunda olduğu gibi işbirliği yapma boyutu da negatif veya pozitif olabilir.

2.2.6.3 Kendini Aşma

Kendini aşma; bireyin kişilerarası iletişimden kendini soyutlaması ya da en üst seviyede kendi ve kişiler arası iletişim becerisi yüksek karakter özelliği ile ortaya çıkar. KA puanları yüksek olan bireyler; tatminkâr ve yaratıcı bireylerdir. Ayrıca sabırlıdırlar ve belirsiz durumlara tahammül gösterebilirler. Kendini aşma genellikle yaşlılık döneminde önemlidir, kendini aşamayan bireyler ise özellikle ölüm korkusu, tahammülsüzlük yaşayabilir, herşeyi kontrol etmek isterler, hayal kuramazlar ve tatminsizlerdir.

3. YÖNTEM

3.1 Katılımcılar

Bu araştırma Adalet Bakanlığı CTE Genel Müdürlüğü'nden alınan resmi araştırma izni ile Ankara 1 Nolu L Tipi, İzmir 4 Nolu T Tipi ve Ümraniye E Tipi Cezaevleri'nde yapılmıştır. Kasten adam öldürme suçundan hükümlü ve yaşları 18 ile 65 arasında değişen 95 gönüllü erkek katılımcıya kurum görevlileri ve psiko-sosyal servis uzmanları gözetiminde tüm anket ve ölçekler uygulanmıştır. Hükümlülerden toplanan veriler gözden geçirilmiştir. Çalışmayı tamamlamak istemeyen 18 hükümlü katılımcıya ait anket ve ölçekler araştırmaya dâhil edilmemiştir. Bu nedenle çalışma grubu olarak 77 erkek hükümlünün verileri değerlendirilmeye alınmıştır. Bununla birlikte daha önce hiç suç işlememiş ve ceza almamış 77 gönüllü erkek katılımcı da kontrol grubunu oluşturmuştur. Kontrol grubunun oluşturulmasında; yaş, medeni durum ve eğitim düzeyi gibi değişkenler açısından her iki grubunda benzer özellikler taşımaya özen gösterilmiştir.

3.2 İşlem

Adalet Bakanlığı CTE Genel Müdürlüğü'nden araştırma yapılmasına ilişkin resmi izin 15.12.2015 tarihinde alınmıştır. Söz konusu izin kapsamında, çalışma süresi 21.12.2015-22.03.2016 tarihleri arasında geçen 3 aylık dönem olarak belirlenmiştir. Alınan resmi izin ile belirtilen süre kapsamında Ankara 1 Nolu L Tipi, İzmir 4 Nolu T Tipi ve Ümraniye E Tipi Ceza İnfaz Kurumları'nda çalışma yapılmıştır. Katılımcılardan, bilgilendirilmiş gönüllü onam formu alınmıştır (**Ek 1**). Katılımcıların görüşme formları ve değerlendirme ölçeklerini bireysel olarak doldurmaları istenmiş, yardım isteyenlerin ölçekleri araştırmacı tarafından doldurulmuştur. Uygulamaların tümü; araştırmacı tarafından kurum görevlileri ve psiko-sosyal servis uzmanları gözetiminde yapılmıştır. Formlar ve ölçekler hükümlülerin görüşmeye uygun saatleri

belirlenerek uygulanmıştır. Karşılaştırma grubu ise İstanbul ilinde ikamet eden, hiç suç işlememiş ve ceza almamış gönüllü katılımcılardan oluşmaktadır.

3.3 Form ve Ölçekler

Bu bölümde hükümlü ve kontrol grubuna uygulanan formlar ve ölçeklere yer verilecektir.

3.3.1 Sosyo-Demografik Özellikler ve Bilgi Formu (Ek 2)

Sosyo-Demografik özellikler ve bilgi formu; araştırmacı tarafından hazırlanmış bir soru formudur. Katılımcıların; sosyo - demografik özelliklerini, klinik özgeçmişlerini ve suç geçmişlerini anlamaya yönelik detaylı sorulardan oluşmaktadır. Bu kapsamda katılımcılara; yaşları, medeni durumları, eğitim düzeyleri, sahip oldukları çocuk sayıları, yaşadıkları bölge, suç işlediği dönemdeki ekonomik durumları, meslekleri, çocuklukları, yetiştirilişleri, aile yapıları, klinik özgeçmişleri, vb. gibi sorular yöneltilmiştir.

3.3.2 Mizaç ve Karakter Envanteri-MKE/(Temperament and Character Inventory-TCI) (Ek 3)

Cloninger tarafından geliştirilen bir ölçeklendirme sistemidir. Cloninger kişilikle alakalı iki temel boyutun yani daha önce bahsettiğimiz mizaç ve karakterdeki normal ve anormal semptomları inceleyerek, kişilik modelini boyutsal ve psikobiyolojik bir kişilik modeli temel olarak ortaya koyar. TCI 240 sorudan oluşan bir ölçektir ve sorular “doğru, yanlış” şeklinde cevaplandırılır. Ülkemizde TCI'nın geçerlilik ve güvenirlik çalışmaları Köse ve arkadaşları tarafından 2004 yılında yapılmıştır. TCI ölçek ve altölçeklerinin iç tutarlılık güvenirliği, Cronbach alfa yöntemi kullanılarak hesaplanmıştır. TCI ölçeklerinin Cronbach alfa değerleri, mizaç ölçeklerinde 0.55 ile 0.84 ve karakter ölçeklerinde 0.80 ile 0.84 arasındadır. En düşük Cronbach alfa

katsayıları Ödül Bağımlılığı (0.55) ve Sebat Etme'de (0.56) bulunmuştur. Karakter ölçeklerinin üçü de 0.80 ve üzeri değerdedir (Arkar ve ark., 2005)

TCI içerik olarak 15 yaş ve üstü bireylere uygulanabilir. Kasten adam öldüren hükümlü erkek faillerin analizinde TCI Derecelendirme ölçeğinin kullanımı faillerin yaş grubuna uygundur. Ölçeğin değerlendirilmesinde bazı maddeler ters yönde puanlanmaktadır. Bu maddelerin puanlanmasında Yanlış seçeneği olarak işaretlenen maddeler 1 puan alır. Ayrıca 69, 75, 101, 111, 118, 134, 140, 170, 176, 190, 213, 230, 239, 240 numaralı maddeler ölçekte yer aldıkları halde puanlanmamaktadır. Tüm ölçekler için pozitif olarak puanlandırılan (D = 1, Y= 0) maddelerin altında çizgi bulunmamaktadır. Ters olarak puanlandırılan maddelerin altında çizgiler mevcuttur (D= 0, Y= 1).

3.3.3 SCL-90-R Psikolojik Belirti Taraması / Symptom Checklist-90-R (Ek 4)

Derogatis ve arkadaşları (1977) tarafından, olumsuz stres tepkilerinin düzeyini ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Belirti Tarama Listesi'nin Türkçe formunun geçerliği ve güvenilirliği yapılmıştır. Güvenirlik katsayısının 0.63 ile 0.83 arasında değiştiği bulunmuştur (Kılıç 1987, Dağ 1991).

Semptom Tarama Anketi 90 maddelik gözden geçirilmiş hali (SCL-90-R) devam etmekte olan ruhsal belirtilerin varlığını taramak amacıyla kullanılmaktadır. Likert tipi olan bu ölçekte, puanlamalar 0-4 arasındadır. 90 maddeden oluşmuş bir kendini değerlendirme ölçeğidir. Alt testlerin her birinden elde edilen puan 1 ve 1' in altında ise skor normal olarak değerlendirilmektedir. 1' in üstündeki skorlarda ise her bir alt testin niteliğine göre hitap ettiği özellik açısından kişinin, bu patolojiye eğilimli olduğu kabul edilmektedir. Genel Belirti Düzeyine ait skorlar ise testin genel değerlendirmesi şeklindedir.

3.3.4 Taylor Şiddet Derecelendirme Ölçeği (Ek 5)

1985 yılında, Taylor tarafından geliştirilmiş olan bir ölçektir. Bu Ölçekte suç şiddeti 0 - 4 arasında derecelendirilmektedir. Yaşamı ciddi ölçüde etkileyen öldürme ve yaralama suçları ağır şiddet, kişiye yönelik tehditler ise en hafif kategori olarak nitelendirilmektedir (Taylor,1985). Bu araştırmada, kasten adam öldüren hükümlü erkek faillere, işledikleri suçun şiddet derecesini değerlendirmeleri amacı ile uygulanmıştır. Ölçeğin yanıtlanması sırasında, katılımcılardan kendisine uygun gelen ifadeyi seçmeleri ve işaretlemeleri istenmiştir.

4. BULGULAR

4.1 Çalışma Grupları

Bu araştırma Adalet Bakanlığı CTE Genel Müdürlüğü'nden alınan resmi araştırma izni ile Ankara 1 Nolu L Tipi, İzmir 4 Nolu T Tipi ve Ümraniye E Tipi Cezaevleri'nde yapılmıştır. Okur-yazar olmayan, diğer hükümlüler ile arasında hasım ilişkisi bulunan, halen psikolojik ve psikiyatrik tedavi gören hükümlüler bu çalışmanın kapsamına dâhil edilmemiştir. Bu ölçütlere uygun bulunan; kasten adam öldürme suçundan hükümlü ve yaşları 18 ile 65 arasında değişen, 95 erkek katılımcıya kurum görevlileri ve psiko-sosyal servis uzmanları denetiminde anket ve ölçekler uygulanmıştır. Çalışmayı tamamlamak istemeyen 18 hükümlü katılımcıya ait anket ve ölçekler araştırmaya dâhil edilmemiştir. Bu nedenle çalışma grubu olarak 77 erkek hükümlünün verileri değerlendirilmeye alınmıştır. Bununla birlikte daha önce hiç suç işlememiş ve ceza almamış 77 erkek katılımcı da kontrol grubunu oluşturmuştur. Karşılaştırma grubunun oluşturulmasında; yaş, medeni durum ve eğitim durumu gibi değişkenler açısından her iki grubunda benzer özellikler taşımalarına özen gösterilmiştir.

Toplanan veriler IBM SPSS 12 paket programı kullanılarak madde bazında hücrelere girilmiştir. Analiz çalışmalarına başlanmadan önce hücrelerde herhangi bir boş verinin (missing value) olup olmadığı kontrol edilmiştir. Mizaç ve Karakter Envanteri ile Belirti Tarama Listesi'ndeki temel ve alt faktörlerin toplam puanları alınmıştır. Verilerin analize uygunluğunun test edilmesi için, öncelikle frekans analizleri yapılmış ve verilerin çok değişkenli analizlerin varsayımlarına ve dağılımlarına uyup uymadıkları sınanmıştır. Normalite ve lineerite değerleri tatmin edici bulunmuştur.

4.2 Sosyo-Demografik Özellikler

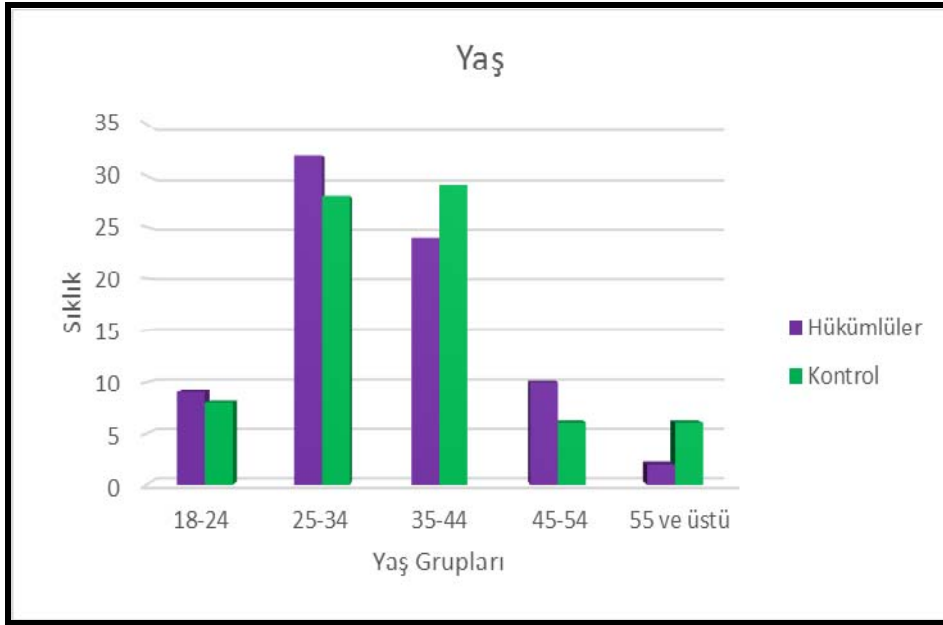
Hükümlü ve kontrol grubunun yaş ortalamalarına ilişkin karşılaştırma işlemi yapılmış ve grupların yaş ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olmadığı %95 güven düzeyinde tespit edilmiştir ($t=1.152$, $p=.251>.05$). Hükümlü grubun yaş ortalaması 35,09 ($sd = \pm 9.16$) iken, kontrol grubunun yaş ortalaması 36,79 ($sd = \pm 9.16$)' dur.

Tablo 2. Grupların Yaş, Medeni Durum ve Eğitim Düzeylerine İlişkin Tablo

	Hükümlü Grubu		Kontrol Grubu	
	n = 77	%	n =77	%
Yaş				
18-24	9	11,7	8	10,4
25-34	32	41,6	28	36,4
35-44	24	31,2	29	37,7
45-54	10	13,0	6	7,8
55 ve üstü	2	2,6	6	7,8
Medeni Durum				
Evli	35	45,5	43	55,8
Bekâr	32	41,6	29	37,7
Boşanmış	8	10,4	4	5,2
Dul	2	2,6	1	1,3
Eğitim Düzeyi				
İlköğretim	26	33,8	23	29,9
Ortaöğretim	28	36,4	21	27,3
Lise	21	27,3	28	36,4
Yüksekokul veya Üniversite	2	2,6	5	6,5

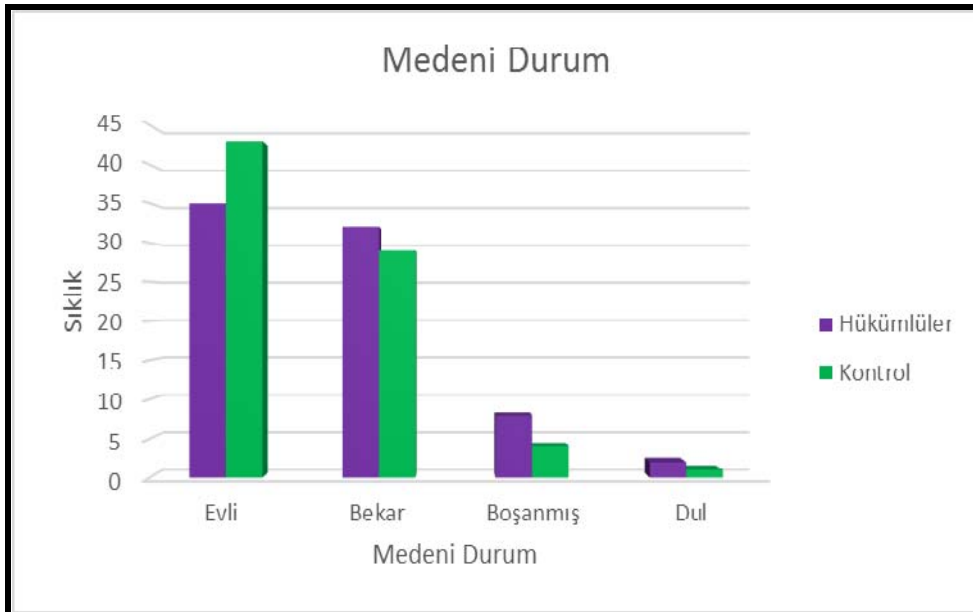
Hükümlü grubu; yaş dağılımları açısından değerlendirildiğinde, en büyük payı %41,6 ile 25-34 yaş grubunun aldığı gözlenirken, bu grubu %31,2 ile 35-44 yaş grubu takip etmektedir. Hükümlü Grup arasında 55 yaş ve üzeri yalnızca 2 kişi (%2,6) olduğu görülmektedir. Kontrol grubu yaş dağılımları açısından değerlendirildiğinde ise; en büyük payı %37,7 ile 35-44 yaş grubunun oluşturduğu görülürken, bu grubu %36,4 ile 25-34 yaş grubu takip etmektedir. Kontrol grubu arasında 55 yaş ve üzeri yalnızca 6 kişi olduğu görülmektedir (Tablo 2).

Grafik 6. Grupların Yaş Dağılımları

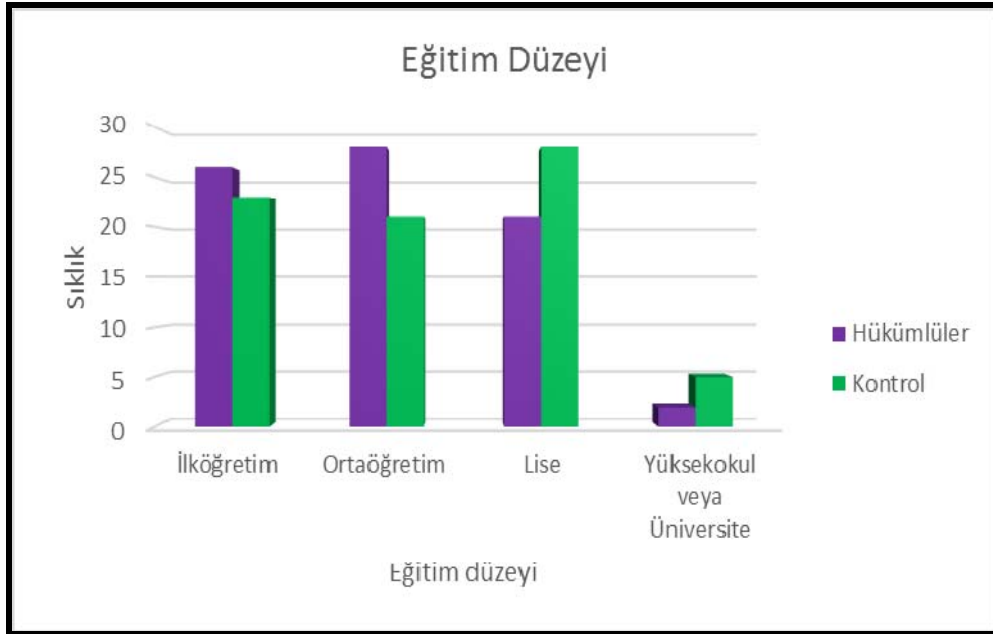
Hükümlülerin medeni durumları incelendiğinde, %45,5'inin evli, %41,6'sının bekâr, %10,4'ünün boşanmış, %2,6'sının da dul olduğu görülmektedir. Kontrol grubunun medeni durumları incelendiğinde ise, %55,8'nin evli, %37,7'sinin bekâr, %5,2'sinin boşanmış, %1,3'nün de dul görülmektedir (Tablo 2).

Grafik 7. Grupların Medeni Durumları

Hükümlülerin eğitim düzeyleri açısından dağılımlarına bakıldığında; %36,4 ile ortaöğretim mezunları başı çekerken, %33,8 ile ilköğretim mezunları ve %27,3 ile lise mezunları onları takip etmektedir. Herhangi bir yüksekokul veya üniversite bitirenlerin oranının yalnızca %2,6 olduğu göze çarpmaktadır. Kontrol grubuna eğitim düzeyleri açısından bakıldığında ise; %36,4 ile lise mezunları başı çekerken, %29,9 ile ilköğretim mezunları ve %27,3 ile ortaöğretim mezunları onları takip etmektedir. Herhangi bir yüksekokul veya üniversite bitirenlerin oranının yalnızca %6,5 olduğu göze çarpmaktadır (Tablo 2).

Grafik 8. Grupların Eğitim Düzeyleri

Tablo 3. Grupların Çocuk Sayıları, Mesleki Durumları, Çalışma Süreleri, Gelir Düzeyleri ve Sosyo- Ekonomik Durumlarına İlişkin Tablo

	Hükümlü		Kontrol	
	n	%	n	%
Çocuk Sayısı	n=77		n=77	
Yok	50	64,9	45	58,4
1	14	18,2	9	11,7
2	7	9,1	18	23,4
3	3	3,9	4	5,2
4	2	2,6	1	1,3
5	1	1,3	0	0
Mesleki Durumu	n=77		n=77	
Yok	19	24,7	4	5,2
Var	58	75,3	73	94,8
Mesleki Durumu Var ise Çalışma Süresi	n=69		n=73	
1 yıldan az	4	7,1	35	47,9
1-5 yıl	17	30,4	35	47,9
6-10 yıl	16	28,6	3	4,1
11 yıl ve üzeri	19	33,9	0	0
Gelir Düzeyleri	n=77		n=75	
1000 TL'nin altında	31	40,3	1	3,9
1000-1499 TL	18	23,4	5	6,5
1500-2499 TL	14	18,2	32	41,6
2500 TL ve üzeri	14	18,2	37	48,1
Sosyo-Ekonomik Durumu	n=74		n=77	
Alt	29	39,2	28	36,4
Orta	42	56,8	38	49,4
Üst	3	4,1	11	14,3

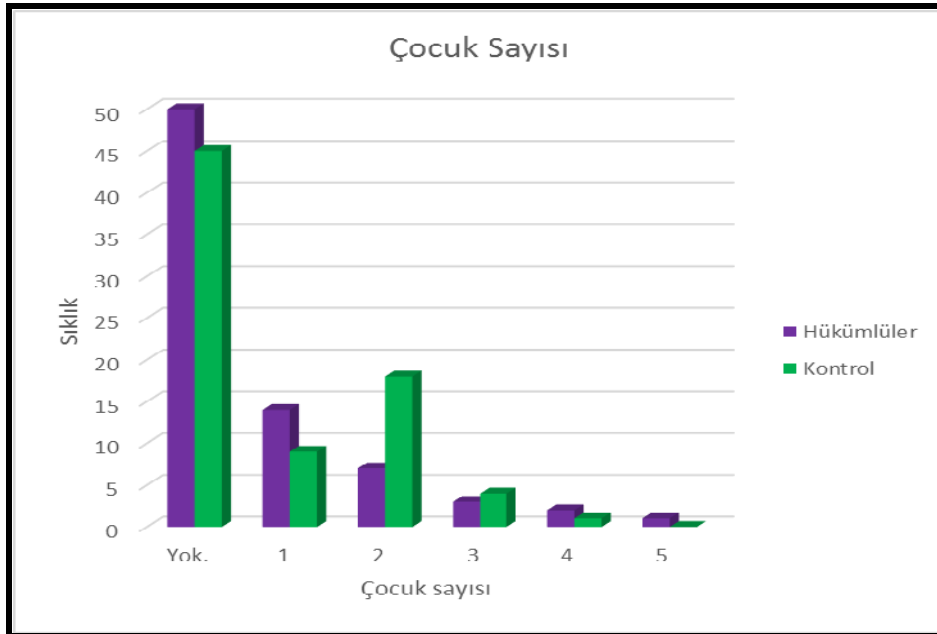
Hükümlü grubun % 64,9'u, kontrol grubunun da %58,4'ü çocuk sahibi değildir. Hükümlüler meslek sahibi olup olmama açısından değerlendirildiğinde, %75,3'ünün bir mesleğinin olduğu görülmektedir. Mesleği olanların çalışma sürelerine ilişkin verdiği yanıtlar doğrultusunda, 11 yıl ve üzeri çalışan hükümlülerin oranının %33,9 olduğu tespit edilmiştir. Kontrol grubu meslek sahibi olup olmama

yönünden değerlendirildiğinde %94,8'inin bir mesleğinin olduğu ve mesleği bulunanların çalışma sürelerine verilen yanıtlar doğrultusunda 1 yıldan az çalışanların %47,9, 1-5 arasında %47,9 oranlarında olduğu görülmektedir. 11 yıl ve üzeri çalışan birey bulunmamaktadır (Tablo 3).

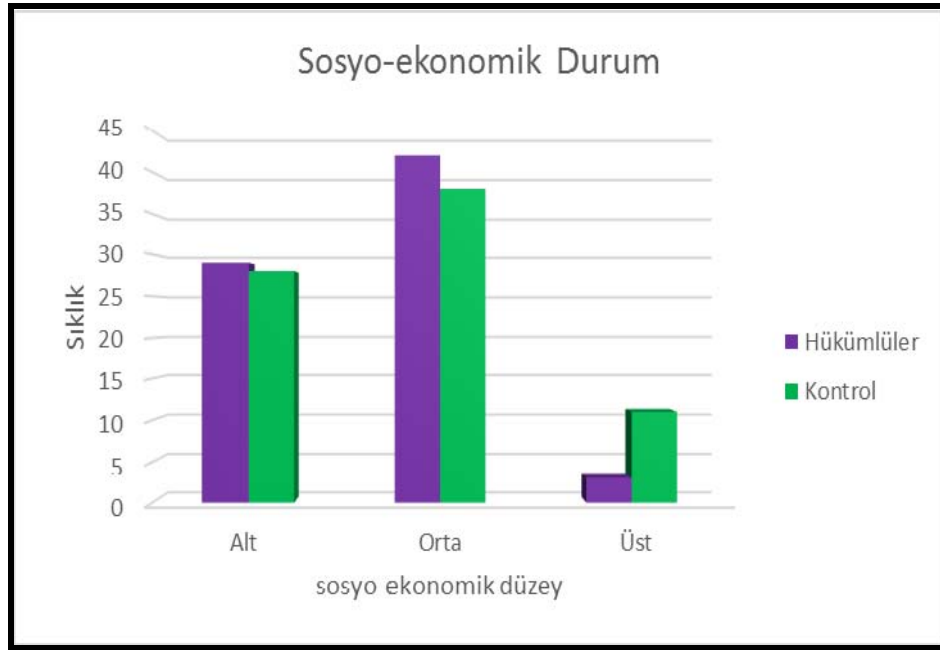
Gelir düzeylerine bakıldığında hükümlülerin %40,3'ünün gelirin 1000 TL'nin altında olduğu ve bu grubu %23,4 ile 1000-1499 TL arasında geliri olanların takip ettiği belirlenmiştir. Hükümlülerden %56,8'i sosyo-ekonomik durumlarını orta seviyede olarak tanımlarken, %39,2'si alt seviye olarak ifade etmiştir (Tablo 3).

Kontrol grubunun gelir düzeylerine bakıldığında %3,9'nun gelirin 1000 TL'nin altında olduğu ve bu grubu %6,5 ile 1000-1499 TL arasında geliri olanların takip ettiği belirlenmiştir. Kontrol grubunun %49,4'ü sosyo-ekonomik durumlarını orta seviyede olarak tanımlarken, %36,4'ü alt seviye olarak ifade etmiştir (Tablo 3).

Grafik 9. Grupların Çocuk Sayıları

Grafik 10. Grupların Sosyo-Ekonomik Durumu

Tablo 4. Grupların Çocukluk Dönemlerine İlişkin Sosyo-Demografik Özellikler Tablosu

	Hükümlüler		Kontrol	
	n	%	n	%
Çocukluğunun Geçtiği Yer	n=75		n=77	
Köy	10	13,3	5	6,5
İlçe	11	14,7	4	5,2
İl	7	9,3	9	11,7
Büyükşehir	47	62,7	59	76,6
Çocuklukta Bakımını Yapan Kişi	n=73		n=77	
Anne ve Baba	49	67,1	74	96,1
Anne	17	23,3	2	2,6
Baba	4	5,5	0	0
Diğer	3	4,1	1	1,3
Çocuklukta Nasıl Bir İlgiyle Bakıldıkları	n=73		n=77	
İlgisiz	17	23,3	1	1,3
Yeterince ilgi	40	54,8	65	84,4
Aşırı ilgi	16	21,9	11	14,3
Çocuklukta Uygulanan Disiplin	n=74		n=77	
Az kontrol	24	32,4	11	14,3
Yeterince kontrol	41	55,4	58	75,3
Aşırı kontrol	9	12,2	8	10,4
Çocuklukta Fiziksel Şiddete Maruz Kalma	n=77		n=77	
Evet	22	29,7	5	6,5
Hayır	52	70,3	72	93,5

Hükümlülerin %62,7'sinin çocuklukları büyükşehirde geçerken, %67,1'nin çocuklukta bakımlarını anne ve babaları gerçekleştirmiştir. Çocuklukta fiziksel şiddete maruz kalma oranının %29,7, maruz kalmama oranının %70,3 olduğu görülmektedir. Buna ilişkin olarak çocuklukta uygulanan disiplin yeterince kontrol şeklinde olup %55,4'e, çocuklukta gördükleri bakım ilgisinin yeterince ilgi şeklinde olup %54,8'e tekabül ettiği görülmektedir. Kontrol grubunun ise %76,6'sının çocuklukları büyükşehirde geçerken, %96,1'inin çocuklukta bakımlarını anne ve babaları gerçekleştirmiştir. Çocuklukta fiziksel şiddete maruz kalma oranının %6,5, maruz kalmama oranın ise %93,5 olduğu görülmektedir. Ayrıca çocuklukta uygulanan disiplin yeterince kontrol şeklinde olup %75,3, çocuklukta gördükleri bakım ilgisinin yeterince ilgi şeklinde olup, %84,4'e tekabül ettiği görülmektedir (Tablo 4).

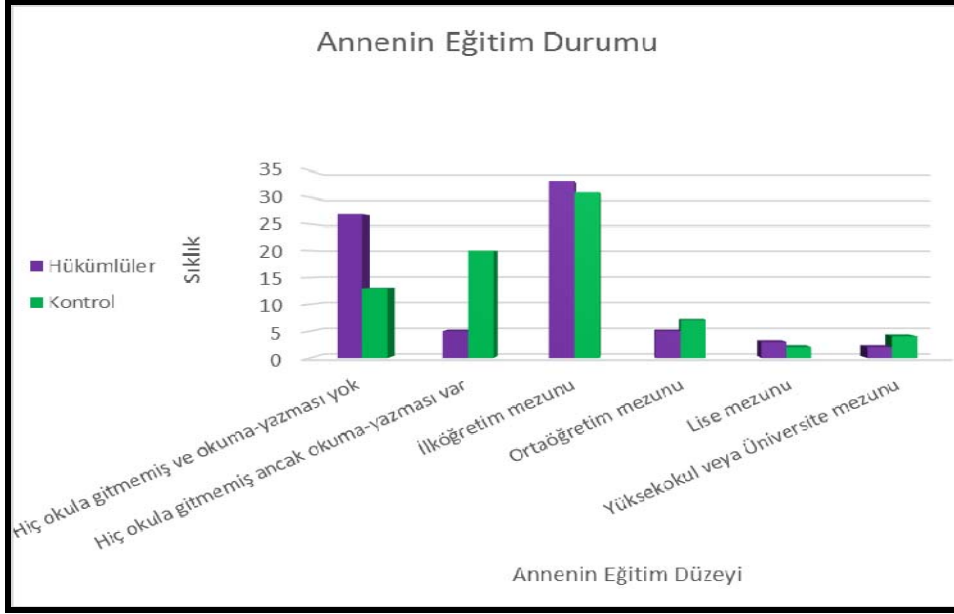
Tablo 5. Grupların Anne-Baba Eğitim Durumlarına İlişkin Tablo

	Hükümlüler		Kontrol	
	n	%	n	%
Annenin Eğitim Durumu	n =75		n =77	
Hiç okula gitmemiş ve okuma-yazması yok	27	36,0	13	16,9
Hiç okula gitmemiş ancak okuma-yazması var	5	6,7	20	26,0
İlköğretim mezunu	33	44,0	31	40,3
Ortaöğretim mezunu	5	6,7	7	9,1
Lise mezunu	3	4,0	2	2,6
Yüksekokul veya Üniversite mezunu	2	2,7	4	5,2
Babanın Eğitim Durumu	n =74		n =77	
Hiç okula gitmemiş ve okuma-yazması yok	11	14,9	1	1,3
Hiç okula gitmemiş ancak okuma-yazması var	4	5,4	19	24,7
İlköğretim mezunu	42	56,8	44	57,1
Ortaöğretim mezunu	12	16,2	7	9,1
Lise mezunu	3	4,1	4	5,2
Yüksekokul veya Üniversite mezunu	2	2,7	2	2,6

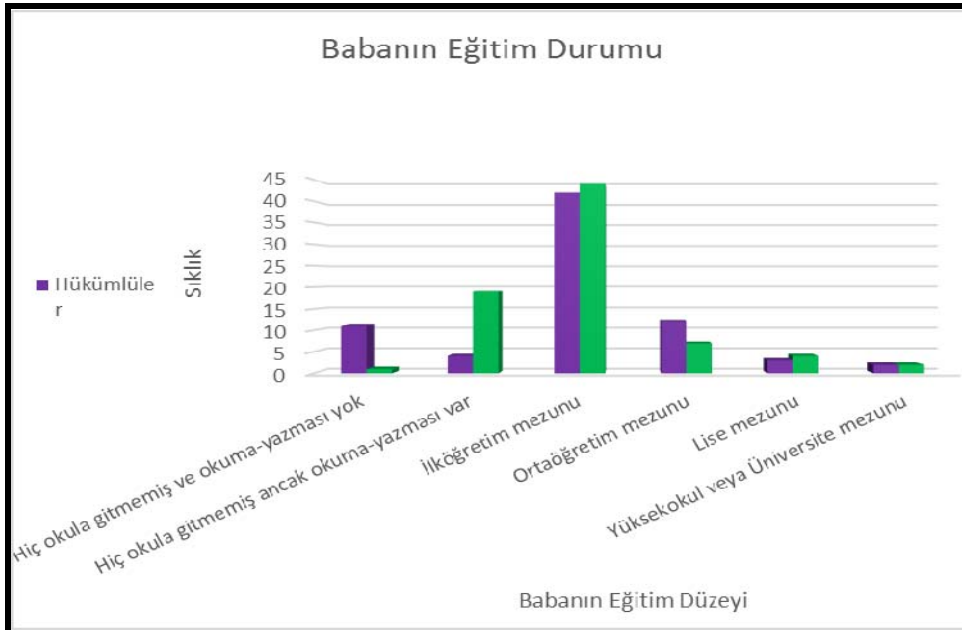
Hükümlülerin anneleri ile babalarının eğitim durumları incelendiğinde, her ikisi için de ilköğretim mezunu olma yüzdelerinin sırasıyla %44 ve %56,8 olduğu görülmektedir. Bu çalışmada, göze çarpan diğer bir sonuç ise hiç okula gitmemiş ve

okuma-yazması olmayan annelerin oranının (%36) babalara göre (%14,9) fazla olduğudur. Kontrol grubunun anneleri ve babalarının eğitim durumlarına bakıldığında ise her ikisi için de ilköğretim mezunu olma yüzdelerinin sırasıyla %40,3 ve %57,1 olduğu görülmektedir (Tablo 5).

Grafik 11. Gruplarda Annenin Eğitim Durumu

Grafik 12. Gruplarda Babanın Eğitim Durumu

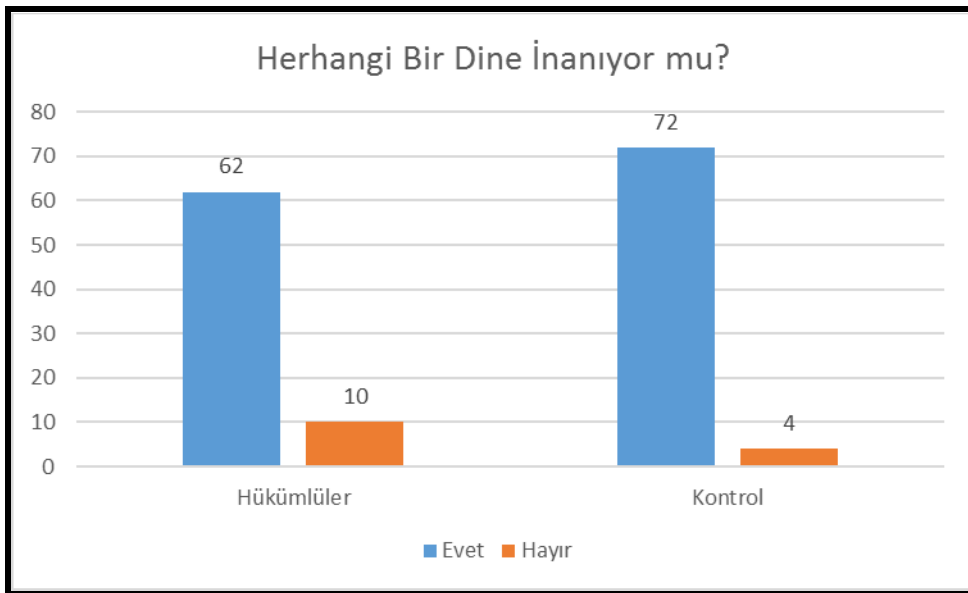

Tablo 6. Grupların Dini İnançlarına İlişkin Tablo

	Hükümlüler		Kontrol	
	n	%	n	%
Herhangi Bir Dine İnanıyor Mu?	n =72		n =77	
Evet	62	86,1	72	94,8
Hayır	10	13,9	4	5,2
Dindarlık Düzeyi	n =76		n =77	
Hiç dindar değilim	6	7,9	2	2,6
Biraz dindarım	27	35,5	0	0
Dindarım	43	56,6	75	97,4

Hükümlülerin %86,1 gibi çok yüksek bir oranla bir dine (İslamiyet Dini) inandıkları ve kendilerini %56,6 oranında dindar olarak gördükleri açıkça görülmektedir. Kontrol grubunun ise %94,8'inin bir dine (İslamiyet Dini) inandıkları ve kendilerini %97,4 gibi çok daha yüksek bir oranla hükümlülere kıyasla dindar olarak gördükleri görülmektedir (Tablo 6).

Grafik 13. Grupların Dini İnançlara Göre Dağılımı

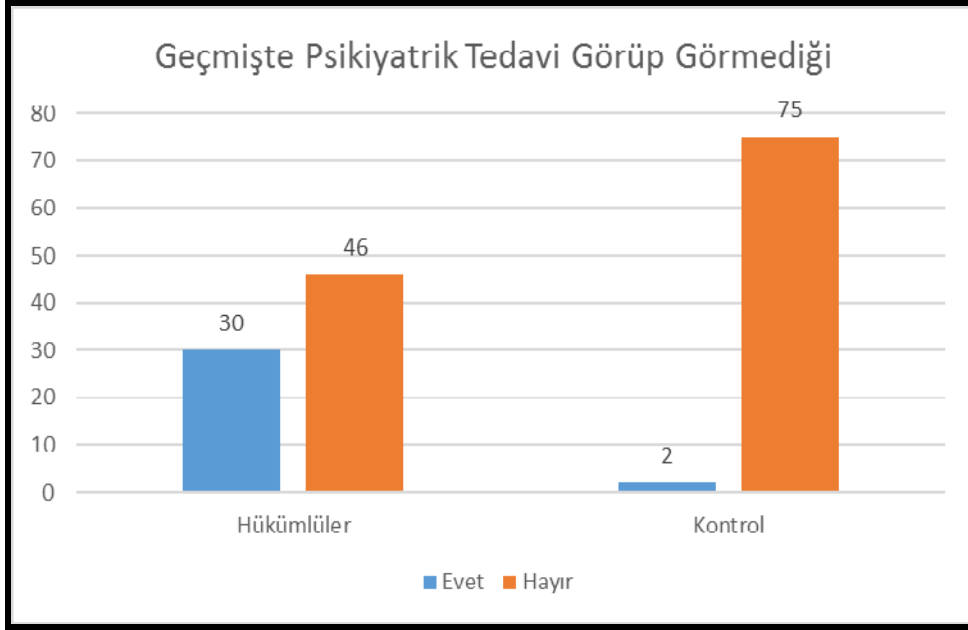

Tablo 7. Grupların ve Grupların Aile Üyelerinin Klinik Özgeçmişlerine İlişkin Tablo

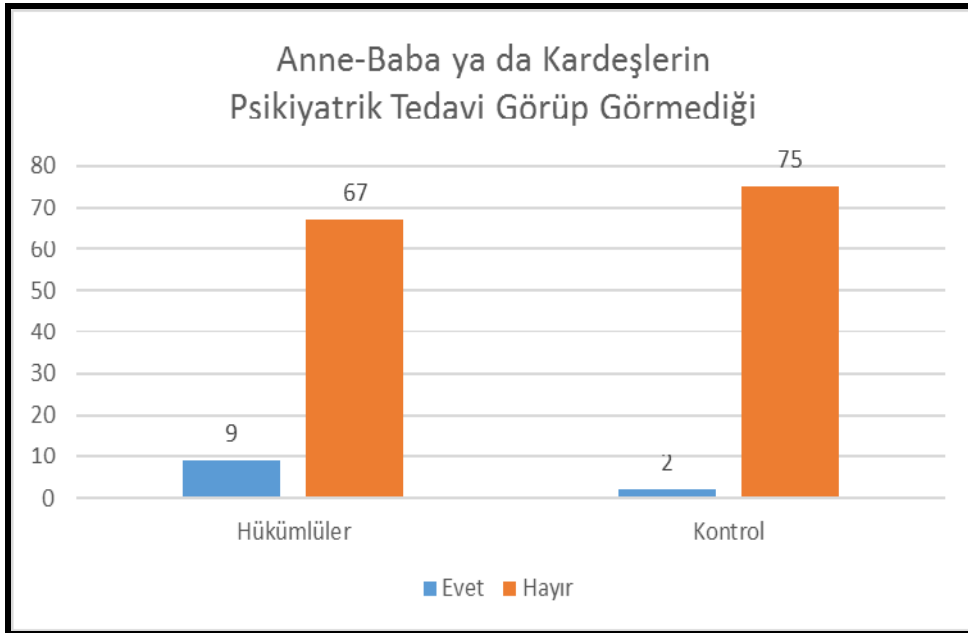
	Hükümlüler		Kontrol	
	n	%	n	%
Geçmişte Psikiyatrik Tedavi Görüp Görmediği	n=76		n=77	
Evet	30	39,5	2	2,6
Hayır	46	60,5	75	97,4
Halen Psikiyatrik Tedavi Görüp Görmediği	n=75		n=77	
Evet	11	14,7	0	0
Hayır	64	85,3	77	100,0
Anne-Baba ya da Kardeşlerin Psikiyatrik Tedavi Görüp Görmediği	n=75		n=77	
Evet	9	11,8	2	2,6
Hayır	67	88,2	75	97,4

Yukarıda verilen tablodan da anlaşılacağı üzere, hükümlülerin % 39,5'inin geçmişte psikiyatrik tedavi gördüğü, hala psikiyatrik tedavi görmekte olan hükümlülerin ise %14,7 olduğu görülmektedir. Geçmişte psikiyatrik tedavi hiç görmeyen hükümlülerin %60,5, halen psikiyatrik tedavi görmediğini söyleyenlerin ise %85,3 olduğu ve bununla birlikte ailelerinin psikiyatrik tedavi öykülerinin olmadığını belirtenlerin ise %88,2 olarak görülmüştür. Öte yandan kontrol grubunun %100'nün halen psikiyatrik tedavi görmediği, geçmişte psikiyatrik tedavi gördüğünü söyleyenlerin oranının ise %2,6 olduğu ve bununla birlikte ailelerinin psikiyatrik tedavi öykülerinin olmadığını belirtenlerin %97,4 olarak gözlemlendiği ortaya çıkmıştır (Tablo 7).

Grafik 14. Grupların Klinik Özgeçmişleri

Grafik 15. Grupların Aile Üyelerinin Klinik Özgeçmişleri

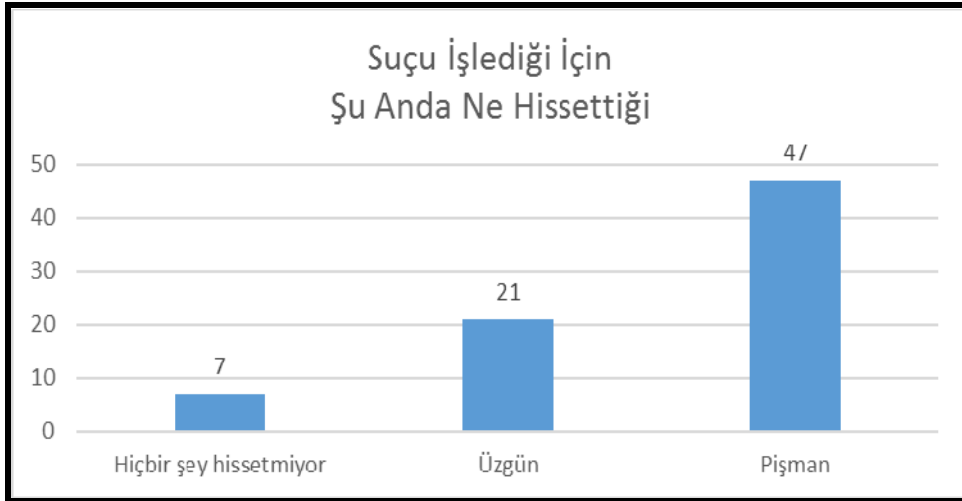

Tablo 8. Hükümlü Grubun Suça İlişkin Demografik Özellikler Tablosu

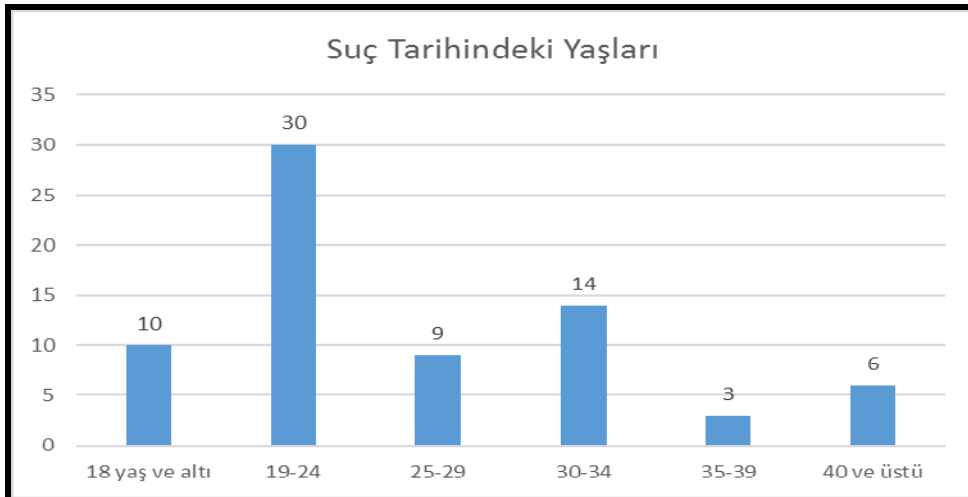
	n	%
Suç Tarihindeki Yaşları	n =72	
18 yaş ve altı	10	13,9
19-24	30	41,7
25-29	9	12,5
30-34	14	19,4
35-39	3	4,2
40 ve üstü	6	8,3
Suç Tarihindeki Medeni Durumları	n =73	
Evli	23	31,5
Bekâr	46	63,0
Dul	2	2,7
Resmi olmayan birliktelik	1	1,4
Diğer(Nişanlı, Sözlü v.b.)	1	1,4
Suç İşlediği İçin Şu Anda Ne Hissettiği	n =75	
Hiçbir şey hissetmiyor	7	9,3
Üzgün	21	28
Pişman	47	62,7
Suç İşlerken Kullandıkları Alet veya Yöntem	n =73	
Ateşli silah	28	38,4
Kesici delici alet	36	49,3
Künt cisim	1	1,4
Boğma	2	2,7
Diğer	6	8,2

Hükümlülerin suç tarihindeki yaşlarının %41,7 ile 19-24 genç yaş grubunda yoğunlaştığı, 35-39 orta yaş grubunun %4,2 ile en düşük orana sahip olduğu görülmektedir. Suç tarihindeki medeni durumlarına bakıldığında ise %63 ile bekâr oldukları ortaya çıkmıştır. Hükümlülere işledikleri suç ile ilgili şu anda kendilerini nasıl hissettikleri sorulduğunda, %62,7'sinin pişman, %28'inin üzgün ve %9,3'ünün ise bu konuyla ilgili hiçbir şey hissetmediği belirlenmiştir. Kasten adam öldürme suçunu işleyen faillerin bu eylemi işlerken %49,3'ünün kesici/delici alet, %38,4'ünün ise ateşli silah kullanmak suretiyle gerçekleştirdiği görülmektedir (Tablo 8).

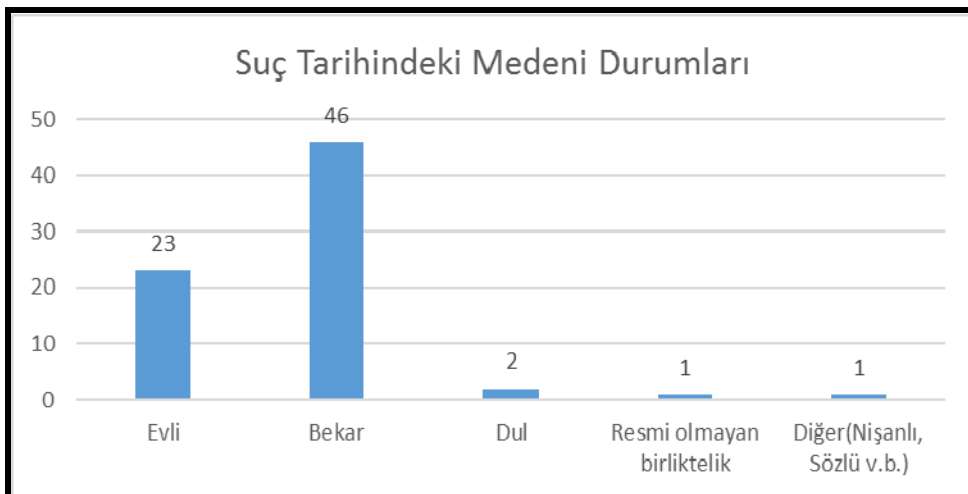
Grafik 16. Hükümlülerin Suçu İşlediği İçin Şu Anda Ne Hissettiği

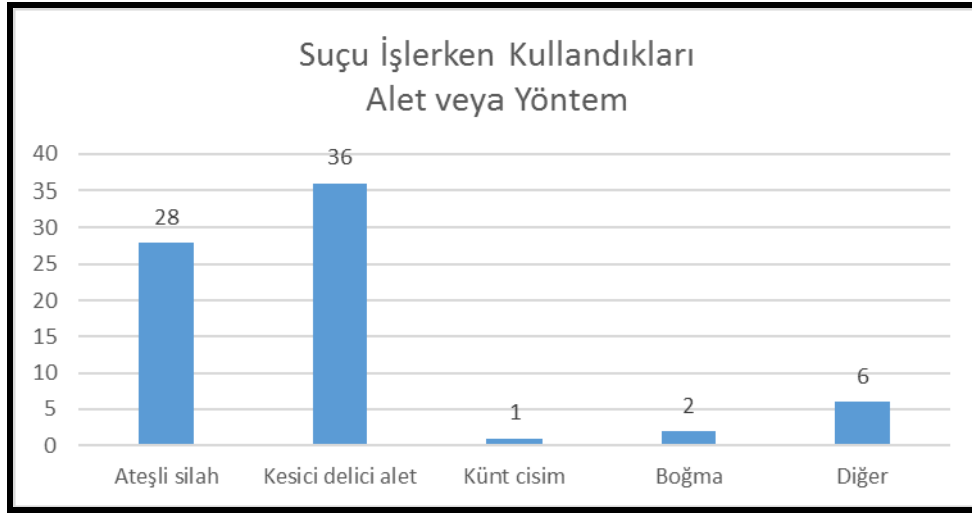
Grafik 17. Hükümlülerin Suç Tarihindeki Yaşları

Grafik 18. Hükümlülerin Suç Tarihindeki Medeni Durumları

Grafik 19. Hükümlülerin Suçu İşlerken Kullandığı Alet ve Yöntem

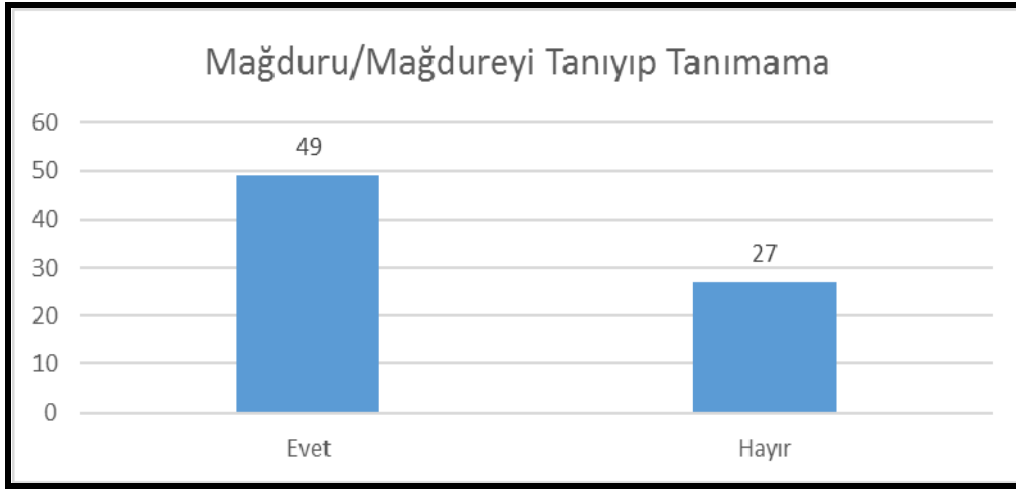

Tablo 9. Hükümlü Grubun Suça İlişkin Demografik Özellikler Tablosu (Devam)

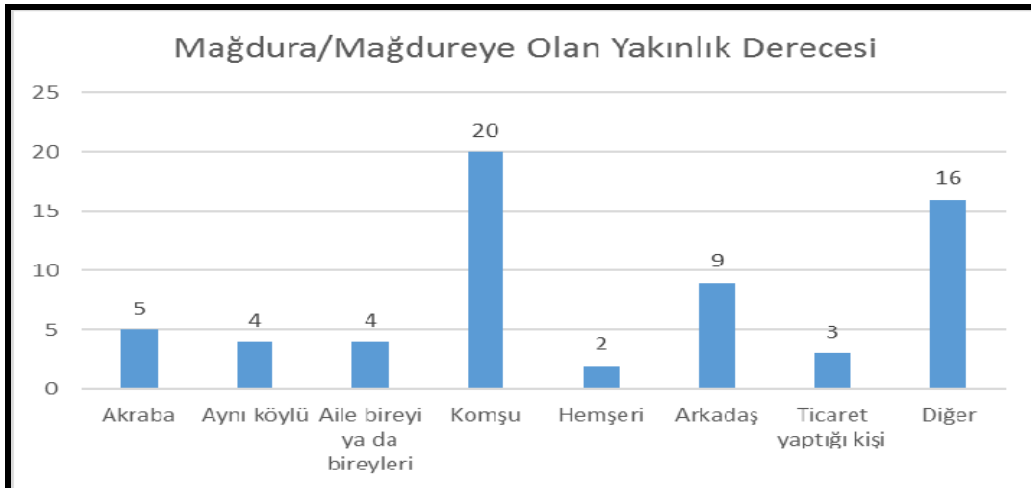
	n	%
Mağduru/Mağdureyi Tanıyıp Tanımama	n =76	
Evet	49	64,5
Hayır	27	35,5
Mağdura/Mağdureye Olan Yakınlık Derecesi	n =63	
Akraba	5	7,9
Aynı köylü	4	6,3
Aile bireyi ya da bireyleri	4	6,3
Komşu	20	31,7
Hemşeri	2	3,2
Arkadaş	9	14,3
Ticaret yaptığı kişi	3	4,8
Diğer	16	25,4
İlk Suçu Mu?	n =68	
Evet	45	66,2
Hayır	23	33,8
Ailede Ceza İnfaz Kurumunda Yatan İlk Kişi mi?	n =76	
Evet	61	80,3
Hayır	15	19,7

Hükümlülerin %64,5'nin öldürdükleri kişileri tanıdıkları ve %31,7'sinin komşusu olduğu görülmüştür. İlk kez suç işleyenlerin oranının %66,2 olduğu belirlenmiş olup, faillerin ailelerinde ceza infaz kurumunda yatan ilk kişi olma özelliğine bakıldığında %80,3'ünün ilk kişi olduğu görülmektedir (Tablo 9).

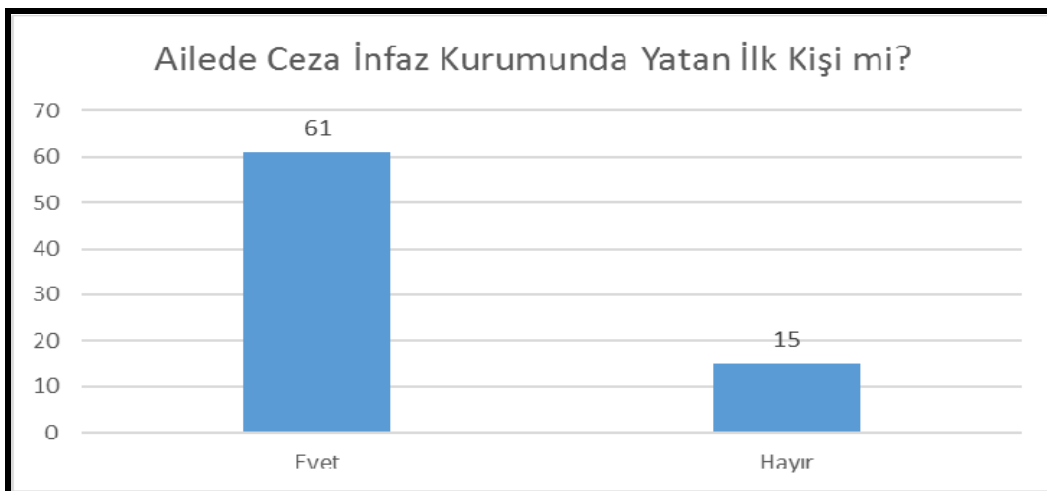
Grafik 20. Hükümlülerin Mağduru/Mağdureyi Tanıyıp-Tanımama Durumu

Grafik 21. Hükümlülerin Mağdura/Mağdureye Olan Yakınlık Derecesi

Grafik 22. Hükümlülerin Aile Üyelerinin Suç Geçmişleri

Tablo 10. Gruplararası Medeni Durumun Karşılaştırılması

			Medeni Durumunuz			Toplam
			Dul/Boşanmış	Bekâr	Evli	
Grup	Kontrol	Sayı	5	29	43	77
		Medeni Durum	%33,3	%47,5	%55,1	%50
Hükümlü	Sayı	10	32	35	77	
		Medeni Durum	%66,7	%52,5	%44,9	%50
Toplam	Sayı	15	61	78	154	
		Medeni Durum	%100	%100	%100	%100

Hükümlü ve Kontrol grubu ile Medeni Durum değişkeni için çapraz tablo yukarıdaki gibidir. Tabloda yer alan verilere göre, medeni durumu dul /boşanmış olanların %66,7'si hükümlü, %33,3'ü kontrol grubundan; bekâr olanların %52,5'i hükümlü, %47,5'u kontrol grubundan; evli olanların %44,9'u hükümlü, %55,1'i kontrol grubundandır. Hükümlü ve kontrol grubu ile medeni durum arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı %5 yanılma payıyla söylenebilir ($\chi^2=2.635, p=0.268$) (Tablo 10).

Tablo 11. Gruplararası Eğitim Durumunun Karşılaştırılması

			Eğitim Durumu				Toplam
			İlköğretim	Ortaöğretim	Lise	Yüksekokul veya Üniversite	
Grup	Kontrol	Sayı	23	21	28	5	77
		Eğitim Durumu	%46.9	%42.9	%57.1	%71.4	%50
Hükümlü	Sayı	26	28	21	2	77	
		Eğitim Durumu	%53.1	%57.1	%42.9	%28.6	%50
Toplam	Sayı	49	49	49	7	154	
		Eğitim Durumu	%100	%100	%100	%100	%100

Hükümlü ve kontrol grubunun eğitim durumu ile arasındaki ilişkiye bakıldığında, istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı %5 yanılma payıyla söylenebilir ($\chi^2=3.469,p=0.325$) (Tablo 11) .

Tablo 12. Gruplararası Çocuklukta Bakım Veren Kişinin Karşılaştırılması

			Çocuklukta Bakımınız Kim Tarafından Yapılmıştır?				Toplam
			Diğer	Baba	Anne	Anne-Baba	
Grup	Kontrol	Sayı	1	0	2	74	77
		Çocuklukta Bakımınız Kim Tarafından Yapılmıştır?	%25	%0	%10,5	%60,2	%51,3
Grup	Hükümlü	Sayı	3	4	17	49	73
		Çocuklukta Bakımınız Kim Tarafından Yapılmıştır?	%75	%100	%89,5	%39,8	%48,7
Toplam		Sayı	4	4	19	123	150
		Çocuklukta Bakımınız Kim Tarafından Yapılmıştır?	%100	%100	%100	%100	%100

Hükümlü ve kontrol grubunun çocuklukta bakım veren kişi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu %5 yanılma payıyla söylenebilir ($\chi^2=21.832,p=0.000$) (Tablo 12) .

Tablo 13. Gruplararası Çocuklukta Görülen İlginin Karşılaştırılması

			Çocukluğunuzda Nasıl Bir İlgile Bakıldınız?			Toplam
			İlgisiz	Yeterince ilgi	Aşırı ilgi	
Grup	Kontrol	Sayı	1	65	11	77
		Çocukluğunuzda Nasıl Bir İlgile Bakıldınız?	%5,6	%61,9	%40,7	%51,3
Grup	Hükümlü	Sayı	17	40	16	73
		Çocukluğunuzda Nasıl Bir İlgile Bakıldınız?	%94,4	%38,1	%59,3	%48,7
Toplam		Sayı	18	105	27	150
		Çocukluğunuzda Nasıl Bir İlgile Bakıldınız?	%100	%100	%100	%100

Hükümlü ve kontrol grubu ile çocuklukta görülen ilginin türü arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu %5 yanılma payıyla söylenebilir ($\chi^2=21.009, p=0.000$) (Tablo 13).

Tablo 14. Gruplararası Çocuklukta Uygulanan Disipline İlişkin Çapraz Tablo

			Çocukluğunuzda Nasıl Bir Disiplinle Büyütüldünüz?			Toplam
			Az Kontrol	Yeterince Kontrol	Aşırı Kontrol	
Grup	Kontrol	Sayı	11	58	8	77
		Çocukluğunuzda Nasıl Bir Disiplinle Büyütüldünüz?	%31,4	%58,6	%47,1	%51
Hükümlü	Sayı	24	41	9	74	
		Çocukluğunuzda Nasıl Bir Disiplinle Büyütüldünüz?	%68,6	%41,4	%52,9	%49
Toplam		Sayı	35	99	17	151
		Çocukluğunuzda Nasıl Bir Disiplinle Büyütüldünüz?	%100	%100	%100	%100

Hükümlü ve kontrol grubu ile çocukluk döneminde uygulanan disiplinin türü arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu %5 yanılma payıyla söylenebilir ($\chi^2=7.750, p=0.021$) (Tablo 14).

Tablo 15. Gruplararası Çocuklukta Fiziksel Şiddete Maruz Kalmaya İlişkin Çapraz Tablo

			Çocukluğunuzda Fiziksel Şiddete Maruz Kaldınız mı?		
			Hayır	Evet	Toplam
Grup	Kontrol	Sayı	72	5	77
		Çocukluğunuzda Fiziksel Şiddete Maruz Kaldınız mı?	%58,1	%18,5	%51
Hükümlü	Sayı	52	22	74	
		Çocukluğunuzda Fiziksel Şiddete Maruz Kaldınız mı?	%41,9	%81,5	%49
Toplam		Sayı	124	27	151
		Çocukluğunuzda Fiziksel Şiddete Maruz Kaldınız mı?	%100	%100	%100

Hükümlü ve kontrol grubu ile çocuklukta fiziksel şiddete maruz kalma arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu %5 yanılma payıyla söylenebilir ($\chi^2=13.875,p=0.000$) (Tablo 15).

Tablo 16. Gruplararası ile Çocuk Sayılarına İlişkin Çapraz Tablo

			Çocuk Sayısı						Toplam
			0	1	2	3	4	5	
Grup	Kontrol	Sayı	45	9	18	4	1	0	77
		Çocuk Sayısı	%47,4	%39,1	%72	%57,1	%33,3	%0	%50
	Hükümlü	Sayı	50	14	7	3	2	1	77
		Çocuk Sayısı	%52,6	%60,9	%28	%42,9	%66,7	%100	%50
Toplam		Sayı	95	23	25	7	3	1	154
		Çocuk Sayısı	%100	%100	%100	%100	%100	%100	%100

Hükümlü ve kontrol grubu ile çocuk sayıları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı %5 yanılma payıyla söylenebilir ($\chi^2=7.666,p=0.176$) (Tablo 16).

Tablo 17. Gruplararası Gelir Düzeyine İlişkin Çapraz Tablo

			Gelir Düzeyi				Toplam
			1000 TL Altı	1000-1499 TL	1500-2499 TL	2500 TL ve Üstü	
Grup	Kontrol	Sayı	3	5	32	37	77
		Gelir Düzeyi	%8,8	%21,7	%69,6	%72,5	%50
	Hükümlü	Sayı	31	18	14	14	77
		Gelir Düzeyi	%91,2	%78,3	%30,4	%27,5	%50
Toplam		Sayı	34	23	46	51	154
		Gelir Düzeyi	%100	%100	%100	%100	%100

Hükümlü ve kontrol grubu ile gelir düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu %5 yanılma payıyla söylenebilir ($\chi^2=47.823,p=0.000$) (Tablo 17).

Tablo 18. Gruplararası Sosyo-Ekonomik Duruma İlişkin Çapraz Tablo

			Sosyo-ekonomik Durum			Toplam
			Alt	Orta	Üst	
Grup	Kontrol	Sayı	28	38	11	77
		Sosyo-ekonomik durum	%49,1	%47,5	%78,6	%51
	Hükümlü	Sayı	29	42	3	74
		Sosyo-ekonomik durum	%50,9	%52,5	%21,4	%49
Toplam		Sayı	57	80	14	151
		Sosyo-ekonomik durum	%100	%100	%100	%100

Hükümlü ve kontrol grubu ile sosyo-ekonomik durum arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı %5 yanılma payıyla söylenebilir ($\chi^2=4.731, p=0.094$) (Tablo 18) .

Tablo 19. Gruplararası Annenin Öğrenim Düzeyine İlişkin Çapraz Tablo

			Annenin Öğrenim Durumu					Toplam	
			O-Y yok	O-Y var	İlk Öğretim	Orta Öğretim	Lise		Yüksekokul veya Üniversite
Grup	Kontrol	Sayı	13	20	31	7	2	4	77
		Annenin Öğrenim Durumu	%31	%80	%48,4	%58,3	%40	%66,7	%50
	Hükümlü	Sayı	29	5	33	5	3	2	77
		Annenin Öğrenim Durumu	%69	%20	%51,6	%41,7	%60	%33,3	%50
Toplam		Sayı	42	25	64	12	5	6	154
		Annenin Öğrenim Durumu	%100	%100	%100	%100	%100	%100	%100

Hükümlü ve kontrol grubu ile annenin öğrenim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu %5 yanılma payıyla söylenebilir ($\chi^2=16.358, p=0.006$) (Tablo 19).

Tablo 20. Gruplararası Babanın Öğrenim Düzeyine İlişkin Çapraz Tablo

			Babanın Öğrenim Durumu					Toplam	
			Okuma Yazma yok	Okuma Yazma var	İlk Öğretim	Orta Öğretim	Lise		Yüksekokul veya Üniversite
Grup	Kontrol	Sayı	1	19	44	7	4	2	77
		Babanın Öğrenim Durumu	%8,3	%82,6	%51,2	%36,8	%57,1	%50	%51
Grup	Hükümlü	Sayı	11	4	42	12	3	2	74
		Babanın Öğrenim Durumu	%91,7	%17,4	%48,8	%63,2	%42,9	%50	%49
Toplam		Sayı	12	23	86	19	7	4	151
		Babanın Öğrenim Durumu	%100	%100	%100	%100	%100	%100	%100

Hükümlü ve kontrol grubu ile babanın öğrenim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu %5 yanılma payıyla söylenebilir ($\chi^2=19.569, p=0.002$) (Tablo 20) .

Tablo 21. Gruplararası Meslekte Çalışma Sürelerine İlişkin Çapraz Tablo

			Meslekte Çalışma Süresi				Toplam
			1 yıldan az	1-5 yıl	6-10 yıl	11 yıl ve üzeri	
Grup	Kontrol	Sayı	0	3	35	35	73
		Meslekte Çalışma Süresi içerisindeki yüzdesi	%0	%15	%68,6	%64,8	%56,6
Grup	Hükümlü	Sayı	4	17	16	19	56
		Meslekte Çalışma Süresi içerisindeki yüzdesi	%100	%85	%31,4	%35,2	%43,4
Toplam		Sayı	4	20	51	54	129
		Meslekte Çalışma Süresi içerisindeki yüzdesi	%100	%100	%100	%100	%100

H

Hükümlü ve kontrol grubu ile meslekte çalışma süresi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu %5 yanılma payıyla söylenebilir ($\chi^2=23.792, p=0.000$) (Tablo 21).

Tablo 22. Gruplararası Yaşanılan Yere İlişkin Çapraz Tablo

			Yaşanılan Yer				Toplam
			Köy	İlçe	İl	Büyükşehir	
Grup	Kontrol	Sayı	2	1	7	67	77
		Yaşanılan Yer içerisindeki yüzdesi	%25	%10	%53,8	%57,3	%52
Hükümlü	Sayı	Sayı	6	9	6	50	71
		Yaşanılan Yer içerisindeki yüzdesi	%75	%90	%46,2	%42,7	%48
Toplam	Sayı	Sayı	8	10	13	117	148
		Yaşanılan Yer içerisindeki yüzdesi	%100	%100	%100	%100	%100

Hükümlü ve kontrol grubu ile yaşanılan yer arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu %5 yanılma payıyla söylenebilir ($\chi^2=10.721, p=0.013$) (Tablo 22).

Tablo 23: Gruplararası Dindarlık Düzeyine İlişkin Çapraz Tablo

			Dindarlık Düzeyi			Toplam
			Dindar değilim	Biraz dindarım	Dindarım	
Grup	Kontrol	Sayı	4	34	39	77
		Dindarlık Düzeyi içerisindeki yüzdesi	%40	%55,7	%47,6	%50,3
Hükümlü	Sayı	Sayı	6	27	43	76
		Dindarlık Düzeyi içerisindeki yüzdesi	%60	%44,3	%52,4	%49,7
Toplam	Sayı	Sayı	10	61	82	153
		Dindarlık Düzeyi içerisindeki yüzdesi	%100	%100	%100	%100

Hükümlü ve kontrol grubu ile dindarlık düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı %5 yanılma payıyla söylenebilir ($\chi^2=1.392,p=0.499$) (Tablo 23).

Tablo 24. Gruplararası Geçmişte Psikiyatrik Tedavi Görüp Görmediklerine İlişkin Çapraz Tablo

			Geçmişte Psikiyatrik Tedavi Gördünüz mü?		
			Hayır	Evet	Toplam
Grup	Kontrol	Sayı	75	2	77
		Geçmişte Psikiyatrik Tedavi Gördünüz mü? İçerisindeki yüzdesi	%62	%6.3	%50.3
	Hükümlü	Sayı	46	30	76
		Geçmişte Psikiyatrik Tedavi Gördünüz mü? İçerisindeki yüzdesi	%38	%93.7	%49.7
Toplam		Sayı	121	32	153
		Geçmişte Psikiyatrik Tedavi Gördünüz mü? İçerisindeki yüzdesi	%100	%100	%100

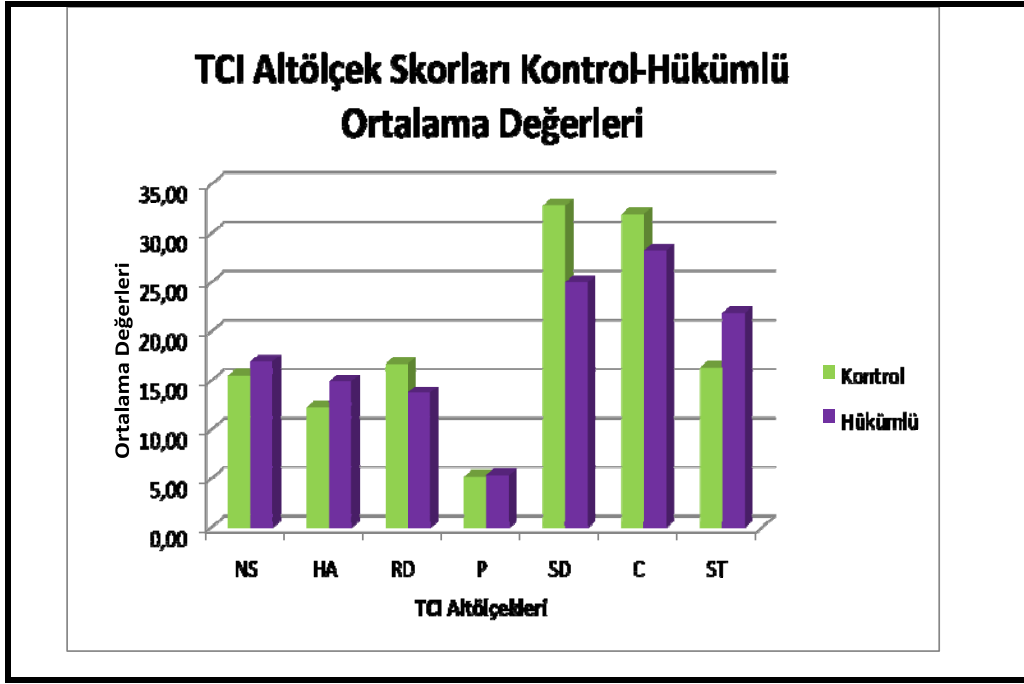
Hükümlü ve kontrol grubu ile geçmişte psikiyatrik tedavi görüp görmeme durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu %5 yanılma payıyla söylenebilir ($\chi^2=31.445,p=0.000$) (Tablo 24).

Tablo 25. Gruplarda TCI Ölçek ve Alt Ölçeklerinin Ortalama ve Standart Sapmalarına ilişkin

Tablo

Ölçek	Kontrol		Hükümlü	
	Ortalama	Standart Sapma	Ortalama	Standart Sapma
Yenilik Arayışı (NS)	15.49	3.61	16.94	3.65
NS1 (Keşfetmekten heyecan duyma)	6.12	1.65	5.38	2.00
NS2 (Dürtüsellik)	2.75	1.39	3.58	1.71
NS3 (Savurganlık)	4.32	1.38	4.56	1.68
NS4 (Düzensizlik)	2.30	2.12	3.42	1.68
Zarardan Kaçınma (HA)	12.25	4.75	14.92	4.97
HA1 (Beklenti endişesi)	4.32	1.58	5.12	2.22
HA2 (Belirsizlik korkusu)	3.81	1.25	3.62	1.24
HA3 (Yabancılardan çekinme)	2.09	1.69	2.73	1.80
HA4 (Çabuk yorulma ve dermansızlık)	2.03	1.72	3.45	1.71
Ödül Bağımlılığı (RD)	16.69	4.01	13.74	3.34
RD1 (Duygusallık)	7.65	1.25	7.32	2.05
RD3 (Bağlanma)	4.96	1.96	4.13	1.70
RD4 (Bağımlılık)	4.08	1.92	2.29	1.67
Sebat Etme (P)	5.17	1.35	5.32	1.38
Kendini Yönetme (SD)	32.84	5.62	25.01	5.76
SD1 (Sorunluluk Alma)	6.45	1.74	4.23	1.90
SD2 (Amaçlılık)	6.22	1.12	5.13	1.51
SD3 (Beceriklilik)	4.16	1.14	3.00	1.18
SD4 (Kendini kabullenme)	6.57	2.22	5.55	2.35
SD5 (Uyumlu ikincil huylar)	9.44	1.60	7.10	1.50
İş Birliği Yapma (C)	31.96	4.68	28.25	6.55
C1 (Sosyal onaylama)	7.01	1.35	5.91	1.58
C2 (Empati duyma)	4.78	1.30	4.34	1.34
C3 (Yardımsızlık)	4.70	1.19	4.56	1.43
C4 (Acıma)	8.35	1.95	7.49	2.26
C5 (Erdemlilik – vicdanlılık)	7.12	1.20	5.95	1.78
Kendini Aşma (ST)	16.32	6.02	21.91	6.15
ST1 (Kendilik kaybı)	4.90	2.29	7.03	2.61
ST2 (Kişiler ötesi özdeşim)	5.36	1.56	6.34	2.21
ST3 (Manevi kabullenme)	6.06	3.25	8.55	2.37

Grafik 23. Grupların TCI Alt Ölçek Skorlarına İlişkin Ortalama Değerleri

Tablo 26. Hükümlü Grupta TCI Ölçekleri ve Yaş Arasında Pearson Korelasyon Değerlerine İlişkin Tablo

Ölçek	NS	HA	RD	P	SD	C	ST	Yaş
Yenilik Arayışı (NS)								
Zarardan Kaçınma (HA)	-.123							
Ödül Bağımlılığı (RD)	-.173	.028						
Sebat Etme (P)	-.293**	-.006	.258*					
Kendini Yönetme (SD)	-.222	-.241*	-.327**	.198				
İş Birliği Yapma (C)	-.417**	-.047	.621**	.467**	.560**			
Kendini Aşma (ST)	.023	-.266*	-.002	.146	-.444**	.001		
Yaş	-.050	-.171	-.135	-.075	.108	.137	.121	

*p<0.05

**p<0.01

Hükümlü gruba ilişkin TCI alt ölçeklerinin; kendi aralarında ve yaş ile korelasyonuna ilişkin tabloya bakıldığında; İş Birliği Yapma (C)-Yenilik Arayışı (NS) ($r = -.417$) arasında negatif yönlü, Ödül Bağımlılığı (RD)-Kendini Yönetme (SD)

($r = -.327$) arasında negatif yönlü, Ödül Bağımlılığı (RD)-İş Birliği Yapma (C) ($r = .621$) arasında pozitif yönlü, Sebat Etme (P)-İş Birliği Yapma (C) ($r = .467$) arasında pozitif yönlü, Kendini Yönetme (SD)-İş Birliği Yapma (C) ($r = .560$) arasında pozitif yönlü, Kendini Yönetme (SD)-Kendini Aşma (ST) ($r = -.444$) arasında negatif yönlü, Yenilik Arayışı (NS)-Sebat Etme (P) ($r = -.293$) arasında negatif yönlü bir ilişkinin bulunduğu %1 yanılma düzeyinde ($=\%99$ güvenle) tespit edilmiştir. Bununla birlikte; Zarardan Kaçınma (HA)-Kendini Yönetme (SD) ($r = -.241$) arasında negatif yönlü, Zarardan Kaçınma (HA)-Kendini Aşma (ST) ($r = -.266$) arasında negatif yönlü, Sebat Etme (P)-Ödül Bağımlılığı (RD) ($r = .258$) arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu %5 yanılma düzeyinde ($=\%95$ güvenle) söylenebilir (Tablo 26).

Tablo 27. Kontrol Grubunda TCI Ölçekleri ve Yaş arasında Pearson Korelasyon Değerlerine İlişkin Tablo

Ölçek	NS	HA	RD	P	SD	C	ST	Yaş
Yenilik Arayışı (NS)								
Zarardan Kaçınma (HA)	-.325**							
Ödül Bağımlılığı (RD)	-.231*	-.366**						
Sebat Etme (P)	-.199	-.084	.071					
Kendini Yönetme (SD)	-.225*	-.557**	.727**	-.029				
İş Birliği Yapma (C)	-.135*	-.329**	.566**	.207	.662**			
Kendini Aşma (ST)	-.554**	-.112	-.347**	.412**	-.384**	-.211		
Yaş	.187	.155	-.487**	.308**	-.233*	-.092	.373**	

* $p < 0.05$

** $p < 0.01$

Kontrol grubuna ilişkin TCI alt ölçeklerinin; kendi aralarında ve yaş ile korelasyonuna ilişkin tabloya bakıldığında; Zarardan Kaçınma (HA)-Yenilik Arayışı (NS) ($r = -.325$) arasında negatif yönlü, Kendini Aşma (ST)-Yenilik Arayışı (NS) ($r = -.554$) arasında negatif yönlü, Ödül Bağımlılığı (RD)-Zarardan Kaçınma (HA) ($r = -.366$) arasında negatif yönlü, Kendini Yönetme (SD)-Zarardan Kaçınma (HA)

($r = -.557$) arasında negatif yönlü, İş Birliği Yapma (C)- Zarardan Kaçınma (HA) ($r = -.329$) arasında negatif yönlü, Kendini Yönetme (SD)-Ödül Bağımlılığı (RD) ($r = .727$) arasında pozitif yönlü, İş Birliği Yapma (C)-Ödül Bağımlılığı (RD) ($r = .566$) arasında pozitif yönlü, Kendini Aşma (ST)-Ödül Bağımlılığı (RD) ($r = -.347$) arasında negatif yönlü, Yaş - Ödül Bağımlılığı (RD) ($r = -.487$) arasında negatif yönlü, Yaş-Sebat Etme (P) ($r = .308$) arasında pozitif yönlü, Yaş - Kendini Aşma (ST) ($r = .373$) arasında pozitif yönlü, Kendini Yönetme (SD)-İş Birliği Yapma (C) ($r = .662$) arasında pozitif yönlü, Kendini Aşma (ST)- Sebat Etme (P) ($r = .412$) arasında pozitif yönlü, Kendini Aşma (ST)-Kendini Yönetme (SD) ($r = -.384$) arasında negatif yönlü ilişki bulunduğu %1 yanılma (anlamlılık) düzeyinde ($=\%99$ güvenle) tespit edilmiştir. Bununla birlikte; Ödül Bağımlılığı (RD) - Yenilik Arayışı (NS) ($r = -.231$) negatif yönlü, Kendini Yönetme (SD)-Yenilik Arayışı (NS) ($r = -.225$) negatif yönlü, Yaş-Kendini Yönetme (SD) ($r = -.233$) ters yönlü bir ilişki bulunduğu %5 yanılma (anlamlılık) düzeyinde ($=\%95$ güvenle) söylenebilir (Tablo 27).

Tablo 28. Gruplarda TCI ölçek ve alt ölçeklerinin ortalama, standart sapma ve Cronbach's α Değerlerine İlişkin Tablosu

TCI Alt ölçekler	Kontrol		Hükümlüler		t	p
	Ortalama	Standart Sapma	Ortalama	Standart Sapma		
Yenilik Arayışı (NS)	15.49	3.61	16.94	3.65	-2.463	.015*
Zarardan Kaçınma (HA)	12.25	4.75	14.92	4.97	-3.412	.001*
Ödül Bağımlılığı (RD)	16.69	4.01	13.74	3.34	4.953	.000*
Sebat Etme (P)	5.16	1.35	5.32	1.38	-0.708	.480
Kendini Yönetme (SD)	32.84	5.62	25.01	5.76	8.540	.000*
İş Birliği Yapma (C)	31.96	4.68	28.25	6.55	4.046	.000*
Kendini Aşma (ST)	16.32	6.02	21.91	6.15	-5.693	.000*

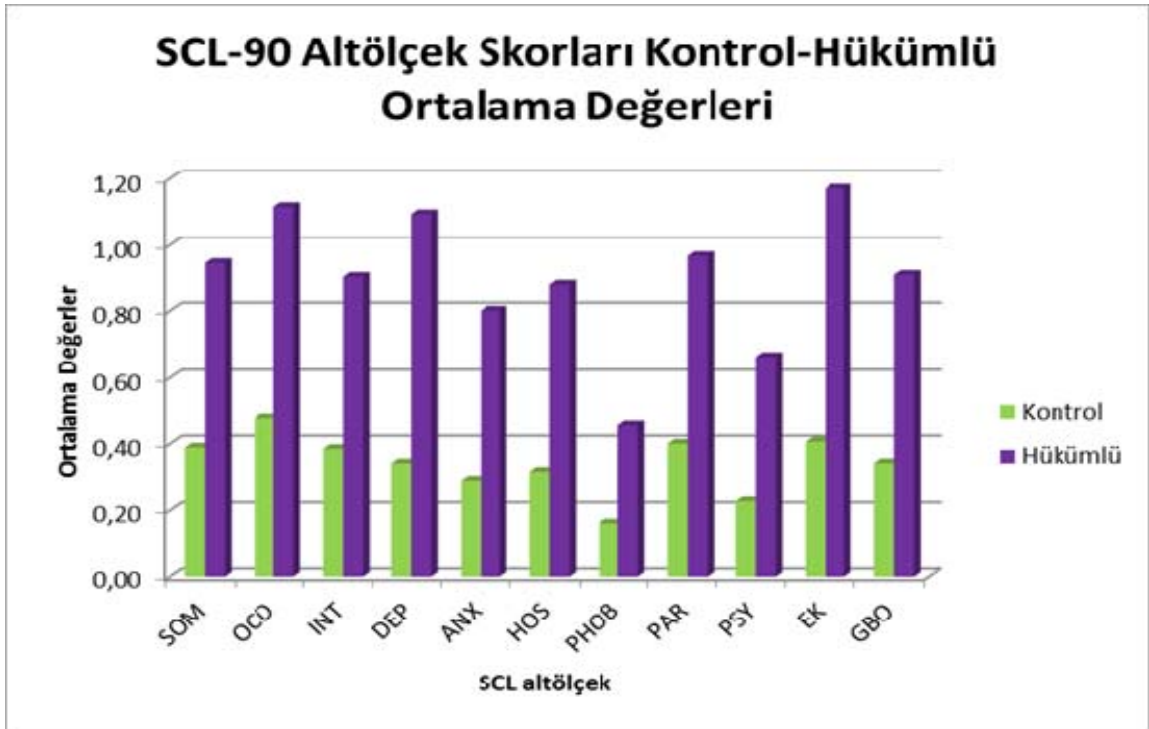
TCI tablosunda Sebat Etme dışında diğer tüm alt ölçekler için hükümlüler ve kontrol grubu arasında anlamlı bir farklılık olduğu %5 yanılma düzeyinde söylenebilir ($p<0.05$) (Tablo 28).

Tablo 29. Gruplarda SCL-90-R Ölçeklerinin Ortalama, Standart Sapma ve Cronbach's α Değerlerine İlişkin Tablo

SCL-90-R Semptomları	Kontrol		Hükümlüler		t	p
	Ortalama (Std. Sapma)	Cronbach's α	Ortalama (Std. Sapma)	Cronbach's α		
Somatizasyon (SOM)	0.39(0.43)	0.979	0.95(0.83)	0.965	-5.232	.000*
Obsesif-Kopulsif (O-C)	0.48(0.52)	0.977	1.12(0.81)	0.963	-5.759	.000*
Kişiler arası duyarlılık (INT)	0.39(0.51)	0.976	0.91(0.83)	0.965	-4.699	.000*
Depresyon (DEP)	0.34(0.51)	0.975	1.09(0.89)	0.965	-6.417	.000*
Kaygı (ANX)	0.29(0.37)	0.976	0.80(0.77)	0.963	-5.248	.000*
Öfke-Düşmanlık (HOS)	0.32(0.46)	0.977	0.88(0.83)	0.968	-5.220	.000*
Fobik Anksiyete (PHOB)	0.16(0.37)	0.979	0.46(0.68)	0.968	-3.376	.001*
Paranoid Düşünce (PAR)	0.40(0.55)	0.976	0.97(0.78)	0.966	-5.223	.000*
Psikotizm (PSY)	0.23(0.40)	0.976	0.66(0.72)	0.965	-4.656	.000*
Ek Maddeler (EK)	0.41(0.57)	0.978	1.17(0.98)	0.967	-5.897	.000*
Genel Belirti Ortalaması (GBO)	0.34(0.43)	0.974	0.91(0.71)	0.961	-6.024	.000*

SCL-90-R ölçeklerinin ortalama, standart sapma ve Cronbach's α değerlerine göre; tüm semptomlar için hükümlü ve kontrol grubu arasında anlamlı bir fark olduğu %95 güven düzeyinde söylenebilir ($p<0.05$) (Tablo 29).

Grafik 24. Grupların SCL-90-R Altölçek Skorları Ortalama Değerlerine İlişkin Grafik

Tablo 30. Kontrol Grubunda SCL-90-R Alt Ölçekleri ve Yaş arasında Pearson Korelasyon Değerlerine İlişkin Tablo (n=77)

Ölçek	SOM	OCD	INT	DEP	ANX	HOS	PHOB	PAR	PSY	EK	GBO	Yaş
Somatizasyon (SOM)	-											
Obsesif-Kopulsif (OCD)	.634**	-										
Kişiler arası duyarlılık (INT)	.734**	.875**	-									
Depresyon (DEP)	.719**	.848**	.899**	-								
Kaygı (ANX)	.786**	.847**	.904**	.879**	-							
Öfke-Düşmanlık (HOS)	.831**	.791**	.838**	.839**	.892**	-						
Fobik Anksiyete (PHOB)	.540**	.726**	.699**	.808**	.784**	.720**	-					
Paranoid Düşünce (PAR)	.722**	.877**	.882**	.870**	.889**	.871**	.756**	-				
Psikotizm (PSY)	.690**	.806**	.848**	.880**	.898**	.816**	.763**	.871**	-			
Ek Maddeler (EK)	.786**	.747**	.823**	.792**	.877**	.790**	.681**	.792**	.817**	-		
Genel Belirti Ortalaması (GBO)	.847**	.900**	.940**	.953**	.965**	.902**	.832**	.930**	.933**	.885**	-	
Yaş	.249*	.423**	.290*	.218	.269*	.261*	.127	.326**	.253*	.271*	.300**	-

** p<0.01

*P<0.05

Yukarıda verilen SCL-90-R Altölçekleri ve yaş arasındaki korelasyon tablosuna göre 10 alt testin tamamının birbiri ile pozitif yönlü ve güçlü ilişkisi olduğu %1 yanılma düzeyinde söylenebilir. Benzer güçlü ilişki tüm alt ölçekler ile Genel Belirti Ortalaması arasında görülmektedir. Yaş ile herhangi bir ilişkinin olmadığı gözlenmiştir.

Tablo 31. Hükümlü Grubunda SCL-90-R Alt Ölçekleri ve Yaş arasında Pearson Korelasyon Değerlerine İlişkin Tablo (n=77)

Ölçek	SOM	OCD	INT	DEP	ANX	HOS	PHOB	PAR	PSY	EK	GBO	Yaş
Somatizasyon (SOM)	-											
Obsesif-Kopulsif (OCD)	.785**	-										
Kişiler arası duyarlılık (INT)	.686**	.833**	-									
Depresyon (DEP)	.750**	.873**	.806**	-								
Kaygı (ANX)	.803**	.816**	.743**	.788**	-							
Öfke-Düşmanlık (HOS)	.604**	.714**	.633**	.617**	.755**	-						
Fobik Anksiyete (PHOB)	.693**	.639**	.652**	.597**	.776**	.574**	-					
Paranoid Düşünce (PAR)	.627**	.830**	.785**	.731**	.770**	.661**	.614**	-				
Psikotizm (PSY)	.732**	.780**	.687**	.669**	.843**	.707**	.753**	.746**	-			
Ek Maddeler (EK)	.758**	.770**	.708**	.734**	.748**	.647**	.549**	.637**	.724**	-		
Genel Belirti Ortalaması (GBO)	.876**	.937**	.873**	.897**	.926**	.779**	.774**	.842**	.871**	.848**	-	
Yaş	.003	-.048	.010	-.026	.022	.057	.119	.056	.088	.045	.026	-

** p<0.01

*P<0.05

SCL-90-R Altölçekleri ve yaş arasındaki korelasyon tablosuna göre, 10 alt testin tamamının birbiri ile pozitif yönlü ve güçlü ilişkisi olduğu %1 yanılma düzeyinde söylenebilir. Benzer güçlü ilişki tüm alt ölçekler ile Genel Belirti Ortalaması arasında görülürken, Yaş ile herhangi bir ilişkinin olmadığı gözlenmiştir.

Tablo 32. Kontrol Grubunda TCI Alt Ölçekleri ile SCL-90-R Alt Ölçekleri Arasındaki İlişkiye Yönelik Tablo (n=77)

Ölçek	SOM	OCD	INT	DEP	ANX	HOS	PHOB	PAR	PSY	EK	GBO
Yenilik Arayışı (NS)	.070	.226*	.140	.121	.184	.236*	.100	.217	.241*	.281*	.193
Zarardan Kaçınma (HA)	.344**	.308**	.491**	.460**	.353**	.219	.129	.323**	.384**	.226*	.377**
Ödül Bağımlılığı (RD)	-.327**	-.608**	-.624**	-.487**	-.564**	-.510**	-.251*	-.582**	-.457**	-.523**	-.547**
Sebat Etme (P)	.209	.244*	.169	.246*	.236*	.292*	.208	.224*	.210	.234*	.248*
Kendini Yönetme (SD)	-.494**	-.701**	-.742**	-.670**	-.728**	-.633**	-.469**	-.684**	-.684**	-.613**	-.710**
İş Birliği Yapma (C)	-.274*	-.391**	-.437**	-.334**	-.438**	-.457**	-.172	-.418**	-.382**	-.344**	-.400**
Kendini Aşma (ST)	.332**	.415**	.375**	.308**	.448**	.453**	.289*	.470**	.406**	.522**	.433**

*p<0.05

**p<0.01

Tablo 33. Hükümlü Grupta TCI Alt Ölçekleri ile SCL-90-R Alt Ölçekleri Arasındaki İlişkiye Yönelik Tablo

Ölçek	SOM	OCD	INT	DEP	ANX	HOS	PHOB	PAR	PSY	EK	GBO
Yenilik Arayışı (NS)	.013	.069	.039	-.044	.102	.091	.242*	.009	.048	-.040	.046
Zarardan Kaçınma (HA)	.325**	.316**	.361**	.418**	.346**	.161	.319**	.277*	.228*	.274*	.362**
Ödül Bağımlılığı (RD)	-.123	-.176	-.137	-.147	-.239*	-.252*	-.176	-.188	-.181	-.038	-.183
Sebat Etme (P)	.079	.068	.021	.093	-.088	.018	-.047	.036	-.007	.021	.032
Kendini Yönetme (SD)	-.163	-.151	-.234*	-.214	-.339**	-.250*	-.317**	-.191	-.273*	-.174	-.258*
İş Birliği Yapma (C)	-.040	-.078	-.045	-.058	-.284*	-.260*	-.239*	-.119	-.173	-.025	-.135
Kendini Aşma (ST)	.265*	.179	.167	.141	.213	.262*	.179	.098	.293**	.276*	.238*

*p<0.05

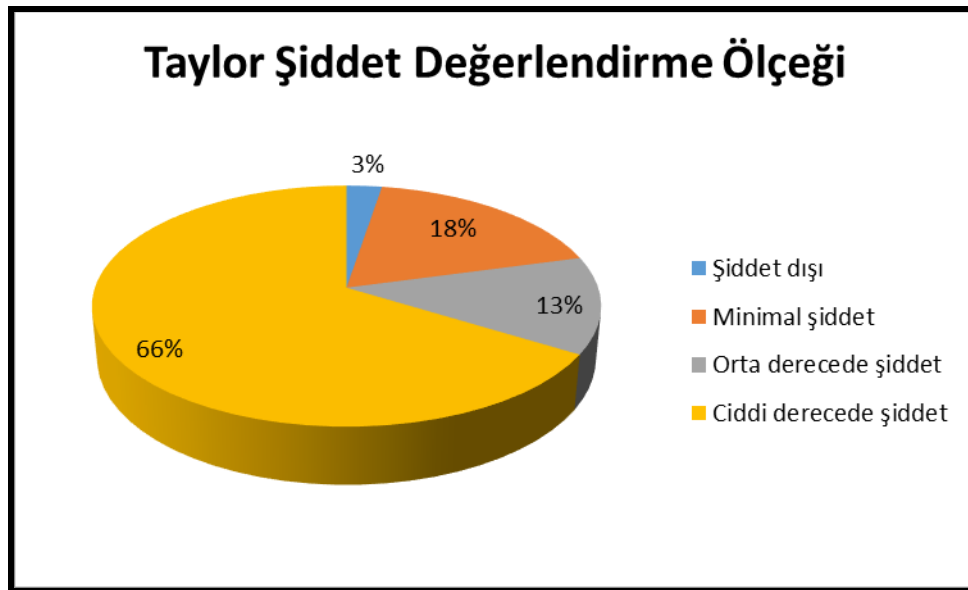
**p<0.01

Hükümlü ve kontrol grubuna şiddetin derecelendirmesine yönelik olarak verilen Taylor Şiddet Derecelendirme Ölçeği'ne verilen yanıtlardan; kasten adam öldürme suçundan hükümlü faillerin %18,2'si bu suç türünü minimal şiddet olarak değerlendirmiş oldukları görülmektedir. Şiddet dışı, minimal şiddet ve orta derecede şiddet olarak yapılan değerlendirme oranının ise %33,8'e tekabül etmektedir (Tablo 34). Kontrol Grubu ise bu suç türünü %100 gibi bir oranla ciddi derecede şiddet olarak ifade etmişlerdir.

Tablo 34. Hükümlü Grupta Taylor Şiddet Derecelendirme Ölçeği Skorları

	n=77	%
Şiddet dışı	2	2.6
Minimal şiddet	14	18.2
Orta derecede şiddet	10	13.0
Orta derecede ciddi şiddet	0	0
Ciddi derecede şiddet	51	66.2

Grafik 25. Hükümlü Grupta Şiddetin Derecelendirilmesine İlişkin Grafik

5. TARTIŞMA

Dünyanın tüm coğrafyalarında, toplumsal yapıyı belirleyen öğeler, bireylerinin ortak değerlerini ve söz konusu toplumun genel iyiliğini korumaya yönelik anlayış ve yaklaşımlardır. Dolayısıyla, toplumsal yapının temeli kurumsallaşmış davranış, normlar ve kurallar sistemini temel alır. Modern toplumlarda bu sistemin tümü kanunlara dönüştürülerek; bireylerin can ve mal güvenliğinin ve toplumun yapısını korumak amaçlanmıştır. Kanunların genel olarak içeriğinde öncelikle can ve mal güvenliğinin sağlanması, eğitim ve çalışma yaşamının düzenlenmesi, bireysel ve toplumsal amaçlara ulaşmayı sağlayacak ortak kabul görmüş araçların yaratılması gerekmektedir (Topses, 2013). Kanunlara aykırı davranılması, toplumun işlevselliğine tehdit oluşturması nedeniyle suç olarak kabul edilir ve suçun faili yasaların öngördüğü cezaya çarptırılır. Suçu örf ve adetler, terbiye kuralları gibi toplumsal normlara uymama durumundan ayıran özellik de işte bu kanunsal çerçevedir. Bu çerçevede adam öldürme suçu geçmişten bugüne tüm suçların en ağırı olarak kabul edilmiştir.

Davranış ve kişilik yapıları arasındaki ilişkileri çözmeye çalışan psikolog ve psikiyatristler bireyi suça iten nedenleri araştırırken; sosyolog, kriminolog ve filozofların görüşlerinden de yararlanarak farklı toplumsal, biyolojik ve çevresel faktörlerin kişilik ve davranış şekillerine nasıl etki ettiğine dair çeşitli yaklaşımlarda bulunmuşlardır.

Geçmiş dönemlerde yapılan konuyla ilgili çalışmalarda kasten adam öldürme suçundan hükümlü failerin, suç davranışları ile karakteristik özellikleri arasında bağlantısal bir ilişki olduğu belirtilmektedir. Suçlu analizinde, bireyin kişilik özellikleri ve bireyi suç işlemeye iten nedenlerin altında yatan psikolojik süreçlere vurgu yapılmaktayken, suçlu profili çıkarmada ise; kurban ve katille ya da şüphelilerle ilgili cinsel uyum, yaşam tarzı özellikleri, çevresel ilişkileri (tanıdıkları aile veya

akraba bağları) mesleği, öğrenim durumu vb. incelenmektedir (Palermo, 2002). Faileri suç işlemeye iten nedenlerin başında kişisel anlaşmazlıklar olduğu, kasten adam öldürme suçunun da genellikle bu durumlarda işlendiği gözlemlenmiştir (Schmidt H. P., Padosch, A.S., 2003). Ülkemizdeki istatistiksel bilgilerin, Schmidt ve Padosch'un görüşleriyle benzerlik gösterdiği gözlemlenmektedir. Bu çalışmada hükümlülerin %64,5'nin öldürdükleri kişi/kişileri tanıdıkları tespit edilmiştir.

Suçlu profilleri ile ilgili Aristoteles, Montesquieu ve İbn-i Haldun'un her biri kendi dönemlerinde coğrafi şartların kişilerin psikolojik yapısına etki ettiğini savunduklarını görüyoruz. Coğrafi şartların, kişilik yapılarına olan etkileri, yine 2004-2013 yıllarına ait TÜİK Raporu'nda özellikle suçu işleme türünde ve yine orantısal olarak suçlu sayılarında paralellik gösterdiğini söyleyebiliriz. Doğu Anadolu ve Güney Doğu Anadolu Bölgeleri'nde "ateşli silahlar ve bıçaklar ile ilgili işlenen suçlar" Marmara Bölgesi'ne göre daha fazladır. Bu durumu bu bölgelerde töresel cinayetlerin yoğun olması ile açıklayabiliriz. Quetelet'de yine benzer olarak ise kişilere yönelik suçların güney bölgelerde ve sıcak iklimlerde artığını tam tersi olarak ise kuzey bölgelerde ve soğuk iklimlerde mülkiyete yönelik ihtilafların çok olduğunu ve bu tür suçların daha çok işlendiğini savunmuştur. TÜİK verilerine bakıldığında da, Türkiye'deki suç yapısının ve suçlu profillerinin Quetelet'in görüşleri ile benzerlik gösterdiğini söyleyebiliriz.

Bireyleri suça iten pek çok çalışmada, erkeklerin kadınlardan daha fazla şiddet eğilimli, suç işleyen ve ruh sağlığı bozukluklarına sahip bireyler oldukları gözlemlenmektedir. Türkiye'deki suç yapısı incelendiğinde bu durum, kasten adam öldüren faillerden her 100 kadına karşılık 2.750 erkeğin bu suçu işlediğini (TÜİK, Ceza İnfaz Kurumu İstatistikleri) sayısal olarak doğrulamaktadır.

Öfke ile ilgili olarak yapılan araştırmalarda gençlerin problemler karşısında çözüm üretme becerilerinin daha az olduğu tespit edilmiştir. Hatta daha dürtüsel davranmakta oldukları ve öfke kontrolü konusunda yetersiz oldukları saptanmıştır (Batıgün,&Şahin). Ankara 1 Nolu L Tipi, İzmir 4 Nolu T Tipi ve Ümraniye E Tipi Ceza İnfaz Kurumları'nda hükümlü erkekler ile yapılan bu araştırmada ise, hükümlü grubun yaş ortalaması 35,09 olarak saptanmıştır. Bu grubu yaş dağılımları açısından değerlendirdiğimizde ise, en büyük payı %41,7 oranındaki 19-24 genç yaş grubunun aldığı tespit edilmiştir. Bu yönüyle elde edilen veriler yapılan geçmiş araştırmaları destekler yöndedir.

Bu çalışmada kasten adam öldüren hükümlülerin; suç işledikleri tarihteki eğitim düzeylerini değerlendirilmiş ve çoğunluğun ilköğretim mezunu olduğu tespit edilmiştir. Bu konuda Kalenderoğlu ve arkadaşlarının (2007) yapmış olduğu, eğitim düzeyi ve suç ilişkisi ile ilgili çalışma sonuçları ile karşılaştırma yapıldığında bu çalışmada elde edilen verilerin de benzer yönde olduğu düşünölmektedir.

Kayatekin ve arkadaşları tarafından yapılan araştırmalarda ve suçlu profilleri analizlerinde bireylerin çalışma durumunun önemi saptanmıştır ve genellikle serbest meslek çalışanlarının suç işleme eğiliminin daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir (Kayatekin Z. E. ve ark., 1991). Bu araştırmada ise hükümlülerin %75,3 oranında bir içe sahip olduğu tespit edilmiştir. Hükümlülerden, hüküm giymeden önce sosyal güvencelerinin olup olmadığı konusunda bilgi alınmadığından bu oranın nasıl bir içe alanına ilişkin olduğu saptanamamıştır. Ancak yine de çalışanların suç işleme oranının daha yüksek bulunması geçmişte yapılan bu araştırmaya ilişkin bulguları destekler yöndedir.

Bu çalışmada hükümlülerin gelir düzeylerine ilişkin olarak yapılan analizlerde; %40,3'ünün gelirinin 1000 TL'nin altında olduğu görölmüştür. Yine grubun 39,2'si de

sosyo-ekonomik durumlarını alt seviye olarak tanımlamışlardır. Hükümlü ve kontrol grubu ile gelir düzeyi arasındaki ilişki incelenmiş olup, aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Bacanlı'nın yaptığı araştırmalarda maddi durumu yetersiz ailelerde yetişen çocukların antisosyal kişilik eğilimlerinin daha yüksek olduğu belirtilmiştir (Bacanlı, 2007). Gelir düzeyi düşük ailelerde yetişen çocukların, daha iyi maddi olanaklara sahip olanlara oranla suç sayılarının yüksek olduğu gözlemlenmektedir (Lipton, 1986). Merton'un öne sürdüğü yaklaşıma göre de, ekonomik dezavantaja sahip ya da alt sınıfa mensup bireyler, sosyal basamaklarda yükselmelerinin engellenmesinden dolayı suça yönelirler (Kaner, S. 1992). Bu çalışmada ise hükümlülerin daha çok orta gelir seviyesinde buldukları tespit edilmiştir. Geçmişte maddi durumu yetersiz ailelerde yetişip yetişmedikleri sorgulanamamıştır. Ancak yine de kasten adam öldüren hükümlülerin büyük çoğunluğunun maddi durumu çok iyi bireyler olmadığı saptandığından ekonomik gelirdeki yetersizliklerin bireylerin suç işlemesinde etken faktörlerden biri olduğu düşünülebilir.

Bu araştırmada hükümlü grubun %62,7'sinin çocukluklarının büyükşehirlerde geçtiği tespit edilmiştir. Fakat bu değerlendirmelerde göç hususuna yer verilmemiştir. Oysa sosyolojik kuram anlayışına göre, suçu açıklamanın yolu bireyi değil, sosyolojik yapıyı mercek altına almaktır. Bu anlayışa göre, suçun ortaya çıkmasına neden olan şey toplumsal yapı ve bu yapının özellikleridir. Hızlı sanayileşme ve kente göçün bir sonucu olarak ortaya çıkmış/çıkabilecek sosyo-kültürel, ekonomik ve demografik sorunların beraberinde getirdiği bir takım suçlar mevcuttur (Kızmaz, Z. 2005). Bu yönüyle göç unsurunun ele alınmaması araştırmanın bir diğer sınırlılığıdır.

Bireylerin kişilik gelişiminin, yetiştiriliş tarzı ile yakından bağlantılı olduğunu ortaya çıkaran bir çok araştırma vardır. Çocuklukta fiziksel şiddete maruz kalmış

hükümlülerin oranı ise %29,7'dir. Bu durumda gerek aile içindeki ortam, anne-baba davranışları gerekse maruz kaldıkları şiddetin suç işleme eğilimi ile bağlantılı olduğunu düşünebiliriz. Hükümlü ve kontrol grubu ile çocuklukta bakım veren kişi, çocuklukta görülen ilginin türü, çocuklukta görülen disiplinin türü ve çocuklukta fiziksel şiddete maruz kalma arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Çocukluk evresinde yeterli sevgi ve ilgi görmeyen çocukların, suç işlemeye daha yatkın olduklarını yapılan bu araştırmanın sonuçları ile ilişkili olarak söyleyebiliriz.

Saldırganlık ile cinsiyet, yaş ve eğitim arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalar mevcuttur. Örnek bir çalışmada, erkeklerin kadınlara göre daha fazla saldırgan davranışlar sergilediği, yaş ve eğitim arttıkça saldırganlığın azaldığı anlaşılmıştır (Buntain, 2003). Eğitimsiz anne-babanın çocuklarının yeterli derecede aile içi eğitim ve eğitimle ilgili doğru yönlendirmeler alamamalarından ötürü suç işlemeye daha yatkın bireyler olduğu düşünülmektedir.

Zarardan Kaçınma (ZK); engelleyici, ödül olmayan ve ceza sinyallerine verilen yanıtlarda, davranışın ketlenmesine kalıtımsal eğilimi ifade eder. Yüksek ZK puanlarına sahip bireyler sosyal ketlenme, çabuk yorulma, yabancı kişilerden kaçınma, başka bireylerin endişe duymadığı hallerde dahi birtakım sorunların yaşanabileceği beklentisi ile karamsar düşünceler içinde olabilirler. Yüksek ZK özellikleri, bir takım risk içeren durumlarda avantajlar sağlayabilir. Örneğin herhangi bir tehlike ile karşılaşma durumunda planlı hareket etme ve temkinli davranmaya olanak sağlayabilir. Dezavantajı ise, bireyin herhangi bir tehlike unsuru olmadan dahi tehlikeli bir durumun yaşanabileceği şeklinde beklentisinin olmasıdır. Bu olumsuz beklenti, adaptasyonda zorluğa ve bireyin davranışlarında ketlenmeye ve kaygıya yol açabilir (Cloninger, C.R., 1987). Bu çalışmada hükümlü bireylerin Zarardan Kaçınma puanları kontrol grubuna

kıyasla daha yüksektir. Bu araştırma çerçevesinde, kasten adam öldürme suçunu işlemiş faillerin adaptasyonda zorluk yaşadıklarını ve kaygılı kişiler oldukları söylenebilir.

Diğer taraftan işbirliği yapmayan bireyler, çevrelerindeki diğer bireylere karşı soğuk ve düşmanca olmaya eğilimli kişiler iken; bunun aksine işbirliği yapmaya eğilimli bireyler ise çevresindeki diğer bireylere karşı destekleyici, birlikte çalışmaya eğilimli ve topluma yararlı olmak yönünde efor sarfeden kişilerdir. Bu kişiler karşılıklı ilgi ve hoşgörüyle bu yönde daha da motive olabilirler (Cloninger, C.R. ve ark.,1993). Yapılan bu araştırmada elde edilen verilere bakıldığında hükümlü bireylerin İşbirliği Yapma puanlarının kontrol grubuna kıyasla daha düşük olduğu görülmektedir. Bununla birlikte kasten adam öldürme suçunu işlemiş faillerin düşmanca davranmaya eğilimli oldukları yönünde önemli ölçüde fikir vermektedir.

Grupların SCL-90-R skorları karşılaştırıldığında ise; tüm semptomlar için hükümlü ve kontrol grubu arasında anlamlı bir fark bulunduğu görülmüştür. Bu çalışmada hükümlülerin bedenselleştirme, obsesif-kompulsif, kişilerarası duyarlılık, depresyon, anksiyete, düşmanlık, fobik anksiyete, paranoid düşünceye sahip ya da yatkın oldukları tespit edilmiştir.

Şiddetin en travmatik ve en ağır şekli olan kasten adam öldürme suçunu; şiddet dışı, minimal şiddet ve orta derecede şiddet olarak değerlendirenlerin %33,8 olduğu saptanmıştır. Şiddet derecesi ciddi düzeyde beklenen bu durumun böyle bir sonuçla saptanması, benzer suçun aynı kişiler tarafından tekrar işlenebileceğine dair öngörü oluşturmuştur.

Bu araştırmada sadece 77 hükümlüye ilişkin veriler değerlendirilmeye alınmıştır. Katılımcı sayısının düşük olması bu araştırmanın sınırlılığı olup, gelecekte

yapılacak çalışmalarda bu sayının arttırılarak yapılması elde edilecek verilerin genellenebilmesi açısından önem taşımaktadır.

Adli Kurumların temel özelliği güvenlik ilkesidir. Bu nedenle bu araştırmada öneriler oluşturulurken daha dikkatli ve belirleyici olmasına zen gösterilmiştir.

6. SONUÇ ve ÖNERİLER

- a. Alkol ve madde kullanımının suç işleme potansiyelini arttırdığını destekleyen çalışmalar alan yazınında mevcuttur. Sözkonusu değişkenlerin de dâhil edileceği yeni çalışmaların yapılmasının, literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.
- b. Kişilik ve mizaç oluşumlarında biyolojik, psikolojik ve çevresel faktörlerin etkisi büyüktür. Dolayısıyla gelecekte yapılacak çalışmalarda benzer suçu işlemiş kişilerin sosyal çevreleri de (aile, okul, iş, akraba ilişkileri vb) değerlendirme kapsamına alınarak, yeni ve çok yönlü değerlendirmelerin yapılması suç oranının azalmasına katkı sağlayacaktır.
- c. Ceza İnfaz Kurumları'nda çalışan adli personel, psikolog ve sosyal hizmet uzmanlarına yönelik olarak kişisel gelişim seminerleri ile mesleki eğitimlerin sistemli şekilde düzenlenmesi önemlidir.

KAYNAKÇA

- Akiskal, H. S., & Akiskal, K. (1992). Cyclothymic, hyperthymic, and depressive temperaments as subaffective variants of mood disorders. *American psychiatric press review of psychiatry*.
- Akkoyun, F. Psikolojide İşlemsel Çözümleme Yaklaşımı: Transaksiyonel Analiz. 3.Baskı, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2007.
- Akpınar, G.(2005). Ceza Sorumluluğunun Şahsiliği, Adalet Bakanlığı Yayınları 11(2), 3-4.
- Arkar, H., ve ark. (2005). Mizaç ve Karakter Envanteri' nin Türkçe formunun faktör yapısı, geçerlik ve güvenilirliği. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 16(3), 190-204.
- Artuç, M., Bayyurt, Y. (2005). Gerekeçeli, karşılaştırmalı, tablolu, eski ve yeni kanun metinleriyle 5235 sayılı TCK, tablolu 5271 sayılı CMK, 5275 sayılı CGİK. 3. Baskı, Ankara: Kartal Yayınevi, 2005:182-89.
- Bacanlı, H. (2007). Eğitim psikolojisi. Alkım Yayınevi, İstanbul.
- Bal H. (2003). Hukuk-Hukuk Sosyolojisi, Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi Yayın No: 32.
- Batıgün, D. A. ve Şahin, H. N. Öfke, dürtüsellik ve problem çözme becerilerindeki yetersizlik gençlik intiharlarının habercisi olabilir mi? *Türk Psikoloji Dergisi*, 2003; 18(51): 37-52.
- Beccaria C. (2004), Suçlar ve Cezalar Hakkında, çeviren Sami Selçuk, Ankara: İmge Kitabevi
- Bilgin N. *Sosyal Psikolojiye Giriş*. 3. Baskı, İzmir: Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, 2000.

- Buntaine, R. L., & Costenbader, V. K. (1997). Self-reported differences in the experience and expression of anger between girls and boys. *Sex Roles*, 36(9-10), 625-637.
- Burkay, S. (2008). Teorik Çerçeve de Suç. *ETHOS: Felsefe ve Toplumsal Bilimlerde Diyaloglar*, Ekim 2008 (2), 4th ser. Retrieved January 11, 2016.
- Brown, S. E., Esbensen, F., & Geis, G. (2010). *Criminology: Explaining Crime and Its Context* (7th ed.), s. 139. New Providence, NJ: anderson publishing, a member of the LexisNexis Group.
- Brown, S. E., Esbensen, F., & Geis, G. (2010). *Criminology: Explaining Crime and Its Context* (7th ed.), s. 145. New Providence, NJ: anderson publishing, a member of the LexisNexis Group
- Cantürk, G., & Cantürk, N. (2004). Suçlu Profili. *Adli Tıp Dergisi*, 18(2), 27-37.
- Cloninger, C. R., Svrakic, D. M., & Przybeck, T. R. (1993). A psychobiological model of temperament and character. *Arch Gen Psychiatry*, 50: 975-990.
- Cloninger C. R., Svrakic D.M., Przybeck TR. (1993). A psychobiological model of temperament and character. *Arch Gen Psychiatry*, 50: 975-989.
- Cloninger, C.R. (1987). A systematic method for clinical description and classification of personality variants. *Arch Gen Psychiatry*, 44: 573-588.
- Cüceloğlu D. (1999). *İnsan ve Davranışı*. 9. Baskı. İstanbul: Remzi Kitabevi, 1999.
- Cömertler, N. & Muhsin, K. A. R. (2007). *Türkiye'de Suç Oranının Sosyo-Ekonomik Belirleyicileri: Yatay Kesit Analizi*. Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 62(02), 037-057.
- Dağ İ. (1991). Belirti Tarama Listesi'nin (SCL-90-R) üniversite öğrencileri için güvenilirliği ve geçerliliği. *Türk Psikiyatri Dergisi*. 1991; 2:5-12.
- Demircioğlu, A. (2013). İbn Haldun'un insan düşüncesi ve medeniyet algısı.

- Derogatis, L. R. (1996). *SCL-90-R: Symptom Checklist-90-R: administration, scoring, and procedures manual*. NCS Pearson.
- Dolu, O. 2011. Suç Teorileri: Teori, Araştırma ve Uygulamada Krimimoloji. Gözden Geçirilmiş ve Geliştirilmiş 3. Baskı. Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Dönmezer S. Kriminoloji. 5. Baskı, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, 1975.
- Dönmezer, S. (1994). Kriminoloji Açısından Kan Gütme Saikiyle İşlenen Suçlar. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, 40(1-4), 1-13.
- Edleson, J. L. (1999). Children's Witnessing of Adult Domestic Violence. *Journal of Interpersonal Violence*, 14(8), 839-870.
- Geberth, V. J. (1996). Investigative assessment: Criminal personality profiling Practical homicide investigation: Tactics, procedures, and forensic techniques, 489-537
- Günay, E. (2012). İnsan Öldürme ve Yaralama Suçlarında Faildeki Kast. Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Gündoğan, K., Koç, C. ve Ünlü, H.N. (2010). Kast ve Taksir. Bilge Yayınevi. Ankara
- Gündüz, A., & Ali, N. (1943). Üç kızın hikâyesi. Lutfi.
- Gürsel Akpınar, (2004) Prolog:“ Ceza Sorumluluğunun Şahsiliği”.
[http:// www.ceza-bb.adalet.gov.tr/makale/178.doc](http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/makale/178.doc) (Erişim Tarihi: 28.04.2016)
- İçli, T. G. (2004) Kriminoloji. Ankara: Martı Kitap ve Yayınevi
- İçli, T. G. (1993). Türkiyede Suçlular, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu. Atatürk Kültür Merkezi Yayını.

- Kalenderođlu A, Yumru M, Selek S. ve Savaş H. A. Gaziantep Üniversitesi Tıp Fakóltesi Adli Psikiyatri Birimi'ne gönderilen olgular. Nöropsikiyatri Arřivi Dergisi, 2007; 44(3).
- Kayatekin Z. E, Maner F, Abay E, Saygılı S ve şener A. İ. Ruh Hastalarında Homisidal Saldırđanlık. Düşünen Adam, 1991; 4(1): 22-27.86-90.
- Kızılcelik S., Erjem Y. (1996) Açıklamalı Sosyoloji Sözlüğü, İzmir: Saray Kitabevleri
- Kızmaz, Z. (2005). Sosyolojik Suç Kuramlarının Suç Olgusunu Açıklama Potansiyelleri Üzerine Bir Değerlendirme. C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi,29(2), 149-174.
- Köknel, Ö. (2005). *Depresyon: ruhsal çöküntü*. Altın Kitaplar Yayınevi.
- Lipton, M. (1986). *Capitalism and Apartheid: South Africa, 1910-1986*. New Africa Books
- Long, R.T. (June, 1996). Aristotle's Conception of Freedom. *The Review of Metaphysics*
- Luthans, F. (2010). *Organizational Behaviour. An Evidence Based Approach*, Mcgrow Hill. N.Y.
- Maslov, B. S. (1970). *Rezhim gruntovykh vod pereuvlazhnennykh zemel'i ego regulirovanie*.
- Polat, O. (2004). *Kriminoloji ve Kriminalistik Üzerine Notlar*. Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Palermo B G. Criminal Profiling: The uniqueness of the killer. *International Journal of Offender Therapy and Comperative Criminology*, 2002; 46(4): 383-385.
- Personality Theories (<http://www.angelfire.com/folk/personalitydev/html>) (Erişim Tarihi: 20.03.2016).

- Robbins, S., Judge, T. A., Millett, B., & Boyle, M. (2013). *Organisational behaviour*. Pearson Higher Education AU.
- Sayın, A., & Aslan, S. (2005). Duygudurum bozuklukları ile huy, karakter ve kişilik ilişkisi. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 16(4), 276-283.
- Sokullu-Akıncı, F. (2011). *Kriminoloji*. 8. Bası. Beta Basım, İstanbul.
- Schmidt H P, Padosch A S, Rothschild A M and Burkhard M. Forensic case profiling aspects on multiple homicides from the Cologne-Bonn Metropolitan Area 1985-2000. *Forensic Science International*, 2003; 153(2-3): 168-173.
- Somer, O. (1998). Türkçe’de Kişilik Özelliğini Tanımlayan Sıfatların Yapısı ve Beş Faktör Modeli, *Türk Psikoloji Dergisi*, 13.42, 17-32.
- Svrakic D.M., Przybeck T.R., Cloninger C.R. Differential diagnosis of personality disorder by the seven- factor model of temperament and character. *Arch Gen Psychiatry* 1993; 50: 991-999.
- Taylor, P.J. Motives for Offending Among Violent and Psychotic Men. *Br J Psychiatry*, 1985; 147: 491-98.
- TC Adalet Bakanlığı Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü, (2014) Prolog: “Kasten Adam Öldürme Suç ve Karar Sayıları, Türkiye (2004-2014)” http://www.adlisicil.adalet.gov.tr/istatistik_2014/53.pdf (Erişim Tarihi 29.04.2016)
- TBMM, (2004) Prolog: “Türk Ceza Kanunu 5237 Sayılı Kanun”. <https://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k5237.html> (Erişim tarihi 28.04.2016)
- Topses, M. D., (2013). “Mükerrer Suçluların Sosyo-Kültürel Özellikleri: Çanakkale E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Örneği”. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 2013 Bahar (18), 257-287

TÜBİTAK, (2012) Prolog: “Bilim ve Teknik Dergisi”

<http://www.biltek.tubitak.gov.tr/gelisim/psikoloji/kisilik.htm> (Erişim Tarihi: 30.04.2016)

Türk Dil Kurumu. Okul Sözlüğü. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2000

Türkçapar, M. H. (1999). Sosyal fobinin psikolojik kuramı. Klinik Psikiyatri, 2, 247-253.

TÜİK, (2013) Prolog: “Ceza İnfaz Kurumu İstatistikleri Prison Statistics”.

http://www.tuik.gov.tr/Kitap.do?metod=KitapDetay&KT_ID=12&KITAP_ID=136
(Erişim Tarihi: 26.04.2016)

Uygun, O. (2008). İbni Haldun’un Toplum ve Devlet Kuramı. On İki Levha Yayıncılık

Uygur, N., Işıklı, M., Ögel, K., & Çeliker, A. R. (1992). Suç işlemiş şizofrenlerin demografik özellikleri ve suç profili. Düşünen Adam Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Dergisi, 5, 5-9.

Yenisey, F. & Plagemann, G. (2009). Strafgesetzbuch (StGB)/Alman Ceza Kanunu. İstanbul: Beta.

Yücel, M. T. (1971). *Kriminolojik notlar: toplum, suçlu ve ötesi*. Yarı Açık Cezaevi Matbaası.

WHO (Dünya Sağlık Örgütü) (2002). World Report on Violence and Health, Geneva.

http://www.who.int/violence_injury_prevention/violence/world_report/wrvh1/en/
(Erişim Tarihi: 20.03.2016)

BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ ONAM FORMU

KATILIMCI İÇİN BİLGİLER: Bu çalışmanın amacı, Türkiye’ de kasten adam öldürme suçunu işlemiş faillerin; kişilik yapılarını analiz etmektir. Bu çalışmaya katılmak tamamen **gönüllülük** esasına dayanmaktadır. Çalışmanın amacına ulaşması için sizden beklenen, bütün soruları eksiksiz, kimsenin baskısı veya telkini altında olmadan, size en uygun gelen cevapları içtenlikle verecek şekilde cevaplamanızdır. Anlamadığınız sorularda araştırmacıdan yardım isteyebilirsiniz. Bu formu okuyup onaylamanız, araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz anlamına gelecektir. Ancak, çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmayı bırakma hakkına da sahipsiniz. Bu çalışmadan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacak olup, kişisel bilgileriniz **gizli tutulacaktır**; ancak verileriniz yayın amacı ile kullanılabilir. Bu bilgilendirme yazısını okuduktan sonra araştırmamıza **gönüllü** olarak katılmak istiyorsanız aşağıda bulunan onay bölümünü doldurunuz ve imzalayınız.

KATILIMCININ BEYANI: Yukarıda yer alan ve araştırmadan önce katılımcıya verilmesi gereken bilgileri okudum ve katılmam istenen çalışmanın kapsamını ve amacını, gönüllü olarak üzerime düşen sorumlulukları anladım. Çalışma hakkında yazılı ve sözlü açıklama aşağıda adı belirtilen araştırmacı tarafından yapıldı. Kişisel bilgilerimin özenle korunacağı konusunda yeterli güven verildi. Bu koşullarda söz konusu araştırmaya kendi isteğimle, hiçbir baskı ve telkin olmaksızın katılmayı ve araştırma sonuçlarının eğitim ve bilimsel amaçlarla kullanımını kabul ediyorum.

KATILIMCI:

Adı Soyadı:

Tarih:

İmza:

TANIK:

Adı Soyadı:

İmza:

ARAŞTIRMACI:

Psikolog Nazmiye Arduç

Işık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Öğrencisi

SOSYO-DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER ve BİLGİ FORMU

- 1. Adınız – Soyadınız:**
- 2. Doğum yeriniz:**
- 3. Yaşınız:**
- 4. Cinsiyetiniz:**
 - Kadın (2)
 - Erkek (1)
- 5. Medeni Durumunuz:**
 - Evli (4)
 - Bekâr (3)
 - Boşanmış (2)
 - Dul (1)
- 6. Var ise sahip olduğunuz çocuk sayısı:**
- 7. Eğitim düzeyiniz?**
 - Yüksekokul veya üniversite (4)
 - Lise (3)
 - Orta öğretim (2)
 - İlköğretim (1)
- 8. Yapmakta olduğunuz bir mesleğiniz / işiniz var mı?**
 - Var (2)
 - Yok (1)
- 9. Var ise mesleğiniz nedir?**
- 10. Var ise bu meslekte çalıştığınız süre nedir?**
 - 11 yıl ve üzeri (4)
 - 5-10 yıl (3)
 - 1-5 yıl arası (2)
 - 1 yıldan az (1)
- 11. Gelir düzeyiniz nedir?**
 - 2.500 TL ve üzeri (4)
 - 1.500 TL – 2.500 TL arasında (3)
 - 1000-1500 TL' nin arası (2)
 - 1000 TL' nin altında (1)
- 12. Sosyo – ekonomik durumunuz nedir?**
 - Üst (3)
 - Orta (2)
 - Alt (1)
- 13. Çocukluğunuzu geçirdiğiniz yer?**
 - Büyükşehir (5)
 - İl (4)
 - İlçe (3)
 - Köy (2)

Diğer (1) , ise belirtiniz:

14. Bugüne dek en uzun yaşadığınız (yaşamınızın çoğunu geçirdiğiniz) yer:

Büyükşehir (4)

İl (3)

İlçe (2)

Köy (1)

15. Çocukluğunuzda bakımınız kim tarafından yapılmış?

Anne – Baba (4)

Anne (3)

Baba (2)

Diğer (1), ise belirtiniz:

16. Çocukluğunuzda nasıl bir ilgiyle bakıldınız?

Aşırı ilgiyle (3)

Yeterince ilgi ile (2)

İlgisiz (1)

17. Çocukluğunuzda nasıl bir disiplin ile büyütüldünüz?

Aşırı kontrol (3)

Yeterince kontrol (2)

Az kontrol (1)

18. Çocukluğunuzda fiziksel şiddete maruz kaldınız mı?

Evet (2)

Hayır (1)

19. Babam; anneme karşı fiziksel şiddet uygulardı:

Evet (2)

Hayır (1)

20. Babam; annem ve bana fiziksel şiddet uygulardı:

Evet (2)

Hayır (1)

21. Annem ve Babam; bana karşı fiziksel şiddet uygulardı:

Evet (2)

Hayır (1)

22. Aile bireylerinize (anne, baba, eş ve çocuk) fiziksel şiddet uyguladınız mı?

Evet (2)

Hayır (1)

23. Var ise kardeş sayınız:

24. Babanızın öğrenim düzeyi:

Yüksekokul veya Üniversite mezunu (6)

Lise mezunu (5)

Ortaöğretim mezunu (4)

İlkokul mezunu (3)

Hiç okula gitmemiş ancak okuma – yazması var (2)

Hiç okula gitmemiş ve okuma - yazması yok (1)

25. Annenizin öğrenim düzeyi:

- Yüksekokul veya Üniversite mezunu (6)
- Lise mezunu (5)
- Ortaöğretim mezunu (4)
- İlkokul mezunu (3)
- Hiç okula gitmemiş ancak okuma – yazması var (2)
- Hiç okula gitmemiş ve okuma - yazması yok (1)

26. Herhangi bir dine (İslam, Hristiyanlık, Yahudilik, Budizm, vs) inanıyor musunuz?

- Evet (2)
- Hayır (1)

27. Herhangi bir dine inanıyor iseniz, hangi dine inandığınızı belirtiniz:

28. Var ise, dini inancınız ile ilgili ifadelerden hangisi size en yakındır?

- Tanrı' ya inanıyorum. (3)
- Tanrı' ya inanmıyorum. (2)
- Tanrı' nın varlığı hususunda şüphelerim var. (1)

29. Kendinizi dindarlık düzeyi açısından nasıl değerlendiriyorsunuz?

- Dindarım (3)
- Biraz dindarım (2)
- Hiç dindar değilim (1)

30. Geçmişte psikiyatrik bir rahatsızlık nedeniyle tedavi gördünüz mü?

- Evet (2)
- Hayır (1)

31. Halen psikiyatrik bir rahatsızlık nedeniyle tedavi görüyor musunuz?

- Evet (2)
- Hayır (1)

32. Anne – baba ya da kardeşlerinizden biri psikiyatrik hastalık nedeniyle tedavi gördü mü?

- Evet (2), ise lütfen belirtiniz:
- Hayır (1)

33. Suç tarihinde yaşıyorsunuz:

34. Suç tarihinde medeni haliniz:

35. Bu suçtan dolayı CİK' na zaman girdiniz?

36. Ne zamandan beridir CİK' da kalıyorsunuz?

37. Bu suçtan dolayı tarafınıza verilen cezanın süresi ne kadar?

38. Bu suçtan dolayı tarafınıza verilen cezanın bitimi için kalan süre ne kadar?

39. Kasten adam öldürmek suçunu işleme nedeniniz nedir?

40. Bugün; başınıza gelen bu olaydan dolayı ne hissediyorsunuz?

- Pişmanım.
- Üzgünüm.
- Hiç bir şey hissetmiyorum.

41. Suç işlerken bir alet kullandınız mı?

Ateşli silah (5)

Kesici delici alet (4)

Künt cisim (3)

Boğma (2)

Diğer (1) ise, belirtiniz:

42. Mağduru/Mağdureyi tanıyor musunuz?

Evet (2)

Hayır (1)

43. Tanıyor iseniz, yakınlık dereceniz nedir?

Akraba

Aynı köylü

Aile bireyi ya da bireyleri

Komşu

Hemşeri

Arkadaş

Aynı mahalleden

İş ortağı

Ticaret yaptığım kişi

Kayınvalidem

Yanımda çalışan personel

Diğer ise lütfen belirtiniz:

44. Daha önce hiç suç işlediniz mi?

45. Yanıtınız evet ise suçun içeriğini ve aldığınız cezayı belirtiniz.

46. İlk suç davranışını işlediğinizde kaç yaşındaydınız?

47. Ailenizde CİK' na ilk giren siz misiniz?

Evet (2)

Hayır (1), ise lütfen belirtiniz:

Adı Soyadı :

Tarih :

MİZAÇ VE KARAKTER ENVANTERİ

Bu anket formunda kişilerin kendi tutumlarını, görüşlerini, ilgilerini ya da kişisel duygularını tanımlarken kullanabilecekleri ifadeleri bulacaksınız. Her ifade DOĞRU (D) ya da YANLIŞ (Y) olarak yanıtlanabilir. İfadeleri okuyunuz ve hangi seçeneğin sizi en iyi tanımladığına karar veriniz. Sadece şu anda nasıl hissettiğiniz değil, çoğunlukla ya da genellikle nasıl davrandığınızı ve hissettiğinizi tanımlamaya çalışınız. Bu anket formunu kendi başınıza doldurunuz. Lütfen tüm soruları yanıtlayınız. Her ifadeyi dikkatlice okuyunuz, ancak yanıtlarken çok zaman harcamayınız.

1. Çoğu kimse zaman kaybı olduğunu düşünse bile, sırf eğlence ya da heyecan olsun diye çoğunlukla yeni şeyler denerim. D Y
2. Çoğu kimseyi kaygılandıran durumlarda bile, genellikle her şeyin iyiye gideceğine güvenirim. D Y
3. Çoğu kez, güzel bir konuşma ya da şiirden derinden etkilenirim. D Y
4. Çoğu kez, koşulların kurbanı olduğumu düşünürüm. D Y
5. Benden çok farklı olsalar bile, genellikle başkalarını olduğu gibi kabul ederim. D Y

SCL-90- R

Adı-Soyadı :

Yaş :

Tarih :

Açıklama : Aşağıda zaman zaman herkeste olabilecek yakınma ve sorunların bir listesi vardır. Lütfen her birini dikkatlice okuyunuz. Sonra bu durumun bugün de dahil olmak üzere son bir ay içinde sizi ne ölçüde huzursuz ve tedirgin ettiğini göz önüne alarak aşağıda belirtilen tanımlamalardan uygun olanının numarasını karşısındaki boşluğa yazınız. Düşüncenizi değiştirirseniz ilk yazdığınız numarayı tamamen siliniz. Lütfen başlangıç örneğini dikkatle okuyunuz ve anlamadığımız bir cümle ile karşılaştığınızda uygulayan kişiye danışınız.

Örnek :

Tanımlama:

Aşağıda belirtilen sorundan

0 Hiç

ne ölçüde rahatsız olmaktadır?

1 Çok az

2 Orta derecede

3 Oldukça fazla

4 Aşırı düzeyde

Örnek: Bel ağrısı...3...

1. Baş ağrısı	
2. Sinirlilik ya da içinin titremesi	
3. Zihinden atamadığımız yineleyici (tekrarlayıcı) hoş gitmeyen düşünceler	
4. Baygınlık ve baş dönmeler	
5. Cinsel arzuya ilginin kaybı	

Taylor Şiddet Derecelendirme Ölçeği

Lütfen size uygun gelen ifadeyi seçiniz.

0. Şiddet dışı
1. Minimal şiddet
2. Orta derecede şiddet
3. Orta derecede ciddi şiddet
4. Ciddi derecede şiddet

ÖZGEÇMİŞ

1971 doğumlu olan Nazmiye ARDUÇ; ilk, orta ve lise eğitimini İstanbul’ da tamamlamıştır. Lisans derecesini 2014 yılında Işık Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Psikoloji Bölümü’ nden almıştır. Yüksek lisans eğitimine aynı yıl Işık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klinik Psikoloji Anabilim Dalı’ nda başlamıştır. 2015 yılından bu yana özel bir kuruluştaki psikolog olarak çalışmalarına devam etmektedir.